

ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
Problems in the Process of Establishing Curriculum of
Mahasarakham University on Thai Qualifications
Framework for Higher Education

โดย
นางโรชนี ทุ่นทอง

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัย
งบประมาณรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2556
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
Problems in the Process of Establishing Curriculum of
Mahasarakham University on Thai Qualifications
Framework for Higher Education

ผู้วิจัย
นางโรชนี ทุ่นทอง

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัย
งบประมาณรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2556
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคามตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ผู้วิจัย นางโรชนี ทุนทอง

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2557

บทคัดย่อ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นเครื่องมือของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการจัดระบบการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดทำหลักสูตร ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 221 คน ได้แก่ ผู้บริหาร 25 คน (ร้อยละ 11.3) อาจารย์ 172 คน (ร้อยละ 77.8) และเจ้าหน้าที่ 24 คน (ร้อยละ 10.9) ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน คือ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร และความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานของภาควิชา คณะ ฝายวิชาการระดับคณะ และฝายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 1 ถึง 8 และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตร ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝายวิชาการระดับคณะ และฝายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดอบรมผู้รับผิดชอบหลักสูตรเพื่อให้มีความรู้ในส่วนของการจัดทำหลักสูตรมากขึ้น รองลงมาคือ ต้องการให้มีคู่มือในการจัดทำหลักสูตร แบบฟอร์มต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบเอกสารและรูปแบบ E-Book ที่เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง และควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ดูแลหลักสูตรเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและลดปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนด้านต่าง ๆ ในกระบวนการมากขึ้นและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

TITLE Problems in the Process of Establishing Curriculum Of
Mahasarakham University on Thai Qualifications Framework for
Higher Education
AUTHOR Mrs. Rochini Thunthong
UNIVERSITY MAHASARAKHAM UNIVERSITY **DATE** 2014

Abstract

The Qualifications Framework for Higher Education is strongly associated to academic quality assurance. This research aimed to study the problems in the curriculum for Qualifications Framework Higher Education in Mahasarakham university. Two hundred and twenty-one respondents consisted of 25 university administrators (11.3%), 172 lecturers (77.8%) and 24 general staffs (10.9%) by using purposive sampling. They were asked to response to the questionnaire which consist of 3 parts : 1) general information of respondent, 2) opinions on the issue of processes in the curriculum, and 3) satisfactions on the process of promoting and supporting the curriculum regards with the National Qualifications Framework for Higher Education.

The results presented that the opinions on the issue of processes in the curriculum by the National Qualifications Framework for Higher Education and its issues on the understanding of the process in developing a new course or curriculum were ranked in high level (ranked from low to very high). In addition, the opinion on satisfaction in the promotion and support of its curriculum was also ranked in high level.

Interestingly, most of the respondents have suggested on increasing the university training courses according to the National Qualifications Framework for Higher Education. Secondly they were requested for the curriculum guide including to a hard copy and electronic formats continuously. Finally, they have also recommended to growing number of the related program staffs. To improving its process effectiveness and reducing their problems, the university should be more promotes and supports all related process.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ประเทพา รองศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี รุจกรกานต์ รองศาสตราจารย์ ดร.นงนิตย์ มรกต รองศาสตราจารย์ ดร.อนงค์ฤทธิ์ แข็งแรง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการพิจารณาแบบสอบถาม ตลอดจนให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่องานวิจัย นับแต่เริ่มงานวิจัยผู้วิจัยได้รับความเมตตาอย่างยิ่งจาก คุณอรอนงค์ เมฆพรรณโสภาส ผู้อำนวยการกองทะเบียนและประมวลผล และคุณศิริพร ไสยรัตน์ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรและระบบฐานข้อมูล ซึ่งเป็นพี่เลี้ยงนักวิจัยที่คอยกระตุ้นเตือน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้มีการพัฒนาตนเอง ตลอดจนให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจ ตลอดระยะเวลาการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณยิ่ง และขอขอบพระคุณ คุณอารีรัตน์ จันทาญ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือทุกอย่าง ให้คำปรึกษา ด้านการวิจัยที่เป็นประโยชน์ยิ่ง อย่างเป็นทางการมิตร

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้ให้เงินทุนเพื่อสนับสนุนการทำวิจัย ขอขอบพระคุณประธานหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกหลักสูตร คณบดีทุกคณะ หัวหน้าภาควิชา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการทุกคณะ/หน่วยงาน ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา อาจารย์ ดร.ศุภศาสตร์ คนหาญ และบุคลากรกองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการทุกท่าน ที่คอยให้ความรู้ ให้คำแนะนำด้านการวิจัยด้วยดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ คุณอรนุช ศรีคำ คุณสุชน เจริญศิริ คุณวีระวัฒน์ ทุ่งทอง นางสาวลลิตา คนหาญ ทีมงานพัฒนาหลักสูตรและระบบฐานข้อมูล และบุคลากรกองทะเบียนและประมวลผลทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือทุกอย่าง และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคงชัย คนหาญ คุณแม่รัชณีภรณ์ คนหาญ ผู้เป็นที่รัก ผู้ให้กำลังใจและให้โอกาสทางการศึกษาอันมีค่ายิ่ง

โรชนี ทุ่งทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	6
ความหมายของหลักสูตร.....	6
ความสำคัญของหลักสูตร	10
องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร	12
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	14
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552	24
แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) พ.ศ. 2552	26
มคอ.2 รายละเอียดของหลักสูตร	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
งานวิจัยในประเทศ	41
งานวิจัยต่างประเทศ	44
3	46
วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
4	54
ผลการดำเนินงาน	54
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54

บทที่	หน้า
5	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
ความมุ่งหมายของการวิจัย	82
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	82
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	83
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
สรุปผลการวิจัย	84
อภิปรายผล	90
ข้อเสนอแนะ	96
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	97
บรรณานุกรม	98
ภาคผนวก	103
ภาคผนวก ก แบบสอบถามปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	104
ภาคผนวก ข การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	118
ภาคผนวก ค เอกสารเพิ่มเติม “ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552”	128
ประวัติผู้วิจัย.....	209

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทบุคลากร	55
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคณะ/หน่วยงาน	55
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในมหาวิทยาลัย	56
4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุดของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	56
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำแนกเป็นรายข้อ	57
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ	60
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและโครงสร้างของหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ	61
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียน หลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอน และการประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ.....	64
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต จำแนกเป็นรายข้อ.....	65

ตาราง	หน้า
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์ จำแนกเป็นรายข้อ 66
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ 67
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุง การดำเนินการของหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ 69
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร จำแนกตามหมวด 70
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนา หลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ 71
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ 73
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร จำแนกเป็นรายด้าน 74
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและ สนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับ มหาวิทยาลัย ด้านคุณภาพให้บริการของงานพัฒนา หลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล จำแนกเป็นรายข้อ 75
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและ สนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับ มหาวิทยาลัย ด้านงบประมาณและเวลา จำแนกเป็นรายข้อ 76

ตาราง	หน้า
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝ้ายวิชาการระดับคณะ และฝ้ายวิชาการระดับ มหาวิทยาลัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ จำแนกเป็นรายชื่อ 77
20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริม และสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝ้ายวิชาการระดับคณะ และฝ้ายวิชาการระดับ มหาวิทยาลัย ด้านบุคลากร จำแนกเป็นรายชื่อ 78
21	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริม และสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝ้ายวิชาการระดับคณะ และฝ้ายวิชาการระดับ มหาวิทยาลัย จำแนกเป็นรายด้าน 79

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก จึงมีการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อเป็นการประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขาวิชา รวมถึงเพื่อใช้เป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานด้านต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ จึงเป็นเหตุผลให้กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 กำหนดให้หลักสูตรใหม่และหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่แล้วต้องปรับปรุงตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF : HEd) ภายในปีการศึกษา 2555 และแจ้งขยายระยะเวลาภายในเดือนพฤษภาคม ปี 2556

ความสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (Qualifications Frameworks) คือ ระบบที่แสดงความเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของการศึกษาของชาติ ระบบดังกล่าวจะบ่งบอกโครงสร้างและระดับของการศึกษา ความต่อเนื่องและเชื่อมโยงของแต่ละระดับ การเข้าสู่แต่ละระดับ วุฒิหรือผลลัพธ์ของผู้จบการศึกษาแต่ละระดับ (ไพฑูริย์ สินลาร์ตัน และคณะ, 2548 อ้างอิงจาก Allen, 2003, Adhoc Inter Agency Meeting, 2003) หรือ หมายถึงกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ การแบ่งสาขาวิชา ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา : 2552)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือของการประกันคุณภาพ เป็นการสื่อสารถึงกัน ในหมู่ผู้ให้การศึกษาและผู้ใช้การศึกษาเองและจะเป็นหลักประกันว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับนั้นมีคุณสมบัติตรงตามที่เข้าใจกันหรือไม่ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการเทียบเคียงคุณภาพระหว่างประเทศอีกด้วย (ไพฑูริย์ สินลาร์ตัน : 2553)

ลักษณะเด่นของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา หรือที่เรียกว่า TQF (Thai Qualifications Framework) เป็นมาตรฐานที่มุ่งสู่ความเป็นสากล โดยมุ่งเทียบเคียง

กับนานาประเทศถึงการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา มาตรฐานการออกแบบหลักสูตร การกำหนด มาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของผู้เรียน มาตรฐานการจัดทำกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งประกาศใช้อย่างเป็นทางการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2552 เพื่อรวมพลังผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร คณาจารย์จาก สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ องค์กรวิชาชีพ ผู้ใช้บัณฑิต นักศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาร่วมกัน กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามบริบทของสังคม และเทียบได้กับบัณฑิตในระดับสากล โดยที่สถาบันอุดมศึกษายังคงมีอิสระในการพัฒนาทางวิชาการและเพิ่มเติมเอกลักษณ์หรือจุดเด่น ของสถาบัน ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจได้อย่างอิสระ ดังนั้น หลักสูตรแนวใหม่ของสถาบันอุดมศึกษา จึงต้องมุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตเป็นสำคัญและจะต้องมีกลไกในการบริหารจัดการ และปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ต่าง ๆ ที่จะเอื้อให้บัณฑิตพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะและมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ดังกล่าวได้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานสนับสนุน และส่งเสริม สถาบันอุดมศึกษา จึงได้วางแผนจัดกิจกรรมในการส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตาม กรอบ TQF อย่างต่อเนื่องทุกปี โดยความร่วมมือกับนานาประเทศ เช่น จัดประชุมวิชาการนานาชาติ เรื่อง “Internationalization of Education Reform and the TQF” (สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา : 2556)

จากเหตุผลข้างต้น จึงส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศพยายามพัฒนาตนเองเพื่อให้มี คุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีนโยบาย ให้ทุกหลักสูตร จัดทำหลักสูตรให้ครบถ้วนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เพื่อให้บรรลุผลตามที่ มหาวิทยาลัยกำหนด เนื่องด้วยมีหลักสูตรจำนวนมากที่ได้เร่งดำเนินการเข้าสู่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา ในปีการศึกษา 2552-2556 มหาวิทยาลัยได้มีระบบและกลไกในการพิจารณา หลักสูตรให้ได้มาตรฐาน ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา โดยมีคณะกรรมการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณากลับกรองความถูกต้องของหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน และให้มีรูปแบบตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) ซึ่งต้องจัดทำเอกสารหลักสูตร (มคอ.2) ตามหัวข้อที่ปรับเปลี่ยนไปจากรูปแบบเดิมอย่างมาก ปัญหาที่ทุกสถาบันรวมถึงมหาวิทยาลัย มหาสารคามประสบ ก็คือ แบบฟอร์มมคอ.ต่าง ๆ มีรายละเอียดค่อนข้างมาก และอาจทำให้เกิด ปัญหาที่ผู้จัดทำหลักสูตรในแต่ละหลักสูตรเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนไม่ตรงกันได้

ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดแนวทางในการพัฒนามาตรฐานทางการอุดมศึกษาของ มหาวิทยาลัย จึงได้ศึกษาถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการจัดทำหลักสูตร เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดทำหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับการจัดทำหลักสูตรใหม่ที่จัดทำขึ้นอย่างต่อเนื่องและหลักสูตรปรับปรุงที่จะครบ กำหนดการปรับปรุงในปีการศึกษา 2557 ให้การจัดทำหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมีความถูกต้องเป็นไป ตามประกาศ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อพัฒนากระบวนการจัดทำหลักสูตรให้มีความเหมาะสม และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำหลักสูตรใหม่และหลักสูตรปรับปรุง ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ให้ครบทุกหลักสูตรและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานของภาควิชา คณะ ฝ้ายวิชาการระดับคณะ และฝ้ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย รวมจำนวน 291 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี รองคณบดีฝ้ายวิชาการ ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนักฝ้ายวิชาการ และหัวหน้าภาควิชาทุกคณะ สถาบัน วิทยาลัย ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 64 คน
 - 1.2 อาจารย์ ได้แก่ ประธานหลักสูตร/หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 172 คน
 - 1.3 เจ้าหน้าที่ ได้แก่ นักวิชาการศึกษาผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ของสำนักงานเลขานุการคณะทุกคณะ วิทยาลัย สถาบัน ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 55 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 221 คน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 38)
 - 2.1 ผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี รองคณบดีฝ้ายวิชาการ ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนักฝ้ายวิชาการ และหัวหน้าภาควิชาทุกคณะ สถาบัน วิทยาลัย ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 25 คน
 - 2.2 อาจารย์ ได้แก่ ประธานหลักสูตร/หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 172 คน
 - 2.3 เจ้าหน้าที่ ได้แก่ นักวิชาการศึกษาผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ของสำนักงานเลขานุการคณะทุกคณะ วิทยาลัย สถาบัน ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 24 คน
3. ตัวแปรในการวิจัย
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกคณะ สถาบัน วิทยาลัย ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่
 - 3.2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเสนอหลักสูตร

3.2.2 ด้านกระบวนการให้ความเห็นชอบในการสร้างหรือปรับปรุงหลักสูตรในระดับมหาวิทยาลัย

3.2.3 ด้านการจัดทำหลักสูตร

3.2.4 ด้านคุณภาพให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล

3.2.5 ด้านงบประมาณและเวลา

3.2.6 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์

3.2.7 ด้านบุคลากร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หมายถึง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ที่ประกาศโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา

คุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ

- 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม
- 2) ด้านความรู้
- 3) ด้านทักษะทางปัญญา
- 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
- 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สำหรับสาขา/สาขาวิชาที่เน้นทักษะทางปฏิบัติต้องเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย โดยมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของแต่ละระดับคุณวุฒิและลักษณะของหลักสูตรอย่างน้อยต้องเป็นไปตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดไว้ในแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

2. หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา วัสดุการศึกษา ตำราเรียน สถานที่เรียน การจัดการเรียนการสอนของแต่ละรายวิชา การประกันคุณภาพหลักสูตร การวัดผลประเมินผลและการบริหารหลักสูตร

3. ปัญหา หมายถึง สภาพลักษณะที่ทำให้เกิดอุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการหลักสูตรและการเสนอหลักสูตร ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของหน่วยงานสังกัดมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4. ผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน และหัวหน้าภาควิชาทุกคณะวิทยาลัย ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5. อาจารย์ ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สอนประจำในทุกคณะ และวิทยาลัย

6. เจ้าหน้าที่ ได้แก่ นักวิชาการศึกษาผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ของสำนักงาน
เลขานุการคณะทุกคณะ วิทยาลัย สถาบัน ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคามตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอเสนอตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร
 - 1.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 1.2 ความสำคัญของหลักสูตร
 - 1.3 องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร
 - 1.4 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.5 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552
 - 1.6 แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) พ.ศ. 2552
 - 1.7 มคอ.2 รายละเอียดของหลักสูตร
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

1. ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร (curriculum) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า "currere" ซึ่งหมายถึงช่องทางสำหรับวิ่ง (a racing chariot, from which is derived a racetrack, or a course to be run) ซึ่งนำมาใช้กับความหมายในทางการศึกษา ก็หมายถึง แนวทางสำหรับการเรียนรู้ (a course of study) ที่เป็นดังนี้เพราะการเรียนที่ประสบความสำเร็จจะต้องดำเนินไปตามแนวทางและลำดับขั้นตอน อันเหมาะสมที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งราชบัณฑิตยสถาน (2554 : 1314) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ประมวลรายวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้อีกมากมาย ดังนี้

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 92) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development) จะมีความหมายครอบคลุมถึงการสร้างหลักสูตร การวางแผนหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นการปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรให้ดีขึ้นทั้งระบบ ตั้งแต่จุดมุ่งหมาย การเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

บุญมี เณรยอด (2531 : 18) กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุง
โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้นให้เหมาะสมและ
สอดคล้องกับสภาพสังคมและเพื่อบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

สงัด อุทรานันท์ (2532 : 30) กล่าวว่าคำว่า “การพัฒนา” หรือ คำในภาษาอังกฤษว่า
“development” มีความหมายที่เด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง การทำให้ดีขึ้น
หรือ ทำให้สมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่ง หมายถึง ทำให้เกิดขึ้น โดยเหตุนี้ ความหมายของ
การพัฒนาหลักสูตรจึงอาจมีความหมายได้ 2 ลักษณะเช่นเดียวกัน คือ ความหมายแรก หมายถึง
การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น และอีกความหมายหนึ่ง คือ เป็นการสร้างหลักสูตร
ขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

หัตยา เจียมศักดิ์ (2539 : 12) ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง
กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาหรือคิดประสบการณ์เรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความ
เหมาะสมหรือดียิ่งขึ้น

สวัสดิ์ จงกล (2539 : 19) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ การเกี่ยวข้อง
กับการวางแผนพัฒนาหรือคิดประสบการณ์เรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมหรือดียิ่งขึ้น

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2521 : 108) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร
หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับเด็กได้เรียนเนื้อหาวิชา ทักษะคิด แบบพฤติกรรม กิจวัตร
สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ฯลฯ เมื่อประมวลกันเข้าแล้วก็จะประสบการณ์ที่เข้าไปในการรับรู้ของเด็ก

ชมพันธ์ุ กุญชร ณ อยุธยา (2540 : 3 – 5) ได้อธิบายความหมายของ หลักสูตรว่า
มีความแตกต่างกันไปตั้งแต่ความหมายที่แคบสุดจนถึงกว้างสุด ซึ่งสามารถจำแนกความคิดเห็นของ
นักการศึกษาที่ได้ให้นิยามความหมายของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. หลักสูตร หมายถึง แผนประสบการณ์การเรียนรู้ นักการศึกษาที่มีความคิดเห็นว่า
หลักสูตร หมายถึง แผนประสบการณ์การเรียนนั้น มองหลักสูตรที่เป็นเอกสารหรือโครงการของ
การศึกษาที่สถาบันการศึกษาได้วางแผนไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้
หลักสูตรตามความหมายนี้ หมายรวมถึง แผนการเรียนหรือรายวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดให้เรียน
รวมทั้งเนื้อหาวิชาของรายวิชาต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งได้กำหนดไว้
ในแผนความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มนี้ ไม่รวมถึงการนำหลักสูตรไปใช้หรือการเรียนการสอน
ที่ปฏิบัติจริง

2. หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ที่สถาบันการศึกษา
จัดให้แก่ผู้เรียน ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
การประเมินผล

รุจิรี ภูสาระ (2545 : 1) ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง
แผนการเรียน ประกอบด้วยเป้าหมาย และจุดประสงค์เฉพาะที่จะนำเสนอและจัดการเนื้อหา
รวมถึงแบบของการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ และทำที่สุดจะต้องมีการประเมินผลของการเรียน
นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “หลักสูตร” ด้วยอักษรย่อ SOPEA
ซึ่งหมายถึง

- S (Curriculum as Subjects and Subject Matter)
หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน
- O (Curriculum as Objectives)
หลักสูตร คือ จุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ
- P (Curriculum as Plans)
หลักสูตร คือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์แก่นักเรียน
- E (Curriculum as Learners, Experiences)
หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน
- A (Curriculum as Educational Activities)
หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับนักเรียน

หลักสูตรในความหมายเดิม จะหมายถึง รายวิชาต่าง ๆ ที่นักเรียนจะต้องเรียน ส่วนความหมายใหม่ จะหมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่นักเรียนจะได้ภายใต้คำแนะนำและความรับผิดชอบของโรงเรียน

หากจะสรุปความหมายของหลักสูตรจากนักการศึกษาหลายท่านพอจะสรุปได้ ดังนี้

1. หลักสูตรในฐานะที่เป็นวิชาเนื้อหาสาระที่จัดให้แก่ผู้เรียน
2. หลักสูตรในฐานะที่เป็นเอกสารหลักสูตร
3. หลักสูตรในฐานะที่เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้แก่ผู้เรียน
4. หลักสูตรในฐานะแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวัง

แก่นักเรียน

5. หลักสูตรในฐานะที่มวลประสบการณ์
6. หลักสูตรในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทาง
7. หลักสูตรในฐานะที่เป็นระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

นอกจากนี้ยังมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับหลักสูตรอีก เป็นต้นว่า

1. โปรแกรมการเรียน (A Program of Studies) คำนี้ใช้แทนความหมายของหลักสูตร ซึ่งคนทั่ว ๆ ไปใช้ คล้ายกับรายการเรียงลำดับรายวิชา ปัจจุบันยังมีการใช้คำนี้ในการจัดการศึกษาอุดมศึกษาโดยการจัดลำดับรายวิชา
2. เอกสารการเรียน (A Document) เป็นการให้ความหมายของหลักสูตรตามจุดมุ่งหมายที่จะให้ศึกษา เพื่อเสนอต่อผู้มาติดต่อที่สถานศึกษา
3. แผนการจัดกิจกรรม (Planned Experiences) หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่โรงเรียน จัดให้นักเรียนและการวางแผนหลักสูตรเป็นการเตรียมการให้โอกาสกับผู้เรียน
4. หลักสูตรแฝง (Hidden Curriculum) หมายถึง หลักสูตรที่ไม่ได้มีการกำหนดไว้ล่วงหน้า

หลักสูตรถือว่าเป็นบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาทุกระดับ หลักสูตรระดับสูงที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและแนวทางจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ หลักสูตรเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวในการสร้างบ้าน ส่วนการสอนเป็นกระบวนการหรือวิธีการ หลักสูตรจะระบุสิ่งที่จะสอนในโรงเรียน ระบุสิ่งที่ผู้เรียนควรจะเรียนรู้ (เนื้อหา)

นักการศึกษา ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้อย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับทัศนะ ความเชื่อ แนวคิด ปรัชญาและประสบการณ์ ซึ่งสามารถประมวลความหมายของหลักสูตรที่สำคัญ ได้ ดังนี้

กู๊ด (1973 : 157) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ในพจนานุกรมทางการศึกษา (dictionary of education) ว่าหลักสูตรคือ กลุ่มรายวิชาที่จัดไว้อย่างมีระบบ หรือลำดับวิชาที่ บังคับสำหรับการจบการศึกษา หรือเพื่อรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น หลักสูตรสังคม ศึกษา หลักสูตรพลศึกษา

ทาบ (Taba. 1962 : 2) กล่าวว่า หลักสูตรคือ แผนการเรียนที่ประกอบด้วย จุดประสงค์และ จุดมุ่งหมายเฉพาะการเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการเรียนการสอนและการ ประเมินผล

โบแชมพ์ (Beauchamp. 1981 : 3) ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือ แผนที่เขียนไว้ อย่างชัดเจนเพื่อบอกขอบเขตและการจัดโปรแกรมการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย

1. ข้อความที่กล่าวถึงแนวทางในการวางแผนการเรียนการสอน
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. เนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
4. ระบบแนวทางการประเมินคุณค่าของหลักสูตร

เซย์เลอร์ อเล็กซานเดอร์ และเลวิส (Saylor, Alexander and Lewis. 1981 : 8) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนการสอนที่จัดโอกาสในการ เรียนรู้ให้แก่บุคคลที่ได้รับการศึกษา

บีเน และคนอื่น ๆ (Beane & others. 1986 : 34 - 35) สรุปความหมายของ หลักสูตรไว้โดยใช้เกณฑ์ความเป็นรูปธรรม (Concrete) ไปสู่นามธรรม (Abstract) และจากการยึด โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (School - centered) ไปสู่การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner - centered) โดยได้อธิบายไว้ ดังนี้

1. หลักสูตร คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการศึกษา (Curriculum as product)
2. หลักสูตร คือ โครงการหรือแผนการในการจัดการศึกษา (Curriculum as program)
3. หลักสูตร คือ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างมีความหมาย (Curriculum as intended learning)
4. หลักสูตร คือ ประสบการณ์ของผู้เรียน (Curriculum as experience of the learner)

โอลิวา (Oliva. 1992 : 8 - 9) ได้ให้นิยามความหมายของหลักสูตร โดยแบ่งเป็น

1. การให้นิยามโดยยึดจุดประสงค์ (Purpose) หลักสูตร จึงมีภาระหน้าที่ที่จะทำให้ ผู้เรียนควรจะเป็นอย่างไรหรือมีลักษณะอย่างไร หลักสูตรแนวคิดนี้จึงมีความหมายในลักษณะที่เป็น วิธีการ ที่นำไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย เช่น หลักสูตร คือ การถ่ายทอด มรดกทางวัฒนธรรม หลักสูตร คือ การพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน เป็นต้น

2. การให้นิยามโดยยึดบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Contexts) นิยามหลักสูตร ในลักษณะนี้ เป็นการอธิบายถึงลักษณะทั่วไปของหลักสูตร ซึ่งแล้วแต่ว่าเนื้อหาสาระของหลักสูตร มีลักษณะเป็นอย่างไร เช่น หลักสูตรที่ยึดเนื้อหาวิชา หลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหลักสูตร เพื่อการปฏิรูปสังคม เป็นต้น

3. การให้นิยามโดยยึดวิธีดำเนินการหรือยุทธศาสตร์ (Strategies) เป็นการให้นิยาม หลักสูตร ในเชิงวิธีดำเนินการที่เป็นกระบวนการ ยุทธศาสตร์หรือเทคนิควิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียน การสอน เช่น หลักสูตร คือ กระบวนการแก้ปัญหา หลักสูตร คือ การทำงานกลุ่ม หลักสูตร คือ การเรียนรู้รายบุคคล หลักสูตร คือ โครงการหรือแผนการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

โซเวลล์ (Sowell. 1996 : 5) ได้กล่าวว่า มีผู้อธิบายความหมายของหลักสูตรไว้อย่างมากมาย เช่น หลักสูตรเป็นการสะสมความรู้ดั้งเดิม เป็นวิธีการคิด เป็นประสบการณ์ที่ถูก กำหนดไว้ เป็นแผนการจัดสภาพการเรียนรู้ เป็นความรู้และคุณลักษณะของผู้เรียน เป็นเนื้อหา และกระบวนการ เป็นแผนการเรียนการสอน เป็นจุดหมายปลายทางและผลลัพธ์ของการจัดการเรียน การสอนและเป็นผลผลิตของระบบเทคโนโลยี เป็นต้น โซเวลล์ ได้อธิบายว่า เป็นเรื่องปกติที่นิยาม ความหมายของหลักสูตรมีความแตกต่างกันไปเพราะบางคนให้ความหมายของหลักสูตรในระดับที่ แตกต่างกันได้หรือไม่ได้แยกหลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอน แต่อย่างไรก็ตาม โซเวลล์ ได้สรุปว่า หลักสูตร คือ การสอนอะไรให้กับผู้เรียน ซึ่งมีความหมายที่กว้างขวาง ที่รวมทั้งข้อมูลข่าวสาร ทักษะ และ ทักษะคิด ทั้งที่ได้กำหนดไว้และไม่ได้กำหนดไว้ให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา

จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านดังกล่าวพบว่า มีการให้นิยามแตกต่างกันไป ทั้งนี้เพราะแต่ละคนมีเกณฑ์ที่ใช้ในการอธิบายแตกต่างกัน ในการศึกษาครั้งนี้ สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่อธิบายถึงสาระของหลักสูตรโดยตรงอย่างละเอียดเพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้ ตามความมุ่งหมาย และ/หรือ เอกสาร ที่มีการจัดทำเป็นแผนการจัดสภาพการเรียนรู้หรือโครงการจัด การศึกษา โดยมีการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์หรือ จุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

2. ความสำคัญของหลักสูตร

ในการจัดการศึกษาที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยหลักสูตรเป็นเครื่องมือนำไปสู่ การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้ว การจัดการศึกษาจะไม่มีวันสำเร็จลงว่ ไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ได้เลย หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญ ของการศึกษาทีเดียว ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 11) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า เป็นเครื่องชี้แนวทางในการจัดความรู้ และประสบการณ์แก่ผู้เรียนซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้ผู้เรียน ได้รับการศึกษาที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ ถึงความเจริญของชาติ ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ คนในประเทศนั้นก็จะย่อมมีความรู้ และศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่

ความสำคัญของหลักสูตรที่มีต่อการจัดการศึกษานั้น นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าว ตรงกันว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ทั้งนี้ อารัง บัวศรี (2532 : 6 - 7)

ได้กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญ เพราะหลักสูตรเป็นส่วนกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีรายละเอียดที่บ่งชี้ว่า ผู้เรียนควรเรียนรู้อะไร มีเนื้อหาสาระมากน้อยเพียงไร ควรได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะในด้านใด และควรมีพัฒนาการทั้งในส่วนของร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างไร

นอกจากนี้ ปฎิภาส นันทวงค์ และไพโรจน์ ดั่งวิเศษ (2543 : 9) สรุปความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นเอกสารที่กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกฝ่ายต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพตามที่พึงประสงค์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ

นักการศึกษาหลายท่านได้แสดงทัศนะและความคิดเห็นที่เกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตรว่าหลักสูตรมีความสำคัญอย่างไรต่อการจัดการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าหลักสูตรมีความสำคัญต่อการกำหนดมาตรฐานและคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนในแต่ละวัยแต่ละระดับการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผู้เรียนว่าควรเรียนรู้สาระการเรียนรู้อะไร มีเนื้อหาสาระมากน้อยเพียงใด จากการศึกษาเอกสารพบว่า มีผู้ที่กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้โดยสรุป ดังนี้

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 152) สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ 9 ประการ คือ

1. หลักสูตร เป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลไว้เป็นแนวทาง
2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาชาติ
3. หลักสูตรเป็นเอกสารของทางราชการ เป็นบัญญัติของรัฐบาล หรือเป็นธรรมนูญในการจัดการศึกษา เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม
4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ของการศึกษาของรัฐแก่สถานศึกษาอีกด้วย
5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษา ที่จะอำนวยความสะดวกและควบคุม ดูแลติดตามให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลด้วย
6. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
7. หลักสูตรจะกำหนดและลักษณะรูปร่างของสังคมในอนาคตได้ว่า จะเป็นไปในรูปใด
8. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติ ที่จะเป็ประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ผล
9. หลักสูตรจะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ประเทศใดจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงย่อมได้กำลังที่มีประสิทธิภาพสูง

จากความสำคัญของหลักสูตรข้างต้น สรุปว่า การจัดการศึกษาที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้น ต้องอาศัยหลักสูตรเป็นเครื่องมือนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้ว การจัดการศึกษาจะไม่มีวันสำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ได้เลย หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการศึกษาทีเดียว หลักสูตรมีความสำคัญ เพราะหลักสูตรเป็นเอกสารซึ่งเป็นแผนการหรือโครงการจัดการศึกษาที่ระบุแนวทางการจัดมวลประสบการณ์ เป็นส่วนกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่หลักสูตรกำหนดไว้

3. องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ส่วนต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ทาบา (Taba. 1962 : 10) ที่ได้เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรไม่ว่าจะสร้างขึ้นในลักษณะใด ย่อมประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน และ 4) การประเมินผล

องค์ประกอบของหลักสูตร นับว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตร สมบูรณ์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการปรับปรุง การเรียนการสอนหรือการพัฒนาหลักสูตรได้

องค์ประกอบของหลักสูตร โดยทั่วไปมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความมุ่งหมาย (objectives) คือ เป็นเสมือนการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในลักษณะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ อันก่อให้เกิดประโยชน์ในสังคมนั้นการกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานของสังคม เพื่อประโยชน์ ในการแก้ปัญหา และสนองความต้องการของสังคมและผู้เรียน และต้องสอดคล้องสัมพันธ์กับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติด้วย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรส่วนนี้ เป็น 2 ลักษณะ คือ “หลักการของหลักสูตร” หมายถึง แนวทางหรือทิศทางในการจัดการศึกษาซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาระดับนั้น ๆ จะได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ “จุดหมายของหลักสูตร” หมายถึง พฤติกรรมต่าง ๆ หรือคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน เมื่อผ่านกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้นแล้ว

2. เนื้อหาวิชา (Content) เป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจน โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาไปสู่ความมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระที่ได้กำหนดไว้ต้องสมบูรณ์ ต้องผนวกความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม แนวคิด และทัศนคติเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งในด้านความรู้ ความทัศนคติ และพฤติกรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นกิจกรรมที่จะแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติกิจกรรมนั้นมีหลายลักษณะ

แต่กิจกรรมที่สำคัญที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอน หรือ อาจกล่าวได้ว่า “การสอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้” ดังนั้น ครูผู้สอนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้จัดการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความมุ่งหมายของหลักสูตร ประกอบด้วย

3.1 วิธีการจัดการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้หลักสูตรจะเน้นแบบยึดครูเป็นสำคัญหรือยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปรัชญาการศึกษา หรือแนวความคิด ความเชื่อในการจัดการศึกษาที่พึงประสงค์ และขึ้นอยู่กับจุดหมายของหลักสูตรนั้นเป็นสำคัญ สำหรับวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรในปัจจุบันเน้นแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือนั้น “การสอนคนมากกว่าการสอนหนังสือ” โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ เช่น กระบวนการเรียน หรือวิธีการเรียนสำคัญพอ ๆ กับเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงและครูเป็นผู้กำกับกับการแสดงชี้แนะแนวทาง ผู้เรียนค้นหาความรู้ สรุป และ ตัดสินใจเอง สอนปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎี เป็นต้น

3.2 วัสดุประกอบหลักสูตร หมายถึง วัสดุ เอกสาร รวมทั้งสื่อการเรียน การสอนต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ครูใช้หลักสูตรได้โดยง่าย สะดวก และมีประสิทธิภาพสูงขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.2.1 วัสดุประกอบหลักสูตรสำหรับครู เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือการประเมินผล คู่มือการแนะแนว คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

3.2.2 วัสดุประกอบหลักสูตรสำหรับนักเรียน เช่น หนังสือเรียน หนังสือแบบฝึกหัด บัตรงาน หนังสืออ่านเพิ่มเติม แบบคัดลายมือ เป็นต้น

3.3 การประเมินผล (Evaluation) เป็นองค์ประกอบที่ชี้ให้เห็นว่าการนำหลักสูตร ไปลงสู่การปฏิบัตินั้น บรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ หลักสูตรเกิดสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินผลนี้จะป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป

চারং বাব্দী (2538 : 7-8) তি়ক্লাবনেন্না হ্লাক্সূত্রপ্রকোবদ্বয় 1) জুতমূংহাযখো হ্লাক্সূত্র 2) জুতপ্রসংকখোংগেরি়নগেরি়ন 3) নে়োহাসারেস্লেপ্রসবগার্ন 4) ব়স্তুকুপর্গ্ন এবং সূত্রেরি়নগেরি়ন 5) প্রসবিনফল

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่าองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร คือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว

2. โครงสร้างเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

3. อัตราเวลาเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบกระบวนการ และมีประสิทธิภาพ

4. กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อ ทั้งนี้เพื่อให้แนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5. การวัดและการประเมินผล เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพของหลักสูตรก่อนและหลังการนำไปใช้

องค์ประกอบหลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และส่งผลถึงลักษณะ โครงสร้าง รูปแบบของหลักสูตรว่าจะเป็นอย่างไร โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญของ หลักสูตร คือ ความมุ่งหมาย (Objectives) เนื้อหาวิชา (Content) การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) การประเมินผล (Evaluation)

จากการศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตร ตามที่นักการศึกษาได้กำหนดไว้ สรุปได้ว่า นักการศึกษาได้นำเสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้มีความสอดคล้องกัน โดยองค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญมี 4 ส่วน คือ

- 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 2) เนื้อหาสาระ
- 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้
- 4) การประเมินผล

4. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญหลายขั้นตอน และมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ไว้หลายท่าน ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2532 : 38) เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลหลักสูตร
7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ทาบ (Taba. 1962 : 12) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ตามความเชื่อที่ว่าผู้เรียนมีพื้นฐานแตกต่างกัน โดยกำหนดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. วินิจฉัยความต้องการ : สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม และผู้เรียน

2. กำหนดจุดมุ่งหมาย : หลังจากได้วินิจฉัยความต้องการของสังคมและผู้เรียนแล้ว จะกำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ชัดเจน
 3. คัดเลือกเนื้อหาสาระ : จุดมุ่งหมายที่กำหนด แล้วจะช่วยในการเลือกเนื้อหาสาระ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย วัย ความสามารถของผู้เรียน โดยเนื้อหาต้องมีความเชื่อถือได้ และสำคัญต่อการเรียนรู้
 4. จัดเนื้อหาสาระ : เนื้อหาสาระที่เลือกได้ ยังต้องจัดโดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง และความยากง่ายของเนื้อหา วุฒิภาวะ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
 5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ : ครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องคัดเลือก ประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดโดยคำนึงถึงเนื้อหา สาระและความต่อเนื่อง
 7. กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล : ตัดสินใจว่าจะต้องประเมินอะไร เพื่อตรวจสอบผลว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดด้วยว่าจะใช้วิธีประเมินผล อย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2537 : 25) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร อย่างเป็นระบบซึ่งมีขั้นตอนสำคัญสรุปได้ดังนี้
- ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อวินิจฉัยปัญหาและความต้องการ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจ
 - ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าประสงค์ จุดหมายและจุดประสงค์ หลังจากได้วิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานแล้ว จะพิจารณาและกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา
 - ขั้นที่ 3 การเลือกและการจัดเนื้อหา จะต้องมีความถูกต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน มีความยากง่าย สอดคล้องเหมาะสมกับวัย เนื้อหาต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และเนื้อหานั้นเป็นสิ่งที่สามารถจัดให้ ผู้เรียนได้ ในแง่ของความพร้อมด้านเวลา ผู้สอน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
 - ขั้นที่ 4 การเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว รวมไปถึงยุทธวิธีการสอน การเลือกใช้สื่อการสอน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
 - ขั้นที่ 5 การกำหนดอัตราเวลาเรียน หลักเกณฑ์ในการวัดประเมินผลการเรียน กำหนดเวลาเรียนการสอน โดยจัดเนื้อหาวิชาตามลำดับก่อนหลังให้สัมพันธ์กับจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนการวัดผลประเมินผล ควรกำหนดวิธีการเกณฑ์การจบหลักสูตร
 - ขั้นที่ 6 การนำหลักสูตรไปใช้ หลังจากร่างหลักสูตรแล้วต้องมีการตรวจสอบ ข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

ขั้นที่ 7 การประเมินผลหลักสูตร เมื่อใช้หลักสูตรไปได้สักระยะหนึ่ง
ควรมีการประเมินผลหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ว่ามีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมอะไรบ้าง

ขั้นที่ 8 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร หลังจากที่เราทราบข้อบกพร่องของหลักสูตร
อาจจะต้องมีการศึกษาปัญหาเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องให้หลักสูตรเหมาะสมยิ่งขึ้น

สังด์ อุทรานันท์ (2532 : 38) มีความเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรมีความครอบคลุม
ถึงการร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ และการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นด้วย การใช้หลักสูตร
และการประเมินหลักสูตรนั้น เป็นกระบวนการอันหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร โดยได้จัดลำดับขั้นตอน
ของการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้ คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดมาตรการวัดและการประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร
7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรทั้ง 6 ขั้นตอนดังกล่าว มีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน คือ ข้อมูลทางด้านความต้องการ ความจำเป็น
และปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ตลอดจนนโยบายทางการศึกษาของรัฐ
ข้อมูลทางด้านจิตวิทยา ปรัชญาการศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนวิเคราะห์หลักสูตรเดิม
เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คณะกรรมการดำเนินงานจะต้องร่วมกัน
พิจารณากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน โดยจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
จะระบุคุณสมบัติของผู้ที่จบหลักสูตรนั้น ๆ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย
และทักษะพิสัย โดยกำหนดทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะ แต่ละรายวิชา ซึ่งจะเน้นการ
ปฏิบัติมากขึ้น โดยคำนึงถึงพัฒนาการทางร่างกาย และจิตใจ ตลอดจนปลูกฝังนิสัยที่ดีงาม
เพื่อให้เป็นพลเมืองดี

3. การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ หลังจากได้กำหนดจุดมุ่งหมาย
ของหลักสูตรแล้ว ก็ถึงขั้นการเลือกสาระความรู้ต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตาม
จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เพื่อความสมบูรณ์ให้ได้วิชาความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม กระบวนการขั้นนี้
จึงครอบคลุมถึงการคัดเลือกเนื้อหาวิชาแล้วพิจารณาจัดลำดับเนื้อหาเหล่านั้นว่า เนื้อหาสาระใด
ควรเป็นพื้นฐานของเนื้อหาใดบ้าง ควรให้เรียนอะไรก่อนอะไรหลัง แล้วแก้ไขเนื้อหาที่ถูกต้องสมบูรณ์
ทั้งแง่สาระและการจัดลำดับที่เหมาะสม ตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้

4. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นของการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับครูผู้สอน หลักสูตรจะประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนจะต้องศึกษาทำความเข้าใจ และมีความชำนาญในการใช้หลักสูตร ซึ่งครอบคลุมถึงการเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร การนิเทศการศึกษา และการบริหารการบริการหลักสูตร ฯลฯ นอกจากนี้ในขั้นนี้ยังครอบคลุมถึงการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ก่อนนำไปเผยแพร่ด้วย

5. การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรว่าเมื่อได้นำหลักสูตรไปใช้แล้วนั้น ผู้ที่จบหลักสูตรนั้นๆ ไปแล้ว มีคุณสมบัติ มีความรู้ความสามารถตามที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ การประเมินหลักสูตรจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณค่าสูงขึ้น อันเป็นผลในการนำหลักสูตรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การประเมินหลักสูตรควรทำให้ครอบคลุมระบบหลักสูตรทั้งหมด และควรประเมินให้ต่อเนื่องกัน ดังนั้นการประเมินหลักสูตร จึงประกอบด้วย การประเมินสิ่งต่อไปนี้ คือ

5.1 การประเมินเอกสาร หลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ว่ามีความเหมาะสมดี และถูกต้องตามหลักการพัฒนาหลักสูตรเพียงใด หากมีสิ่งใดบกพร่องก็จะได้นำดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนจะได้นำไปประกาศใช้ในโอกาสต่อไป

5.2 การประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตร สามารถนำไปใช้ได้ดีในสถานการณ์จริงเพียงใด มีส่วนไหนที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้หลักสูตร โดยมากหากพบข้อบกพร่องในระหว่างการใช้หลักสูตรก็มักได้รับการแก้ไขโดยทันที เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร โดยทั่วไปจะดำเนินการหลังจากได้มีผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรไปแล้ว การประเมินหลักสูตร ในลักษณะนี้มักจะทำการติดตามความก้าวหน้าของผู้สำเร็จการศึกษาว่าสามารถประสบความสำเร็จในการทำงานเพียงใด

5.4 การประเมินระบบหลักสูตร เป็นการประเมินหลักสูตรในลักษณะที่มีความสมบูรณ์และสลับซับซ้อนมาก กล่าวคือ การประเมินระบบหลักสูตรจะมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่น ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรด้วย เช่น ทรัพยากรที่ต้องใช้ ความสัมพันธ์ของระบบหลักสูตร กับระบบบริหาร โรงเรียน ระบบการจัดการเรียนการสอน และระบบการวัด และประเมินผลการเรียนการสอน เป็นต้น

6. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากได้ผ่านกระบวนการประเมินผลหลักสูตรแล้ว ซึ่งเมื่อมีการใช้หลักสูตรไประยะหนึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงทางสภาวะแวดล้อมและสังคม จนทำให้หลักสูตรขาดความเหมาะสม จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 15) กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรจะต้องเป็นผู้ประมวลความรู้ข้อมูลด้านต่างๆ เช่น สภาพสังคม จิตวิทยา ปรัชญา กลุ่มเป้าหมาย
2. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรและวางแผนการใช้หลักสูตร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้
 - 2.1 กำหนดหลักสูตร จุดประสงค์ โครงสร้างสาระวิชา
 - 2.2 พัฒนาแผนการสอน สื่อการเรียนและวัสดุหลักสูตร
 - 2.3 ทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ
 - 2.4 วางแผนการใช้หลักสูตร โดยการนำหลักสูตรเสนอหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอความเห็นชอบ ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร วางแผนอบรมครูและนำข้อมูลที่ค้นพบมาปรับปรุงก่อนนำหลักสูตรไปใช้
3. ขั้นตอนการใช้หลักสูตร โดยติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หัวหน้าสถานศึกษา เพื่อวางแผนในการอบรมครู งบประมาณ วิธีการอบรม จัดเตรียมวัสดุหลักสูตร การประเมินผลการอบรม การบริหารและการนิเทศ
4. ขั้นตรวจสอบกระบวนการใช้หลักสูตรและการสอน ใช้ข้อมูลที่ค้นพบจากการประเมินหลักสูตรแต่ละระยะมาปรับปรุงหลักสูตร เสนอแนะทางเลือกเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

ธีรยุทธ์ เสนิงค์ ณ อยุรยา (2536 : 235) กล่าวว่า งานในด้านพัฒนาและปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงนั้นย่อมจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 5 ประการ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและต่อเนื่อง คือ

1. การศึกษาและวิเคราะห์สภาพของปัจจุบัน
2. การกำหนดจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย
3. การวางแผนหรือกำหนดทิศทางเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์
4. การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุถึงจุดประสงค์
5. การประเมินผล

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ นั้นสรุปเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้

1. ขั้นศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. ขั้นพัฒนาหลักสูตร
3. ขั้นนำหลักสูตรไปใช้
4. ขั้นการประเมินหลักสูตร

จากขั้นตอนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการมากขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงใหม่ว่ามีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด

ซึ่งส่วนใหญ่แล้วการพัฒนาหลักสูตรจะต้องใช้เวลาเป็นปีขึ้นไป ในการเตรียมการ และการดำเนินงาน จำเป็นต้องใช้กำลังคน และงบประมาณมากพอสมควร เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ดีมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลในการพัฒนาเยาวชนของชาติต่อไป

นอกจากนี้ ในการพัฒนาหลักสูตร ควรคำนึงถึงการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่ สอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาด้วย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) กล่าวถึงคุณลักษณะบัณฑิตไว้ว่า คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ เป็นเครื่องมือเพื่อนำนโยบายในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา ที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ตลอดจนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษา ไปสู่การปฏิบัติใน สถาบันอุดมศึกษาให้เป็นรูปธรรม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ การแบ่งสายวิชา ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการ เรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับ คุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้ จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจ ในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษา ว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา แบ่งสายวิชาเป็น 2 สายคือสายวิชาการและสายวิชาชีพ โดยสายวิชาการ เน้นศาสตร์ บริสุทธิ์ทางด้านศิลปศาสตร์ หรือ ด้านวิทยาศาสตร์ โดยมุ่งศึกษาสาระและวิธีการของศาสตร์สาขาวิชา นั้นๆเป็นหลัก ไม่ได้สัมพันธ์โดยตรงกับการประกอบอาชีพ สำหรับสายวิชาชีพจะมุ่งเน้นการศึกษาใน ลักษณะของศาสตร์เชิงประยุกต์ เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้และทักษะระดับสูงซึ่งจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และนำไปสู่การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา มี 6 ระดับ ดังนี้

- ระดับที่ 1 อนุปริญญา (3ปี)
- ระดับที่ 2 ปริญญาตรี
- ระดับที่ 3 ประกาศนียบัตรบัณฑิต
- ระดับที่ 4 ปริญญาโท
- ระดับที่ 5 ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง
- ระดับที่ 6 ปริญญาเอก

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิต มีอย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) หมายถึง การพัฒนานิสัย ในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิต ในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตาม ศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

2. ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

3. ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบ ในการเรียนรู้ของตนเอง

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

นอกจากผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านนี้ บางสาขาวิชาต้องการทักษะทางกายภาพสูง เช่น การเดินร่า ดนตรี การวาดภาพ การแกะสลัก พลศึกษา การแพทย์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์ จึงต้องเพิ่มการเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skill)

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) ยังอธิบายถึงมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก ดังนี้ มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี อย่างน้อยต้องเป็นดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

2. ด้านความรู้

มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการ และทฤษฎี ในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา และการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติ จะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

3. ด้านทักษะทางปัญญา

สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิด และหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่น ๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์

โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตร วิชาชีพ นิสิตสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่าง เหมาะสม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำ หรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรม ใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเอง และของกลุ่ม รับผิดชอบใน การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้ เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทาง ในการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่าเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาโท อย่างน้อยต้องเป็นดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมที่ซับซ้อนเชิงวิชาการหรือวิชาชีพ โดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น และเมื่อไม่มีข้อมูลทางจรรยาบรรณวิชาชีพหรือไม่มีระเบียบข้อบังคับ เพียงพอที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ก็สามารถวินิจฉัยอย่างผู้รู้ด้วยความยุติธรรมและชัดเจน มีหลักฐาน และตอบสนองปัญหาเหล่านั้นตามหลักการ เหตุผล และค่านิยมอันดีงาม ให้ข้อสรุป ของปัญหาด้วยความไวต่อความรู้สึกของผู้ที่ได้รับผลกระทบ ริเริ่มในการยกปัญหาทางจรรยาบรรณ ที่มีอยู่เพื่อการทบทวนและแก้ไข สนับสนุนอย่างจริงจังให้ผู้อื่นใช้การวินิจฉัยทางด้านคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการกับข้อโต้แย้งและปัญหาที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำ ในการส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรม ในสภาพแวดล้อมของการทำงาน และในชุมชนที่กว้างขวางขึ้น

2. ด้านความรู้

มีความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ในเนื้อหาสาระหลักของสาขาวิชา ตลอดจนหลักการและทฤษฎีที่สำคัญและนำมาประยุกต์ในการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการหรือการปฏิบัติ ในวิชาชีพ มีความเข้าใจทฤษฎี การวิจัยและการปฏิบัติทางวิชาชีพนั้นอย่างลึกซึ้งในวิชาหรือกลุ่มวิชา เฉพาะในระดับแนวหน้า มีความเข้าใจ ในวิธีการพัฒนาความรู้ใหม่ๆและการประยุกต์ ตลอดจนถึง ผลกระทบของผลงานวิจัยในปัจจุบันที่มีต่อองค์ความรู้ในสาขาวิชาและต่อการปฏิบัติในวิชาชีพตระหนัก ในระเบียบข้อบังคับที่ใช้อยู่ในสภาพแวดล้อมของระดับชาติและนานาชาติที่อาจมีผลกระทบต่อสาขา วิชาชีพ รวมทั้งเหตุผลและการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

3. ด้านทักษะทางปัญญา

ใช้ความรู้ทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการจัดการบริบทใหม่ที่ไม่คาดคิดทางวิชาการและวิชาชีพ และพัฒนาแนวคิดริเริ่มและสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองประเด็นหรือปัญหาสามารถใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจในสถานการณ์ที่มีข้อมูลไม่เพียงพอ สามารถสังเคราะห์และใช้ผลงานวิจัยสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการ หรือรายงานทางวิชาชีพ และพัฒนาความคิดใหม่ๆ โดยการบูรณาการให้เข้ากับองค์ความรู้เดิมหรือเสนอเป็นความรู้ใหม่ท้าทายสามารถใช้เทคนิคทั่วไปหรือเฉพาะทางในการวิเคราะห์ประเด็นหรือปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงพัฒนาข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ สามารถวางแผนและดำเนินการโครงการสำคัญหรือโครงการโครงการวิจัยค้นคว้าทางวิชาการได้ด้วยตนเอง โดยการใช้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตลอดถึงการใช้เทคนิคการวิจัย และให้ข้อสรุปที่สมบูรณ์ซึ่งขยายองค์ความรู้หรือแนวทางการปฏิบัติในวิชาชีพที่มีอยู่เดิมได้อย่างมีนัยสำคัญ

4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

สามารถแก้ไขปัญหามีความซับซ้อน หรือความยุ่งยากระดับสูงทางวิชาชีพได้ด้วยตนเองสามารถตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเองและสามารถประเมินตนเองได้ รวมทั้งวางแผนในการปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระดับสูงได้ มีความรับผิดชอบในการดำเนินงานของตนเอง และร่วมมือกับผู้อื่นอย่างเต็มที่ในการจัดการข้อโต้แย้งและปัญหาต่าง ๆ แสดงออกทักษะการเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสมตามโอกาสและสถานการณ์เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานกลุ่ม

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถคัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าปัญหา สรุปปัญหาและเสนอแนะแก้ไขปัญหในด้านต่าง ๆ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่างๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป โดยการนำเสนอรายงานทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งวิทยานิพนธ์หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาเอก อย่างน้อยต้องเป็นดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สามารถจัดการเกี่ยวกับปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมที่ซับซ้อนในบริบททางวิชาการหรือวิชาชีพ ในกรณีที่ไม่มีการยาบรณวิชาชีพหรือไม่มีระเบียบข้อบังคับเพียงพอที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ก็สามารถใช้ดุลยพินิจอย่างผู้รู้ ด้วยความยุติธรรม ด้วยหลักฐาน ด้วยหลักการที่มีเหตุผลและค่านิยมอันดีงาม แสดงออกหรือสื่อสารข้อสรุปของปัญหาโดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นที่จะได้รับผลกระทบ ริเริ่มชี้ให้เห็นข้อบกพร่องของจรรยาบรรณที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อทบทวนและแก้ไข สนับสนุนอย่างจริงจังให้ผู้อื่นใช้ดุลยพินิจทางด้านคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการกับความขัดแย้งและปัญหาที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมในที่ทำงานและในชุมชนที่กว้างขวางขึ้น

2. ด้านความรู้

สามารถพัฒนานวัตกรรมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และลึกซึ้งในองค์ความรู้ที่เป็นแก่นในสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ รวมทั้งข้อมูลเฉพาะทางทฤษฎี หลักการและแนวคิดที่เป็นรากฐาน มีความรู้ที่เป็นปัจจุบันในสาขาวิชา รวมถึงประเด็นปัญหาสำคัญที่จะเกิดขึ้น รู้เทคนิคการวิจัยและพัฒนาข้อสรุป ซึ่งเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชาได้อย่างชาญฉลาด สำหรับหลักสูตรในสาขาวิชาชีพ จะต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและกว้างขวางเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงในวิชาชีพ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ การพัฒนาสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสาขาวิชาที่ศึกษาค้นคว้า

3. ด้านทักษะทางปัญญา

สามารถใช้ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและเทคนิคการแสวงหาความรู้ในการวิเคราะห์ประเด็นและปัญหาสำคัญได้อย่างสร้างสรรค์ และพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ สามารถสังเคราะห์ผลงานการวิจัยและทฤษฎีเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจใหม่ที่สร้างสรรค์ โดยบูรณาการแนวคิดต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกสาขาวิชาที่ศึกษาในชั้นสูง สามารถออกแบบและดำเนินการโครงการวิจัยที่สำคัญในเรื่องที่ซับซ้อนที่เกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ หรือปรับปรุงแนวปฏิบัติในวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญ

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

มีความสามารถสูงในการแสดงความเห็นทางวิชาการและวิชาชีพสามารถวางแผน วิเคราะห์และแก้ปัญหา ที่ซับซ้อนสูงมากด้วยตนเอง รวมทั้งวางแผนในการปรับปรุงตนเองและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ และแสดงออกถึงความโดดเด่นในการเป็นผู้นำในทางวิชาการหรือวิชาชีพ และสังคมที่ซับซ้อน

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถคัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้า ในประเด็นปัญหาที่สำคัญและซับซ้อน สรุปปัญหาและเสนอแนะแก้ไขปัญหในด้านต่าง ๆ โดยเจาะลึกในสาขาวิชาเฉพาะ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป โดยการนำเสนอรายงานทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการและวิชาชีพรวมทั้งวิทยานิพนธ์หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ

หลักสูตรของแต่ละคุณวุฒิควรมีลักษณะอย่างน้อย ดังนี้

1. หลักสูตรคุณวุฒิระดับปริญญาตรี

หลักสูตรระดับปริญญาตรี ต้องออกแบบมาเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาอย่างกว้าง ๆ เน้นให้รู้ลึกในบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การพัฒนาและผลการวิจัยล่าสุด นิสิตควรตระหนักถึงความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปริญญาตรีเป็นคุณวุฒิขั้นพื้นฐานสำหรับการเข้าสู่อาชีพในสาขาต่าง ๆ ที่ใช้ทักษะความชำนาญสูงและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นหลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งคุณธรรม จริยธรรม ความรู้

และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติในวิชาชีพ และพื้นฐานความรู้ภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี และการวิจัยที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อด้วย

2. หลักสูตรคุณวุฒิระดับปริญญาโท

หลักสูตรปริญญาโทมีจุดมุ่งหมายที่จะให้มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และทักษะทางด้านวิชาการและวิชาชีพในระดับที่สูงมากแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีผลการเรียนดี โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความชำนาญทางการวิจัย หรือพัฒนาความชำนาญระดับสูงทางวิชาชีพ หลักสูตรจึงอาจเน้นการค้นคว้าวิจัยที่นำไปสู่การทำวิทยานิพนธ์ หรืออาจผสมผสานระหว่าง การศึกษารายวิชากับวิทยานิพนธ์ หรือการศึกษารายวิชาและการค้นคว้าอิสระ

3. หลักสูตรคุณวุฒิระดับปริญญาเอก

หลักสูตรปริญญาเอกเป็นหลักสูตรที่เน้นให้นิสิตมีคุณธรรม จริยธรรม และมีการศึกษาค้นคว้าที่ลุ่มลึกในระดับสูงอย่างมีอิสระ มีความเชี่ยวชาญในพัฒนาการล่าสุดขององค์ความรู้ในสาขา/ สาขาวิชา ที่ศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการแปลความหมายและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อเพิ่มพูนและพัฒนาเนื้อหาสาระของรายวิชาของสาขา/สาขาวิชาและวิชาชีพ หลักสูตรอาจจะเน้นการค้นคว้าวิจัยที่นำไปสู่การทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ที่มีอยู่ หรืออาจผสมผสานระหว่างวิทยานิพนธ์กับการศึกษารายวิชาในระดับสูงในสาขาวิชาหรือสาขา/สาขาวิชาประยุกต์

5. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มีดังนี้

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก จึงเห็นสมควรให้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และเพื่อเป็นการประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชา รวมทั้งเพื่อใช้เป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานด้านต่างๆ เพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในคราวประชุมครั้งที่ 6/2552 เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2552 จึงออกประกาศไว้ ดังนี้

1. ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552”

2. ให้ใช้ประกาศนี้สำหรับการกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชา และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

3. วัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิต ที่มีคุณภาพและเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา

4. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย

4.1 ระดับคุณวุฒิ ได้แก่

ระดับที่ 1 อนุปริญญา (3 ปี)

ระดับที่ 2 ปริญญาตรี

ระดับที่ 3 ประกาศนียบัตรบัณฑิต

ระดับที่ 4 ปริญญาโท

ระดับที่ 5 ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

ระดับที่ 6 ปริญญาเอก

4.2 คุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ

(1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

(2) ด้านความรู้

(3) ด้านทักษะทางปัญญา

(4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

(5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศ

สำหรับสาขา/สาขาวิชาที่เน้นทักษะทางปฏิบัติต้องเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย

โดยมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของแต่ละระดับคุณวุฒิและลักษณะของหลักสูตรอย่างน้อยต้องเป็นไปตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดไว้ในแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

4.3 ชื่อปริญญา จำนวนหน่วยกิต ระยะเวลาในการศึกษา และการเทียบโอนผลการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

5. ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษานำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่างๆ ของแต่ละระดับคุณวุฒิ เพื่อสถาบันอุดมศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตในสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒิเดียวกันมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล

6. ให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยมาตรฐานคุณวุฒิตามระดับคุณวุฒิของแต่ละสาขา/สาขาวิชา โดยจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) และรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและดำเนินการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการวัดและการประเมินผลเพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามข้อ 4.2

7. ให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตร โดยมีตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และเกณฑ์การประเมินตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยมาตรฐานคุณวุฒิตามระดับคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชานั้น ๆ

8. ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี

9. ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตร ที่ดำเนินการได้มาตรฐานตามประกาศนี้ต่อสาธารณชนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

10. ให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหลักสูตรที่จะรับนักศึกษาใหม่เป็นครั้งแรกตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไปตามประกาศนี้ สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่แล้วต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับประกาศนี้ภายใน ปีการศึกษา 2555

11. ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษากำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้ การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานตามเจตนารมณ์ของประกาศนี้

12. ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ข้างต้นได้ หรือมีความจำเป็นต้องปฏิบัติ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่จะพิจารณาและให้ถือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้นเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2552

(นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

6. แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) พ.ศ. 2552

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หรือที่เรียกว่า TQF (Thai Qualifications Framework) เป็นการจัดทำมาตรฐานหลักสูตรคุณวุฒิสาขาวิชา มาตรฐานการออกแบบหลักสูตร การกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของผู้เรียน มาตรฐานการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ (กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2552 : เว็บไซต์)

ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา
เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2552

เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และมติคณะกรรมการการอุดมศึกษาในการประชุมครั้งที่ 6/2552 เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2552 จึงออกประกาศแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ไว้ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะเสนอมาตรฐานคุณวุฒิของแต่ละระดับและสาขา/สาขาวิชาซึ่งครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ตามแบบ มคอ.1 ท้ายประกาศนี้ เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรต่อไป
2. ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้สองวิธี ดังนี้
 - 2.1 ใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒินั้น เป็นแนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตร
 - 2.2 ใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เป็นแนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรกรณีที่กระทรวงศึกษาธิการยังมิได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒินั้น
3. ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้ชัดเจน โดยครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ตามแบบ มคอ.2 มคอ.3 และ มคอ.4 ท้ายประกาศนี้
4. ให้สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดระบบและกลไกของการจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร และต้องอนุมัติหลักสูตรซึ่งได้จัดทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้วก่อนเปิดสอน
5. ให้สถาบันอุดมศึกษาเสนอหลักสูตรซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติให้เปิดสอนแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน 30 วันนับแต่สภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติ
6. ให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชานั้น ๆ หรือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กรณีที่กระทรวงศึกษาธิการยังมิได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒินั้น ๆ และอ้างไว้ซึ่งคุณภาพมาตรฐานดังกล่าว โดยดำเนินการ ดังนี้
 - 6.1 พัฒนาอาจารย์ทั้งด้านวิชาการ วิธีการสอนและวิธีการวัดผลอย่างต่อเนื่อง
 - 6.2 จัดสรรทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนและการวิจัยให้เพียงพออย่างมีคุณภาพ รวมทั้งอาจประสานกับสถาบันอุดมศึกษาและ/หรือหน่วยงานอื่นเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ
 - 6.3 จัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ครอบคลุมมาตรฐานผลการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน ตามที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตรนั้นๆ

6.4 จัดให้มีการรายงานผลการจัดการศึกษาเป็นรายวิชา ประสพการณ์ ภาคสนาม (ถ้ามี) ทุกภาคการศึกษา และเป็นรายหลักสูตรทุกปีการศึกษา โดยมีหัวข้อตามแบบ มคอ.5มคอ.6 และ มคอ.7 ตามลำดับที่แนบท้ายประกาศนี้

6.5 ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และรายงาน ผลการจัดการศึกษาต่อสภาสถาบันอุดมศึกษาทุกปีการศึกษา

6.6 ประเมินหลักสูตรเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุกๆ 5 ปี

7. ให้สถาบันอุดมศึกษาประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องทุกหลักสูตร โดยดำเนินการดังนี้

7.1 กำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินที่สะท้อนการดำเนินการตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

7.2 ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ตามระบบประกันคุณภาพภายในของ หลักสูตร

7.3 รายงานผลการดำเนินการต่อสภาสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการการ อุดมศึกษา และสาธารณะ

7.4 นำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและทันสมัยอยู่เสมอ

8. ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรใหม่/ปรับปรุงที่มีคุณภาพ และมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เมื่อสถาบันอุดมศึกษาได้เปิดสอนไป แล้วอย่างน้อยครั้งระยะเวลาของหลักสูตรตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

8.1 เป็นหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากสภาสถาบันอุดมศึกษาก่อนเปิดสอนและได้ แจ้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน 30 วันนับแต่สภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติ หลักสูตรนั้น

8.2 ผลการประเมินคุณภาพภายในตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของ หลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยระดับดีขึ้นไปต่อเนื่องกัน 2 ปี นับตั้งแต่เปิดสอนหลักสูตรที่ได้พัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เว้นแต่หลักสูตรใดที่มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาได้กำหนดตัวบ่งชี้และ/หรือเกณฑ์การประเมิน เพิ่มเติม ผลการประเมินคุณภาพจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชานั้น ๆ กำหนด จึงจะได้รับการเผยแพร่ กรณีหลักสูตรใดมีครั้งระยะเวลาของหลักสูตร 1 ปี หรือ น้อยกว่า ให้พิจารณาผลการประเมินคุณภาพภายในของปีแรกที่เปิดสอนด้วยหลักเกณฑ์เดียวกัน

8.3 หลักสูตรใดที่ไม่ได้รับการเผยแพร่ ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการ ปรับปรุงตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะกำหนดจากผลการประเมินต่อไป

8.4 กรณีหลักสูตรใดได้รับการเผยแพร่แล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำกับ ดูแลให้มีการรักษาคุณภาพให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ โดยผลการประเมินคุณภาพภายในต้องมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับดีขึ้นไป หรือเป็นไปตามที่มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชานั้นกำหนดทุกปีหลังจากได้รับการเผยแพร่ หากต่อมาปรากฏว่าผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาใดไม่เป็นไปตามที่กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อพิจารณา

ถอนการเผยแพร่หลักสูตรนั้น จนกว่าสถาบันอุดมศึกษานั้นจะได้มีการปรับปรุงตามเงื่อนไขของ คณะกรรมการการอุดมศึกษา

9. คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะติดตามการดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง กรณีที่พบว่าไม่เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด ให้มีการปรับปรุง ตามเงื่อนไขของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

10. ขั้นตอนการดำเนินการและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องปรากฏในเอกสารกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางการปฏิบัติที่แนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2552

(ศาสตราจารย์วิจารณ์ พานิช)

ประธานกรรมการ

คณะกรรมการการอุดมศึกษา

(รายละเอียดดังภาคผนวก ง)

7. มคอ.2 รายละเอียดของหลักสูตร

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หรือที่เรียกว่า TQF (Thai Qualifications Framework) เป็นการจัดทำมาตรฐานหลักสูตรคุณวุฒิสถาวิชา มาตรฐานการออกแบบหลักสูตร การกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของผู้เรียน มาตรฐานการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552 : เว็บไซต์) ได้อธิบายถึง มคอ.2 ในกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติรายละเอียดของหลักสูตรไว้ ดังนี้

รายละเอียดของหลักสูตร (Programme Specification) หมายถึง คำอธิบาย ภาพรวมของการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้บัณฑิตบรรลุผลการเรียนรู้ของ หลักสูตรนั้น ๆ โดยจะถ่ายทอดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของบัณฑิตที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิสถาวิชา/สาขาวิชาไปสู่การปฏิบัติในหลักสูตร ซึ่งแต่ละสถาบันอุดมศึกษาสามารถบรรจุเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้อย่างอิสระ เหมาะสม ตรงกับความต้องการหรือเอกลักษณ์ของสถาบันฯ โดยคณาจารย์ผู้สอนจะต้องร่วมมือกัน วางแผนและจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร

รายละเอียดของหลักสูตรจะช่วยอธิบายให้นักศึกษาทราบว่าตนต้องเรียนวิชาอะไรบ้าง เข้าใจถึงวิธีการสอน วิธีการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลที่จะทำให้มั่นใจว่าเมื่อเรียนสำเร็จ แล้วจะบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งยังแสดงความสัมพันธ์ของหลักสูตร

กับองค์ประกอบในการเรียนเพื่อนำไปสู่คุณวุฒิตามที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิ รายละเอียดของหลักสูตรจะช่วยให้นักศึกษาเลือกเรียนในหลักสูตรที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้และความต้องการของตนเองได้รวมทั้งผู้ใช้บัณฑิตสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณารับบัณฑิตเข้าทำงาน

ประกอบด้วย 8 หมวดต่อไปนี้

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร

หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร

หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและประเมินผล

หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนักศึกษา

หมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์

หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร

หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของหลักสูตร

รายละเอียดของหลักสูตร

หลักสูตร

สาขา/สาขาวิชา.....

หลักสูตรใหม่/ปรับปรุง พ.ศ.

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา

วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัสและชื่อหลักสูตร

ระบุรหัส (ถ้ามี)/ชื่อหลักสูตรและสาขา/สาขาวิชาของหลักสูตรที่เปิดสอนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกัน

2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ให้ระบุชื่อเต็มและอักษรย่อของปริญญาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกัน สำหรับชื่อภาษาไทยให้ใช้ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยชื่อปริญญาในสาขาวิชา อักษรย่อสำหรับสาขาวิชาของสถาบัน (กรณีมหาวิทยาลัยของรัฐ) หรือตามข้อบังคับของสถาบัน ฯ ซึ่งสอดคล้องตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาของกระทรวงศึกษาธิการ (กรณีมหาวิทยาลัยในกำกับ) หรือตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาของกระทรวงศึกษาธิการ (กรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน)

3. วิชาเอก (ถ้ามี)

4. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร

5. รูปแบบของหลักสูตร

5.1 **รูปแบบ** ระบุรูปแบบของหลักสูตรที่เปิดสอนว่าเป็นหลักสูตรระดับคุณวุฒิใดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

5.2 **ภาษาที่ใช้** ระบุภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนว่าเป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศภาษาใด

5.3 **การรับเข้าศึกษา** ระบุการรับนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตรว่ารับเฉพาะนักศึกษาไทยหรือต่างประเทศ หรือรับทั้งสองกลุ่มเข้าศึกษา

5.4 **ความร่วมมือกับสถาบันอื่น** ระบุว่าเป็นหลักสูตรเฉพาะของสถาบันที่จัดการเรียนการสอนโดยตรงหรือเป็นหลักสูตรความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา/หน่วยงานอื่น ๆ โดยต้องระบุชื่อสถาบันการศึกษา/หน่วยงานที่ทำความร่วมมือด้วย สำหรับความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา/หน่วยงานอื่น ๆ ในต่างประเทศต้องสอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางความตกลงร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ พ.ศ. 2550

5.5 **การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา** ระบุว่าจะให้ปริญญาเพียงสาขาวิชาเดียวหรือให้ปริญญามากกว่า 1 สาขาวิชา (กรณีทวีปริญญา) หรือปริญญาอื่น ๆ ในช่วงกลางของหลักสูตร หรือเป็นปริญญาร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาที่มีข้อตกลงความร่วมมือ

6. สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตร

ระบุว่าเป็นหลักสูตรใหม่หรือหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ไต และเวลาที่เริ่มใช้หลักสูตรนี้ (ภาคการศึกษาและปีการศึกษา) พร้อมทั้งให้ระบุวันเดือนปีที่สภาวิชาการหรือที่คณะกรรมการวิชาการหรือที่เรียกอย่างอื่น(ระบุชื่อ) และสภาสถาบันอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตร ในกรณีที่ได้รับการรับรองหลักสูตรโดยองค์กรวิชาชีพหรือองค์กรอื่นใดด้วย ให้ระบุองค์กรที่ให้การรับรอง และวันเดือนปีที่ได้รับการรับรองด้วย

7. ความพร้อมในการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

ระบุปีที่คาดว่าจะได้รับการเผยแพร่ว่าเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

8. อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา

ระบุอาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา

9. ชื่อ เลขประจำตัวประชาชน ตำแหน่ง และคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องมีคุณสมบัติสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร

สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาตรี ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรไม่ได้ระบุอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรไว้ ให้อาจารย์ประจำหลักสูตรที่สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่าในสาขาวิชาที่ตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนหรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ อย่างน้อย 2 คนเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร โดยให้ระบุคุณวุฒิ สาขาวิชา และปีที่สำเร็จ พร้อมทั้งเลขประจำตัวประชาชน ถ้าจัดการเรียนการสอนมากกว่า 1 แห่งให้แสดงอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรของแต่ละแห่งซึ่งต้องเป็นอาจารย์คนละชุดกัน

10. สถานที่จัดการเรียนการสอน

ระบุสถานที่จัดการเรียนการสอนให้ชัดเจนหากมีการสอนในวิทยาเขตอื่น ๆ หรือสอนมากกว่า 1 แห่ง ระบุข้อมูลให้ครบถ้วน

11. สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร

11.1 สถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

11.2 สถานการณ์หรือการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม

12. ผลกระทบจาก ข้อ 11.1 และ 11.2 ต่อการพัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน

12.1 การพัฒนาหลักสูตร

12.2 ความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน

13. ความสัมพันธ์ (ถ้ามี) กับหลักสูตรอื่นที่เปิดสอนในคณะ/ภาควิชาอื่นของสถาบัน

(เช่น รายวิชาที่เปิดสอนเพื่อให้บริการคณะ/ภาควิชาอื่น หรือต้องเรียนจากคณะ/ภาควิชาอื่น)

อธิบายการบริหารจัดการ แผนความร่วมมือหรือประสานงานร่วมกับภาควิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่นหลักสูตรนี้มีรายวิชาที่กำหนดให้นักศึกษาในหลักสูตรอื่นเรียนหรือไม่ ถ้ามีจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้มั่นใจว่ารายวิชาดังกล่าวสนองต่อความต้องการของนักศึกษาในหลักสูตรอื่น

หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร

1. ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ระบุปรัชญา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยต้องสอดคล้องกับปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันและมาตรฐานวิชาการ/วิชาชีพหรือการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะและความรู้ความสามารถอย่างไร

2. แผนพัฒนาปรับปรุง

ระบุแผนพัฒนาหรือแผนการเปลี่ยนแปลงหลักๆที่เสนอในหลักสูตร พร้อมระบุเวลาคาดว่า จะดำเนินการแล้วเสร็จ (เช่น ภายใน 5 ปี) โดยให้ระบุกลยุทธ์สำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อ

ความสำเร็จของแผนนั้น ๆ รวมทั้งตัวบ่งชี้ความสำเร็จ โดยตัวบ่งชี้ควรจะเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน ในหมวด 7 ด้วย

- 2.1 แผนการพัฒนา/เปลี่ยนแปลง
- 2.2 กลยุทธ์
- 2.3 หลักฐาน/ตัวบ่งชี้

หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร

1. ระบบการจัดการศึกษา

1.1 ระบบ

ระบุระบบการจัดการศึกษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรว่าเป็นระบบ ทวิภาค ระบบไตรภาค ระบบจตุรภาค เป็นต้น ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา

1.2 การจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน

ระบุว่ามีการจัดการเรียนการสอนในภาคฤดูร้อนหรือไม่

1.3 การเทียบเคียงหน่วยกิตในระบบทวิภาค

ถ้ามีการจัดการศึกษาที่ใช้ระบบอื่น ๆ ที่มีใช้การใช้ระบบการศึกษาแบบทวิภาค ในการจัดการเรียนการสอนให้แสดงการเทียบเคียงกับระบบทวิภาคให้ชัดเจน

2. การดำเนินการหลักสูตร

2.1 วัน - เวลาในการดำเนินการเรียนการสอน

ระบุช่วงเวลาการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักศึกษาเรียน

2.2 คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

ระบุคุณสมบัติผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรที่สอดคล้องกับระดับการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตรระดับอุดมศึกษา อาทิ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับผู้สมัครเข้าศึกษา ต่อในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ในกรณีที่มีเกณฑ์คุณสมบัติเพิ่มเติมต้องระบุให้ครบและชัดเจน

2.3 ปัญหาของนักศึกษาแรกเข้า

ระบุลักษณะเฉพาะของนักศึกษาที่จะสมัครเข้าเรียนในหลักสูตร ที่ต้องนำมาประกอบการ พิจารณา เพื่อกำหนดหลักสูตร (เช่น นักศึกษาที่มีข้อจำกัดทางทักษะ IT หรือ ภาษา คณิตศาสตร์ หรือการปรับตัวในการเรียน)

2.4 กลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา / ข้อจำกัดของนักศึกษาในข้อ 2.3

2.5 แผนการรับนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาในระยะ 5 ปี

ระบุจำนวนผู้ที่คาดว่าจะรับเข้าศึกษาในหลักสูตรและจำนวนที่คาดว่าจะมีผู้สำเร็จการศึกษา ในแต่ละปีการศึกษาในระยะเวลา 5 ปี

2.6 งบประมาณตามแผน

แสดงงบประมาณ โดยจำแนกรายละเอียดตามหัวข้อการเสนอตั้งงบประมาณ รวมทั้งประมาณการค่าใช้จ่ายต่อหัวในการผลิตบัณฑิตตามหลักสูตรนั้น

2.7 ระบบการศึกษา

- แบบชั้นเรียน
- แบบทางไกลผ่านสื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลัก
- แบบทางไกลผ่านสื่อแพร่ภาพและเสียงเป็นสื่อหลัก
- แบบทางไกลทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อหลัก (E-learning)
- แบบทางไกลทางอินเทอร์เน็ต
- อื่นๆ (ระบุ)

2.8 การเทียบโอนหน่วยกิต รายวิชาและการลงทะเบียนเรียนข้ามมหาวิทยาลัย (ถ้ามี)

3. หลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน

ระบุจำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรและระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาในแต่ละแบบ ที่สัมพันธ์กับการเลือกเรียนของนักศึกษา ซึ่งกำหนดเป็นหลักสูตรแบบศึกษาเต็มเวลาหรือแบบศึกษา บางเวลาและสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในแต่ละระดับ

3.1 หลักสูตร ให้ระบุรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 จำนวนหน่วยกิต ให้ระบุหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร

3.1.2 โครงสร้างหลักสูตร ให้แสดงโครงสร้างหรือองค์ประกอบของหลักสูตร

โดยแบ่งเป็นหมวดวิชาให้สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

ตัวอย่าง

จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร	135 หน่วยกิต
1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	<u>36</u> หน่วยกิต
- กลุ่มสังคมศึกษาศาสตร์	9 หน่วยกิต
- กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	9 หน่วยกิต
- กลุ่มวิชาภาษา	9 หน่วยกิต
- กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์	9 หน่วยกิต
2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน	<u>93</u> หน่วยกิต
- วิชาแกน	30 หน่วยกิต
- วิชาเอก	45 หน่วยกิต
- วิชาโท	18 หน่วยกิต
3) หมวดวิชาเลือกเสรี	6 หน่วยกิต

3.1.3 รายวิชา

ให้ระบุรหัสรายวิชา (อธิบายความหมายของรหัสวิชาด้วย) ชื่อรายวิชา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวนหน่วยกิต จำนวนชั่วโมงบรรยาย จำนวนชั่วโมงปฏิบัติ และจำนวนชั่วโมงศึกษด้วยตนเอง

3.1.4 แสดงแผนการศึกษา

3.1.5 คำอธิบายรายวิชา

3.2 ชื่อ สกุล เลขประจำตัวบัตรประชาชน ตำแหน่งและคุณวุฒิของอาจารย์

ระบุจำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ แยกจากกัน โดยระบุรหัสเลขประจำตัวประชาชน รายชื่อซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา และสถาบันที่สำเร็จการศึกษา (โดยต้องสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา) ผลงานทางวิชาการ การค้นคว้า วิจัย หรือการแต่งตำรา (ถ้ามี) รวมทั้งภาระการสอนทั้งที่มีอยู่แล้ว และที่จะมีในหลักสูตรนี้(รายละเอียดทั้งหมดไว้ที่นี้หรือภาคผนวกก็ได้)

3.2.1 อาจารย์ประจำหลักสูตร

ระบุอาจารย์ซึ่งมีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนโดยให้มีคุณวุฒิ และจำนวนสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร

3.2.2 อาจารย์ประจำ

ระบุอาจารย์ซึ่งมีหน้าที่หลักด้านการสอนและการวิจัย และปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาในสถาบันอุดมศึกษา

3.2.3 อาจารย์พิเศษ

4. องค์ประกอบเกี่ยวกับประสบการณ์ภาคสนาม (การฝึกงาน หรือสหกิจศึกษา) (ถ้ามี)

สรุปโดยย่อเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติ ฝึกตามคลินิกหรือฝึกงาน หรือสหกิจศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

4.1. มาตรฐานผลการเรียนรู้ของประสบการณ์ภาคสนาม

ลงรายการสำคัญ ๆ ของมาตรฐานผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ภาคสนามที่ต้องการ

4.2 ช่วงเวลา

ระบุช่วงเวลาของหลักสูตรที่จัดประสบการณ์ภาคสนามให้นักศึกษา เช่น ปี ภาคการศึกษาที่จัด

4.3 การจัดเวลาและตารางสอน

เช่น 3 วันต่อสัปดาห์เป็นเวลา 4 สัปดาห์ หรือจัดเต็มเวลาใน 1 ภาคการศึกษา

5. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำโครงการหรืองานวิจัย (ถ้ามี)

ข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับข้อกำหนดในการทำโครงการหรือวิทยานิพนธ์ นอกเหนือจากโครงการหรืองานวิจัยในรายวิชาอื่น ๆ ควรแนบข้อกำหนดสำหรับการทำโครงการด้วย

5.1 คำอธิบายโดยย่อ

5.2 มาตรฐานผลการเรียนรู้

ระบุมาตรฐานผลการเรียนรู้หลัก ๆ ที่ต้องการจากการทำโครงการหรืองานวิจัย

5.3 ช่วงเวลา

ระบุช่วงระยะเวลาของหลักสูตรที่กำหนดให้ทำโครงการหรืองานวิจัย เช่น ปี ภาคการศึกษา

5.4 จำนวนหน่วยกิต

5.5 การเตรียมการ

อธิบายอย่างย่อเกี่ยวกับการเตรียมการให้คำแนะนำและช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่นักศึกษา

5.6 กระบวนการประเมินผล

อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผล รวมทั้งกลไกสำหรับการทวนสอบมาตรฐาน

หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล

1. การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษา

ระบุลักษณะพิเศษของนักศึกษาที่นอกเหนือไปจากความคาดหวังโดยทั่ว ๆ ไปที่สถาบัน คณะหรือภาควิชา พยายามพัฒนาให้เพิ่มขึ้นในตัวของนักศึกษาหลักสูตรนี้ เช่น บัณฑิตซึ่งมีความสามารถพิเศษเฉพาะในการแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการเป็นผู้นำอย่างโดดเด่น หรือมีความมุ่งมั่นในการให้บริการสาธารณะ หรือมีทักษะทาง IT ในระดับสูงในแต่ละคุณลักษณะดังกล่าว ซึ่งให้เห็นถึงกลยุทธ์การสอนและกิจกรรมนักศึกษาที่จะใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะเหล่านั้น

2. การพัฒนาผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน

อธิบายผลการเรียนรู้แต่ละด้าน ตามหัวข้อต่อไปนี้

(1) คำอธิบายทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับความรู้หรือทักษะในหลักสูตรที่ต้องการจะพัฒนาและระดับของความรู้และทักษะนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่สาขา/สาขาวิชานั้น ๆ กำหนดเป็นอย่างน้อย (ดูประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับการศึกษา

ของสาขา/สาขาวิชานั้น ๆ ข้อ 5 มาตรฐานผลการเรียนรู้) กรณีกระทรวงศึกษาธิการยังมิได้ประกาศ มาตรฐานสาขา/สาขาวิชาของหลักสูตรที่จะพัฒนา/ปรับปรุงให้สถาบันอุดมศึกษาทำความเข้าใจ มาตรฐานผลการเรียนแต่ละด้านของระดับคุณวุฒิที่จะพัฒนา/ปรับปรุงจากคำอธิบายในส่วนที่ 2 ข้อ 2.2 วิธีที่ 2

(2) คำอธิบายเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนที่จะใช้ในรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรที่จะพัฒนา ความรู้และทักษะเหล่านั้น (ควรเป็นคำอธิบายทั่ว ๆ ไปของวิธีการที่จะใช้ตลอดหลักสูตร โดยจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ถ้ามีความรับผิดชอบพิเศษเฉพาะที่จะกำหนดให้มีใน รายวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะให้แสดงไว้ด้วย)

(3) วิธีการวัดและประเมินผลที่จะใช้ในรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรที่จะประเมินผลการ เรียนรู้ในกลุ่มที่เกี่ยวข้อง(ซึ่งอาจรวมกลยุทธ์สำหรับการประเมินหลักสูตรเช่นเดียวกับการวัดและ ประเมินผลนักศึกษา) ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์หรือวิธีการในช่วงระยะเวลาใดของหลักสูตรควร แสดงให้เห็นด้วย ตัวอย่างเช่นกิจกรรมต่าง ๆ ในการเตรียมการหรือการแนะนำในตอนเริ่มหลักสูตร และงานโครงการในระดับสูงขึ้นใช้ความรู้และทักษะที่กำหนดอาจจะรวมไว้ในระยะเวลาต่อมา

3. แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping)

แสดงให้เห็นว่าแต่ละรายวิชาในหลักสูตรรับผิดชอบต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้ได้บ้าง (ตามที่ระบุในหมวดที่ 4 ข้อ 2) โดยระบุว่าเป็นความรับผิดชอบหลักหรือรับผิดชอบรอง ซึ่งบางรายวิชาอาจไม่นำสู่มาตรฐานผลการเรียนรู้บ้างเรื่องก็ได้ (จะแสดงเป็นเอกสารแนบท้ายก็ได้)

หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนักศึกษา

1. กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (เกรด)

ถ้าสถาบันอุดมศึกษา วิทยาลัย ภาควิชา หรือหลักสูตรมีนโยบายหรือกฎ ระเบียบ เกี่ยวกับการให้ระดับคะแนน (เกรด) นักศึกษา ให้กล่าวถึงนโยบายหรือ กฎ ระเบียบนั้น ๆ หรือ แนบเอกสารดังกล่าว

2. กระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา

อธิบายกระบวนการที่ใช้ในการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผล การเรียนรู้ แต่ละรายวิชา เช่น ทวนสอบจากคะแนนข้อสอบ หรืองานที่มอบหมาย กระบวนการ อาจจะต่างกันไปสำหรับรายวิชาที่แตกต่างกัน หรือสำหรับมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน

3. เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรซึ่งต้องสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา

หมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์

1. การเตรียมการสำหรับอาจารย์ใหม่

อธิบายกระบวนการที่ใช้สำหรับการปฐมนิเทศ และ/หรือการแนะนำอาจารย์ใหม่และอาจารย์พิเศษให้มั่นใจได้ว่าอาจารย์เข้าใจถึงหลักสูตรและบทบาทของรายวิชาต่าง ๆ ที่สอนในหลักสูตรและรายวิชาที่ตนรับผิดชอบสอน

2. การพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์

อธิบายถึงสิ่งที่จะดำเนินการเพื่อช่วยให้คณาจารย์ได้พัฒนา

2.1 การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

2.2 การพัฒนาวิชาการและวิชาชีพด้านอื่น ๆ

หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร

1. การบริหารหลักสูตร

ระบุระบบและกลไกในการบริหารหลักสูตร

2. การบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน

2.1 การบริหารงบประมาณ

2.2 ทรัพยากรการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิม

ระบุความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว โดยแสดงรายการทรัพยากรการเรียนการสอนที่จำเป็น เช่น ตำรา หนังสืออ้างอิง เอกสารหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนอื่น ๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เป็นต้น

2.3 การจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนเพิ่มเติม

ระบุกระบวนการวางแผนและจัดหาตำรา หนังสืออ้างอิง เอกสารหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนอื่น ๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ

2.4 การประเมินความเพียงพอของทรัพยากร

ระบุกระบวนการติดตามและประเมินความเพียงพอของหนังสือ ตำรา วารสาร และอุปกรณ์การเรียนการสอนตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็น

3. การบริหารคณาจารย์

3.1 การรับอาจารย์ใหม่

ระบุกระบวนการย่อ ๆ ในการรับอาจารย์ใหม่ เพื่อให้มั่นใจว่า อาจารย์มีคุณสมบัติ และประสบการณ์เพียงพอต่อความรับผิดชอบการสอน

3.2 การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวางแผน การติดตามและทบทวนหลักสูตร

อธิบายกระบวนการในการปรึกษาหารือร่วมกันและการมีส่วนร่วมของคณาจารย์ ในการติดตามคุณภาพหลักสูตร การทบทวนประจำปีและการวางแผนสำหรับการปรับปรุงหลักสูตร

3.3 การแต่งตั้งคณาจารย์พิเศษ

สรุปย่อ ๆ ถึงนโยบายในการแต่งตั้งอาจารย์ที่สอนบางเวลาและอาจารย์พิเศษ เช่น วิธีการอนุมัติ กระบวนการเลือกสรร และสัดส่วนต่อคณาจารย์ในหลักสูตรทั้งหลักสูตร

4. การบริหารบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน

4.1 การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

4.2 การเพิ่มทักษะความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน (เช่น การฝึกอบรม ทักษะศึกษา หรือการฝึก การทำวิจัยร่วมกับอาจารย์ เป็นต้น)

5. การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา

5.1 การให้คำปรึกษาด้านวิชาการ และอื่นๆ แก่นักศึกษา

อธิบายถึงการจัดการที่ได้ดำเนินการในการให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษารวมถึงตารางการทำงานของอาจารย์และการแนะนำแผนการเรียนในหลักสูตร การเลือกและวางแผน สำหรับอาชีพ (ซึ่งอาจมีในระดับคณะ)

5.2 การอุทธรณ์ของนักศึกษา

แนบกฎระเบียบสำหรับการอุทธรณ์ของนักศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับวิชาการรวมทั้ง กระบวนการในการพิจารณาข้ออุทธรณ์เหล่านั้น

6. ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

ให้อธิบายวงจรของการพัฒนาหลักสูตรหรือการปรับปรุงหลักสูตร โดยต้องสำรวจความต้องการ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนติดตามความเปลี่ยนแปลงและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

7. ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators)

ระบุตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานที่ใช้ในการติดตาม ประเมินและรายงานคุณภาพของหลักสูตร ประจำปีที่ระบุไว้ในหมวด 1-6 ข้างต้น เช่น จำนวนนักศึกษาที่จบในเวลาที่กำหนด จำนวนนักศึกษา ที่ต้อออก (Retire)ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต การดำเนินงานตามการพัฒนา/ปรับปรุง ที่กำหนด เป็นต้น โดยตัวบ่งชี้อย่างน้อยต้องสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก

หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของหลักสูตร

ควรคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ในหมวด 1-7 และเชื่อมโยงสู่การประเมินการจัดการเรียนการสอนในประเด็นสำคัญ ๆ ที่สะท้อนถึงคุณภาพของบัณฑิตที่คาดหวังโดยประเด็นเหล่านี้จะถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพและมาตรฐานของหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่

1. การประเมินประสิทธิผลของการสอน

1.1 การประเมินกลยุทธ์การสอน

อธิบายกระบวนการที่ใช้ในการประเมินกลยุทธ์การสอนที่ได้วางแผนไว้สำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การประเมินความเห็นหรือข้อเสนอแนะของอาจารย์ภายหลังการเข้ารับการอบรม การนำกลยุทธ์การสอนไปใช้ การปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรหรือวิธีการสอน การวิเคราะห์ผลการประเมินของนักศึกษาและหลักสูตรฝึกอบรมด้านทฤษฎีการเรียนรู้และวิธีการสอนที่เกี่ยวข้อง และอธิบายกระบวนการที่จะนำผลการประเมินที่ได้มาปรับปรุงแผนกลยุทธ์การสอน

1.2 การประเมินทักษะของอาจารย์ในการใช้แผนกลยุทธ์การสอน

อธิบายกระบวนการที่ใช้ในการประเมินทักษะของคณาจารย์ในการใช้กลยุทธ์ตามที่ได้วางแผนไว้ เช่น การประเมินของนักศึกษาในแต่ละรายวิชา การสังเกตการณ์ของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรหรือหัวหน้าภาค การทดสอบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในหลักสูตรโดยเทียบเคียงกับนักศึกษาของสถาบันอื่นในหลักสูตรเดียวกัน การจัดอันดับเกี่ยวกับกระบวนการในการพัฒนาความรู้และทักษะที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดที่นักศึกษาต้องการ

2. การประเมินหลักสูตรในภาพรวม

อธิบายกระบวนการที่จะใช้เพื่อจะได้ข้อมูลต่าง ๆ ย้อนกลับในการประเมินคุณภาพของหลักสูตรในภาพรวมและการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากกลุ่มบุคคล ดังนี้ 1) นักศึกษาและบัณฑิต 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ และ/หรือผู้ประเมินภายนอก 3) ผู้ใช้บัณฑิตและ/หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ

3. การประเมินผลการดำเนินงานตามรายละเอียดหลักสูตร

ให้ประเมินตามตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานที่ระบุในหมวดที่ 7 ข้อ 7 โดยคณะกรรมการประเมินอย่างน้อย 3 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขา/สาขาวิชาเดียวกันอย่างน้อย 1 คน (ควรเป็นคณะกรรมการประเมินชุดเดียวกับการประกันคุณภาพภายใน)

4. การทบทวนผลการประเมินและวางแผนปรับปรุง

อธิบายกระบวนการทบทวนผลการประเมินที่ได้จากอาจารย์และนักศึกษารวมทั้งกระบวนการในการวางแผนปรับปรุงหลักสูตรและแผนกลยุทธ์

เอกสารแนบ

ให้แนบเอกสารที่ระบุไว้ให้ครบถ้วน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศไทย
2. งานวิจัยต่างประเทศ

1. งานวิจัยในประเทศไทย

งานพัฒนาหลักสูตร กONGทะเบียนและประมวผล (2550 : บทคัตย่อ) การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเพื่อศึกษาปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคามใน 7 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเสนอหลักสูตร ด้านกระบวนการให้ความเห็นชอบในการสร้างหรือปรับปรุงหลักสูตรในระดับมหาวิทยาลัย ด้านการจัดทำหลักสูตร คุณภาพการให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กONGทะเบียนและประมวผล ด้านงบประมาณและเวลา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคามทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะว่ายังต้องมีการ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนากระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน

สุวิทย์ เสวตวงศ์ (2542 : บทคัตย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน ประถมศึกษา กรณีศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แต่ดำเนินการไม่เป็นระบบ ไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่ควรจะเป็น เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องยังไม่มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

กรมวิชาการ (2539 : บทคัตย่อ) ได้ประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง และสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ทั่วประเทศ ผลการประเมินพบว่า โรงเรียน ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน ให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น แต่ผลการปฏิบัติยังไม่น่าพอใจ เพราะยังไม่มี การดำเนินการอย่างจริงจัง ครูขาดแนวทาง ดำเนินงาน ผู้ปกครองไม่ยอมรับและโรงเรียนไม่ทราบขั้นตอนรายละเอียด

พิสดาร ดีหรีง (2539 : บทคัตย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยก

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอน เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันในด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ส่วนด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความแตกต่างของขนาดโรงเรียนในทุกด้าน

คุณากร กมล (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติตามหลักสูตร โดยรวมทุกด้าน อยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการบริหารหลักสูตร โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก

2. ผู้บริหารโรงเรียน และครูในเขตพื้นที่ตั้งของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติตามหลักสูตรทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชัยรัตน์ พุทธชาลี (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในทัศนะของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่มีปัญหาการใช้หลักสูตรด้านต่าง ๆ เรียงจากมากไปหาน้อย คือด้านการจัดวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดเวลาเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดครูผู้สอน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบปัญหาแต่ละด้านตามตัวแปรพบว่า

1. ครูใหญ่ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแตกต่างกัน มีปัญหาด้านการจัดวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกันมีปัญหาด้านการจัดเวลาเรียน และด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ครูใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แตกต่างกัน มีปัญหาด้านการจัดครูเข้าสอน ด้านการจัดวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนและด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาปัญหาทั้งหมด 69 ข้อ พบว่า มีปัญหา 5 ข้อ ที่มีปัญหามาก คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่ทางการจัดส่งให้ ไม่ทันต่อความต้องการ ขาดแคลนเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต้องใช้ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น สำหรับผลิตสื่อการเรียนการสอน และเครื่องเขียนแบบเรียนของนักเรียนไม่เพียงพอ

กรมวิชาการ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและสรุปผลการประเมินสภาพการใช้หลักสูตรโรงเรียนในโครงการร่วมพัฒนาหลักสูตร พบว่าโรงเรียนร้อยละ 30.76 สามารถจัดกิจกรรมงานเลือกให้สอดคล้องกับท้องถิ่นได้ โรงเรียนร้อยละ 15.38 จัดกิจกรรมงานเลือกให้ หลากหลาย โดยยึดความพร้อมของโรงเรียนเป็นหลัก โรงเรียนร้อยละ 24.35 จัดหลักสูตรสนองความต้องการของนักเรียนที่ต้องศึกษา และโรงเรียนร้อยละ 29.48 ไม่สามารถจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและอาชีพท้องถิ่นได้

วาสนา ณ นคร (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กระบี่ ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนประสบปัญหางบประมาณสนับสนุน เอกสารหลักสูตรและสื่อไม่เพียงพอกับความต้องการ ครูขาดความรู้และทักษะในด้านการสร้างสื่อ ด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ พบว่า ครูไม่มีเวลาเตรียมตัว เนื่องจากมีงานอื่น ต้องรับผิดชอบมาก ไม่ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์อำเภออย่างต่อเนื่องและประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูต้องสอนวิชาที่ตนไม่ถนัด ขาดแหล่งข้อมูล เกี่ยวกับเทคนิค และวิธีสอน ไม่มีเวลาพอสำหรับการสร้างเครื่องมือวัดจุดประสงค์

วีระ เสาวโกมุท (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย สรุปได้ว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารหลักสูตร การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนมีวุฒิทางวิชาชีพครูแตกต่างกัน การบริหารหลักสูตร ผู้บริหารมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ประสิทธิภาพในการบริหารและขนาด ของโรงเรียน มีใช้ตัวแปรที่ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

สงัด อุทรานันท์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้สังเคราะห์ข้อค้นพบจากการวิจัยทางการนิเทศ การศึกษา ในประเทศไทยที่จัดทำในปี พ.ศ. 2517-2530 พบว่า สภาพการปฏิบัติงานนิเทศภายใน โรงเรียน มีน้อยและมักจะทำเป็นครั้งคราว ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น

ส่วนใหญ่เนื่องมาจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการนิเทศการศึกษา ขาดวิทยากร และขาดงบประมาณ แหล่งวิชาการต่าง ๆ สำหรับปัญหาที่เกี่ยวกับครู คือ ครูอาจารย์ไม่ยอมรับและไม่ศรัทธาต่อผู้ให้การนิเทศ นอกจากนี้ครูอาจารย์ยังเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความไว้วางใจในการจัดการเรียนการสอน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

วิทเธอร์ (Wither. 2000 : Abstract) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการศึกษาพื้นฐาน เพื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ สถาบันการศึกษา YVLE พบว่า โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรว่าปรับปรุง หลักสูตรให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้นักเรียนเกิดความคิด ใช้ประสาทสัมผัส ทุกส่วนของนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม ให้โอกาสนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชน ซึ่งหลักสูตรได้พัฒนาทุกระดับชั้น โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เน้นในเรื่องระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยร่วมมือกันระหว่างครู ชุมชน นักเรียนและผู้นำชุมชนจะจัดเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอน ตามมาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึง มวลประสบการณ์ที่สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับผู้เรียน ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ พัฒนาตนเองและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน โดยองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 1. จุดมุ่งหมาย (Aims) 2. เนื้อหาวิชาและประสบการณ์ (Subject Matter and Experience) 3. กิจกรรมการเรียนการสอน (Activities) และ 4. การประเมินผล (Evaluation) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ส่วน ต้องมีความสัมพันธ์และมีผลต่อเนื่องกัน หลักสูตรจะมีประสิทธิภาพ เพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรขึ้นใหม่ หรือปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่ให้ดีขึ้น รวมถึงกระบวนการวางแผนจัดกิจกรรมสำหรับผู้เรียน

เบรียท์บัทท์ (Breithaupt. 1997 : Abstract) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรโดยการ ร่วมมือกันโดยเน้นรูปแบบการบูรณาการเทคโนโลยีการเรียนการสอนสำหรับหุ้นส่วนระหว่างโรงเรียน กับมหาวิทยาลัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการทดสอบต้นแบบนาร่องที่ออกแบบมาเพื่อให้ใช้การเรียนที่อาศัย คอมพิวเตอร์เป็นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ในการสนับสนุนหลักสูตรของตน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาฝึกสอนระดับมัธยมศึกษา ที่กำหนดให้เรียนรายวิชาบังคับ-แกน คอมพิวเตอร์ และได้รับประสบการณ์ทางคอมพิวเตอร์เฉพาะจากการเรียนรายวิชาวิธีการสอน จากนั้นกำหนดให้นักศึกษาฝึกสอนจับคู่กับครูพี่เลี้ยงที่สนใจร่วมกันพัฒนาการสนับสนุนการใช้คอมพิวเตอร์ภายใน คอมพิวเตอร์ภายในโครงสร้างของการเป็นหุ้นส่วนระหว่างโรงเรียนกับมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า 1) การพัฒนาหลักสูตรโดยการร่วมมือกันวิธีการที่มีประสิทธิภาพต่อนักศึกษาฝึกสอน และครูพี่เลี้ยงในการใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนหลักสูตรของพวกเขา 2) นักศึกษาฝึกสอนอาจจะจัดการ ช่วยเหลือจากคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดมาให้ครูพี่เลี้ยงก็ได้ และ 3) ความต้องการที่จะใช้

คอมพิวเตอร์มาสนับสนุนหลักสูตรจะต้องเกิดจากความต้องการใช้อย่างแท้จริงของครู ไม่ใช่คำสั่งจากโรงเรียนหรือจากผู้บริหารระดับเขตการศึกษา

ทาแวง (Tawang, 1995 : Abstract) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และรูปแบบการคิดเรื่องการให้การเรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อในการดูแลสุขภาพแต่ละท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เมื่อนำไปใช้สอนกับท้องถิ่นที่มีลักษณะเดียวกันยังให้ผลสัมฤทธิ์เหมือนเดิม การนำไปสอนพบว่า ด้านการฝึกอบรม ส่วนด้านเนื้อหา ด้านทักษะ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สรุปสำหรับรูปแบบการคิด ด้านความรู้ ความเข้าใจ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

มูราเดียน (Mooradian, 1986 : 3288-A) ได้ศึกษาการจัดหลักสูตรในเขตที่ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นควรมีลักษณะดังนี้ คือ มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป เป็นบุคคลระดับผู้บริหาร หรือ ผู้จัดการองค์กร และบุคคลที่ทำงานเกี่ยวกับหลักสูตรในการดำเนินการครอบคลุมทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ส่วนทรัพยากรที่นำมาพิจารณาในการจัดหลักสูตรนั้น ได้จากองค์การจัดการศึกษาในท้องถิ่น โครงการจัดการศึกษา ครอบครัวยุ และสิ่งที่ท้องถิ่นให้ความสนใจ

ฮอบคินส์ (Hopkins, 1985) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับ Valley View School ผลการวิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีกระทบต่อการจัดหลักสูตร คือ ปัญหาการปรับใช้แผนปฏิบัติการของโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ขาดหลักสูตรที่มีเฉพาะท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นไม่เรียกร้องให้มีการจัดหลักสูตรระดับท้องถิ่นของตน ไม่มีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อปรับปรุงหลักสูตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย รวมจำนวน 291 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนักฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าภาควิชาทุกคณะ สถาบัน วิทยาลัย ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 64 คน
 - 1.2 อาจารย์ ได้แก่ ประธานหลักสูตร/หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 172 คน
 - 1.3 เจ้าหน้าที่ ได้แก่ นักวิชาการศึกษาผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการคณะทุกคณะ วิทยาลัย สถาบัน ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 55 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 221 คน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 38)
 - 2.1 ผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนักฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าภาควิชาทุกคณะ สถาบัน วิทยาลัย ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 25 คน

2.2 อาจารย์ ได้แก่ ประธานหลักสูตร/หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 172 คน

2.3 เจ้าหน้าที่ ได้แก่ นักวิชาการศึกษาผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ
ของสำนักงานเลขาธิการคณะทุกคนะ วิทยาลัย สถาบัน ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้อง
ในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง ปัญหาในการจัดทำ
หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคามตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
ลักษณะแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ โดยสอบถามเกี่ยวกับประเภทบุคลากร สังกัดคณะ/วิทยาลัย/
สถาบัน ประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และวุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบ
แบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ลักษณะ
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท ซึ่งมีจำนวน 3 ส่วน รวม 108 ข้อ
ได้แก่

ส่วนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) จำนวน 79 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุง
หลักสูตร จำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตร
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานของภาควิชา คณะ
ฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 3 ส่วน รวม 17 ข้อ ได้แก่

ส่วนที่ 1 คุณภาพการให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและ
ประมวลผล จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 งบประมาณและเวลา จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 สิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 4 บุคลากร จำนวน 4 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ได้แก่ เกณฑ์การปฏิบัติงานด้านการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ จากตำรา เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดขอบเขตเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามประเภทต่างๆ จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2535 : 66-67)

3. สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมขอบเขตของการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา เพื่อดูความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ พิจารณาตรวจสอบแก้ไขในส่วนข้อคำถามที่ครอบคลุม ความถูกต้องของภาษา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อความถูกต้อง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

- 3.1 ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ประเทพา (รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย)
- 3.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี รุจกรกานต์
- 3.3 รองศาสตราจารย์ ดร.นงนิตย์ มรกต
- 3.4 รองศาสตราจารย์ ดร.อนงค์ฤทธิ์ แข็งแรง
- 3.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน

หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามพิจารณาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามรายข้อ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาความตรงของข้อคำถามว่าสามารถวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์อย่างน้อยเพียงใด แสดงความคิดเห็นแล้วตอบลงในแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5 ระดับโดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. 2554 : 49-54)

- 5 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะมากที่สุด
- 4 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะมาก
- 3 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะปานกลาง
- 2 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะน้อย
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะน้อยที่สุด

ให้พิจารณาผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งนำค่าที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยถ้าเป็นแบบประเมินหรือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มักจะกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาที่ 3.50 ข้อความนั้นมีความเที่ยงตรง สามารถวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์โดยนำผลรวม

คะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อจากผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ปรากฏว่ามีค่า IOC เท่ากับ 5.00 จำนวน 80 ข้อ ค่า IOC เท่ากับ 4.80 จำนวน 1 ข้อ ค่า IOC เท่ากับ 4.60 จำนวน 6 ข้อ ค่า IOC เท่ากับ 4.40 จำนวน 32 ข้อ ค่า IOC เท่ากับ 4.20 จำนวน 3 ข้อ และค่า IOC เท่ากับ 4.00 จำนวน 3 ข้อ (ภาคผนวก ข)

4. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ปรากฏค่าอำนาจจำแนกดังนี้

4.1 ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) จำนวน 79 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ดังนี้

4.1.1 หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.31 ถึง 0.81 และค่าความเชื่อมั่น 0.93

4.1.2 หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.31 ถึง 0.90 และค่าความเชื่อมั่น 0.76

4.1.3 หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและโครงสร้างของหลักสูตร มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.34 ถึง 0.85 และค่าความเชื่อมั่น 0.93

4.1.4 หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.52 ถึง 0.88 และค่าความเชื่อมั่น 0.72

4.1.5 หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.75 ถึง 0.81 และค่าความเชื่อมั่น 0.81

4.1.6 หมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.78 ถึง 0.85 และค่าความเชื่อมั่น 0.85

4.1.7 หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.46 ถึง 0.83 และค่าความเชื่อมั่น 0.83

4.1.8 หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของหลักสูตร มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.40 ถึง 0.63 และค่าความเชื่อมั่น 0.70

4.2 ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร จำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.50 ถึง 0.87 และค่าความเชื่อมั่น 0.89

4.3 ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 13 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.33 ถึง 0.82 และค่าความเชื่อมั่น 0.84

4.4 คุณภาพให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.64 ถึง 0.78 และค่าความเชื่อมั่น 0.80

4.5 งบประมาณและเวลา จำนวน 4 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.66 ถึง 0.80 และค่าความเชื่อมั่น 0.79

4.6 สิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 4 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.65 ถึง 0.82 และค่าความเชื่อมั่น 0.81

4.7 บุคลากร จำนวน 4 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.66 ถึง 0.81 และค่าความเชื่อมั่น 0.82

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) คัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกรายละเอียดการวิเคราะห์ของแบบวัดในแต่ละฉบับ ปรากฏค่าอำนาจจำแนกดังนี้ ทั้งฉบับ 0.95

6. พิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามวิธีและขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตเก็บข้อมูลจากงานวิชาการและบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ส่งหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงคณบดีในแต่ละคณะ
3. เมื่อได้รับอนุญาตรวบรวมข้อมูลในแต่ละคณะแล้วผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองและขอความอนุเคราะห์อาจารย์ในแต่ละรายวิชาในการเก็บข้อมูล
4. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำไปวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมได้ มาตรวจให้คะแนน
2. การตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 121)

2.1 คำถามเชิงนิมิต (Positive Scale) การให้คะแนนมีเกณฑ์ ดังนี้

มากที่สุด	ตรวจให้	5 คะแนน
มาก	ตรวจให้	4 คะแนน
ปานกลาง	ตรวจให้	3 คะแนน
น้อย	ตรวจให้	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ตรวจให้	1 คะแนน

2.2 คำถามเชิงนิเสธ (Negative Scale) การให้คะแนนมีเกณฑ์ ดังนี้

มากที่สุด	ตรวจให้	1 คะแนน
มาก	ตรวจให้	2 คะแนน
ปานกลาง	ตรวจให้	3 คะแนน
น้อย	ตรวจให้	4 คะแนน
น้อยที่สุด	ตรวจให้	5 คะแนน

3. การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยได้มีการกำหนด ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 121)

3.1 คำถามเชิงนิมิต

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	มากที่สุด
3.51-4.50	มาก
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51-2.50	น้อย
1.00-1.50	น้อยที่สุด

3.2 คำถามเชิงนิเสธ

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	น้อยที่สุด
3.51-4.50	น้อย
2.51-3.50	ปานกลาง

1.51-2.50 มาก

1.00-1.50 มากที่สุด

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม ดังนี้

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดแต่ละฉบับ

4.2 หาคุณภาพของแบบวัดแต่ละฉบับ โดยหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) เพื่อทำการตรวจสอบนัยสำคัญและความเชื่อมั่นของแบบวัดแต่ละฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การหาอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) โดยใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2551: 254)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{(N \sum x^2 - (\sum x)^2)(N \sum y^2 - (\sum y)^2)}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนชุด X กับ Y
	$\sum X$	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y
	$\sum XY$	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X กับ Y คูณกันแต่ละตัว
	$\sum x^2$	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum y^2$	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน จำนวนคนทั้งหมด

1.2 การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้ สัมประสิทธิ์แอลฟา
ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 117)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 123-124)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 126)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด
	\sum	แทน	ผลรวม

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(N) แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการ ในกระบวนการเสนอหลักสูตรของหน่วยงานสังกัดมหาวิทยาลัยมหาสารคามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร
- ตอนที่ 3 ความต้องการให้มีการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดทำหลักสูตร
- ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการในกระบวนการจัดทำหลักสูตรต่อการดำเนินงานของภาควิชา คณะ และฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในอนาคต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทบุคลากร

ประเภทบุคลากร	(N) = จำนวนคน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	25	11.3
อาจารย์	172	77.8
เจ้าหน้าที่	24	10.9
รวม	221	100.0

จากตาราง 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีสถานภาพเป็นอาจารย์ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 รองลงมา มีสถานภาพเป็นผู้บริหาร จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 และมีสถานภาพเป็นเจ้าหน้าที่จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคณะ/หน่วยงาน

คณะหน่วยงาน	(N) = จำนวนคน	ร้อยละ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	23	10.4
คณะศึกษาศาสตร์	26	11.8
คณะการบัญชีและการจัดการ	22	10.0
คณะศิลปกรรมศาสตร์	7	3.2
คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม	7	3.2
คณะวิทยาศาสตร์	23	10.4
คณะเทคโนโลยี	17	7.7
คณะวิศวกรรมศาสตร์	15	6.8
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์	9	4.1
คณะวิทยาการสารสนเทศ	14	6.3
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์	9	4.1
คณะพยาบาลศาสตร์	5	2.3
คณะเภสัชศาสตร์	5	2.3
คณะสาธารณสุขศาสตร์	7	3.2
คณะแพทยศาสตร์	6	2.7
คณะสัตวแพทยศาสตร์	3	1.4
คณะวัฒนธรรมศาสตร์	5	2.3
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง	9	4.1
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์	5	2.3
สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช	4	1.8
รวม	221	100.0

จากตาราง 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 รองลงมา คือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และคณะการบัญชีและการจัดการ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในมหาวิทยาลัย

ประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัย	(N) = จำนวนคน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	32	14.5
ตั้งแต่ 5 – 9 ปี	87	39.4
ตั้งแต่ 10 ปี – 15 ปี	70	31.7
มากกว่า 15 ปี	32	14.5
รวม	221	100.0

จากตาราง 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยมากที่สุดมีอายุการทำงาน ตั้งแต่ 5 – 9 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 รองลงมา ตั้งแต่ 10 ปี – 15 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 และน้อยกว่า 5 ปี และมากกว่า 15 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม

วุฒิการศึกษา	(N) = จำนวนคน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	18	8.1
ปริญญาโท	57	25.8
ปริญญาเอก	146	66.1
รวม	221	100.0

จากตาราง 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 66.1 รองลงมา ระดับปริญญาโท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 และระดับปริญญาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการ
ในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)
หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำแนกเป็นรายข้อ

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “รหัสและชื่อหลักสูตร”	4.08	0.92	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ชื่อปริญญาและสาขาวิชา”	4.22	0.78	มาก
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “วิชาเอก (ถ้ามี)”	4.17	0.75	มาก
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร”	4.15	0.76	มาก
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “รูปแบบของหลักสูตร”			
5.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “รูปแบบ”	3.86	0.86	มาก
5.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ภาษาที่ใช้”	3.96	0.81	มาก
5.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การรับเข้าศึกษา”	3.94	0.79	มาก
5.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ความร่วมมือกับสถาบันอื่น”	3.84	0.93	มาก
5.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา”	3.97	0.83	มาก
6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาอนุมัติ/ เห็นชอบหลักสูตร”	3.88	0.94	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
7. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ความพร้อมในการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพ และมาตรฐาน”	3.71	0.93	มาก
8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา”	4.29	0.80	มาก
9. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ชื่อ นามสกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่ง และคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตร”	4.24	0.78	มาก
10. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “สถานที่จัดการเรียนการสอน”	4.28	0.76	มาก
11. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้อง นำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร”			
11.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “สถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ”	3.75	0.89	มาก
11.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “สถานการณ์หรือการพัฒนาทางสังคมและ วัฒนธรรม”	3.70	0.95	มาก
12. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ผลกระทบจาก ข้อ 11.1 และ 11.2 ต่อการ พัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของ สถาบัน”			
12.1 การพัฒนาหลักสูตร	3.74	0.97	มาก
12.2 ความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน	3.77	0.95	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
13. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ความสัมพันธ์ (ถ้ามี) กับหลักสูตรอื่นที่เปิดสอน ในคณะ/ภาควิชาอื่นของสถาบัน (เช่น รายวิชาที่ เปิดสอนเพื่อให้บริการคณะ/ภาควิชาอื่น หรือต้อง เรียนจากคณะ/ภาควิชาอื่น)”	3.86	0.84	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.96	0.71	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกข้อ รวม 19 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ สถานที่จัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.28$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ ชื่อ นามสกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่ง และคุณวุฒิ การศึกษาของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร จำแนกเป็นรายชื่อ

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร”			
1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ปรัชญา”	3.86	0.83	มาก
1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ความสำคัญ”	3.87	0.87	มาก
1.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “วัตถุประสงค์ของหลักสูตร”	4.00	0.85	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “แผนพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร”	3.80	0.97	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.88	0.81	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า มีปัญหาในระดับมากที่สุดข้อรวม 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อความสำคัญ ($\bar{X} = 3.87$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อปรัชญา ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการ
ในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)
หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและโครงสร้างของหลักสูตร
จำแนกเป็นรายชื่อ

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและ โครงสร้างของหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ระบบการจัดการศึกษา”			
1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ระบบ”	3.78	0.85	มาก
1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน”	3.86	0.88	มาก
1.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การเทียบเคียงหน่วยกิตในระบบทวิภาค”	3.66	1.06	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การดำเนินการหลักสูตร”			
2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “วัน-เวลาในการดำเนินการเรียนการสอน”	3.98	0.92	มาก
2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา”	4.05	0.79	มาก
2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ปัญหาของนิสิตแรกเข้า”	4.00	0.80	มาก
2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “กลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา/ ข้อจำกัดของนิสิตในข้อ 17.3”	3.76	0.90	มาก
2.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “แผนการรับนิสิตและผู้สำเร็จการศึกษาในระยะ 5 ปี”	3.87	0.97	มาก
2.6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “งบประมาณตามแผน”	3.47	1.04	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและ โครงสร้างของหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
2.7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ระบบการศึกษา”	3.61	0.96	มาก
2.8 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การเทียบโอนหน่วยกิต รายวิชา และการ ลงทะเบียนเรียนข้ามมหาวิทยาลัย (ถ้ามี)”	3.68	0.94	มาก
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “หลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน”			
3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “จำนวนหน่วยกิตและระยะเวลาศึกษา”	4.03	0.89	มาก
3.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “โครงสร้างหลักสูตร”	4.00	0.82	มาก
3.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “รายวิชา”	4.10	0.91	มาก
3.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “แสดงแผนการศึกษา”	4.00	0.95	มาก
3.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “คำอธิบายรายวิชา”	4.09	0.86	มาก
3.6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ชื่อ-สกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่ง และคุณวุฒิของอาจารย์ประจำหลักสูตร”	4.07	0.92	มาก
3.7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ชื่อ-สกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่ง และคุณวุฒิของอาจารย์ประจำ”	4.14	0.83	มาก
3.8 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ชื่อ-สกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่ง และคุณวุฒิของอาจารย์พิเศษ”	4.05	0.89	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและ โครงสร้างของหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “องค์ประกอบเกี่ยวกับประสบการณ์ภาคสนาม (การฝึกงานหรือสหกิจศึกษา) (ถ้ามี)”			
4.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “มาตรฐานผลการเรียนรู้ของประสบการณ์ ภาคสนาม”	3.60	0.96	มาก
4.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ช่วงเวลา”	3.77	0.87	มาก
4.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การจัดเวลาและตารางสอบ”	3.76	0.91	มาก
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำโครงการหรืองานวิจัย (ถ้ามี)”			
5.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “คำอธิบายโดยย่อ”	3.81	0.92	มาก
5.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “มาตรฐานผลการเรียนรู้”	3.78	0.91	มาก
5.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ช่วงเวลา”	3.90	0.86	มาก
5.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “จำนวนหน่วยกิต”	3.99	0.80	มาก
5.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การเตรียมการ”	3.76	0.98	มาก
5.6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “กระบวนการประเมินผล”	3.78	0.97	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.87	0.77	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกข้อ รวม 27 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ ชื่อ-สกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่งและคุณวุฒิของอาจารย์ประจำ ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อรายวิชา ($\bar{X} = 4.10$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ คำอธิบายรายวิชา ($\bar{X} = 4.09$) ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการ ในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัย มหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและ การประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนิสิต”	3.65	0.94	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การพัฒนาผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน”	3.59	1.00	มาก
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การกำหนดแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบ มาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping)”	3.67	1.04	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.63	0.93	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกข้อ รวม 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การกำหนดแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ($\bar{X} = 3.67$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนิสิต ($\bar{X} = 3.65$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การพัฒนาผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน ($\bar{X} = 3.59$) ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต จำแนกเป็นรายข้อ

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (เกรด)”	3.91	0.85	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “กระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิต”	3.48	1.13	ปานกลาง
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร”	3.96	0.84	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.78	0.81	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมาก รวม 2 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (เกรด) ($\bar{X} = 3.91$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ กระบวนการทวนสอบมาตรฐาน ผลสัมฤทธิ์ของนิสิต ($\bar{X} = 3.48$) ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการ ในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัย มหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์ จำแนกเป็นรายข้อ

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การเตรียมการสำหรับอาจารย์ใหม่”	3.83	0.95	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์”			
2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล”	3.89	0.90	มาก
2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การพัฒนาวิชาการและวิชาชีพด้านอื่น ๆ”	3.89	0.91	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.87	0.88	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกข้อ รวม 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ

การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การพัฒนาวิชาการและวิชาชีพด้านอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การเตรียมการสำหรับอาจารย์ใหม่ ($\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร จำแนกเป็นรายชื่อ

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การบริหารหลักสูตร”	3.74	0.98	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน”			
2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การบริหารงบประมาณ”	3.67	0.96	มาก
2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ทรัพยากรการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิม”	3.79	0.99	มาก
2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนเพิ่มเติม”	3.79	1.02	มาก
2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การประเมินความเพียงพอของทรัพยากร”	3.74	0.98	มาก
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การบริหารคณาจารย์”			
3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การรับอาจารย์ใหม่”	3.67	1.09	มาก
3.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวางแผนการติดตามและทบทวนหลักสูตร”	3.66	1.03	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวางแผน การติดตามและทบทวนหลักสูตร”	3.66	1.03	มาก
3.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การแต่งตั้งคณาจารย์พิเศษ”	3.62	1.12	มาก
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การบริหารบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน”			
4.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “กำหนดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง”	3.70	1.07	มาก
4.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การเพิ่มทักษะความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน”	3.68	1.09	มาก
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนิสิต”			
5.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การให้คำปรึกษาด้านวิชาการและอื่น ๆ แก่นิสิต”	3.85	0.97	มาก
5.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การอุทิศตนของนิสิต ”	3.55	1.14	มาก
6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือ ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต”	3.68	1.00	มาก
7. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators)”	3.65	1.06	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.70	0.93	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร
ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ
มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร
โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมาก
ทุกข้อ รวม 14 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การให้คำปรึกษาด้านวิชาการและอื่น ๆ แก่นิสิต ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ ทรัพยากรการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิมและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนเพิ่มเติม ($\bar{X} = 3.79$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อการบริหารหลักสูตรและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การประเมินความเพียงพอของทรัพยากร ($\bar{X} = 3.74$) ตามลำดับ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ

ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การประเมินประสิทธิผลของการสอน”			
1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การประเมินกลยุทธ์การสอน”	3.62	1.05	มาก
1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การประเมินทักษะของอาจารย์ในการใช้แผนกลยุทธ์การสอน”	3.54	1.15	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การประเมินหลักสูตรในภาพรวม”	3.49	1.01	ปานกลาง
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบรายละเอียดหลักสูตร”	3.64	1.06	มาก
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การทบทวนผลการประเมินและวางแผนปรับปรุง”	3.58	1.01	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.57	1.00	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมาก รวม 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบรายละเอียดหลักสูตร ($\bar{X} = 3.64$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อการประเมินกลยุทธ์การสอน ($\bar{X} = 3.62$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อการทบทวนผลการประเมินและวางแผนปรับปรุง ($\bar{X} = 3.58$) ตามลำดับ

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร จำแนกตามหมวด

หมวดที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	3.96	0.71	มาก
หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร	3.88	0.81	มาก
หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและ โครงสร้างของหลักสูตร	3.87	0.77	มาก
หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและ การประเมินผล	3.63	0.93	มาก
หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต	3.78	0.81	มาก
หมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์	3.87	0.88	มาก
หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร	3.70	0.93	มาก
หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการ ของหลักสูตร	3.57	1.00	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.78	0.79	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 1 - หมวดที่ 8 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกหมวด รวม 8 ข้อ

เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมาหมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.88$) และหมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและโครงสร้างของหลักสูตร และหมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์ ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนการจัดเตรียมความพร้อมและแผนการดำเนินงานหลักสูตรระดับคณะ			
1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การสำรวจศึกษาความต้องการของตลาดแรงงาน	3.55	1.03	มาก
1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การศึกษาความต้องการจำเป็นของหลักสูตร	3.65	0.96	มาก
1.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การเสนอปรับเข้าแผนปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม	3.62	1.01	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรใหม่			
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 1 คณบดีพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นของหลักสูตร	3.77	0.99	มาก
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 2 อธิการบดีเห็นชอบให้มีหลักสูตร	3.78	0.99	มาก
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 3 ยกร่างหลักสูตร	3.63	1.04	มาก
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนการเสนอหลักสูตรใหม่ เพื่อให้ฝ่ายวิชาการตรวจสอบรูปแบบหลักสูตร	3.68	1.06	มาก
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 4 นำร่างหลักสูตรเสนอคณะกรรมการวิชาการ	3.76	1.06	มาก
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 5 เสนอสภามหาวิทยาลัย	3.71	1.07	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนการปรับปรุงหลักสูตร			
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 1 คณบดีเห็นชอบในหลักการปรับปรุงหลักสูตร	3.85	1.03	มาก
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนการเสนอหลักสูตรปรับปรุง เพื่อให้ฝ่ายวิชาการตรวจสอบรูปแบบหลักสูตร	3.83	1.02	มาก
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 2 เสนอหลักสูตรต่อคณะกรรมการวิชาการมหาวิทยาลัย	3.84	0.97	มาก
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 3 อธิการบดีอนุมัติแจ้งสภามหาวิทยาลัยรับทราบ			
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เอกสารหลักสูตร	3.87	0.95	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เอกสารขั้นตอนการจัดทำหลักสูตร	3.75	1.01	มาก
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ แบบสรุปลำดับสำคัญของหลักสูตร(แบบ พ.ส.2)	3.78	1.05	มาก
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร	3.83	0.95	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.74	0.92	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกข้อรวม 16 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เอกสารหลักสูตร ($\bar{X} = 3.87$) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 1 คณบดีเห็นชอบในหลักการปรับปรุงหลักสูตร ($\bar{X} = 3.85$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 2 เสนอหลักสูตรต่อคณะกรรมการวิชาการมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.84$) ตามลำดับ

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการ
ในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ คุณสมบัติของ คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรที่จัดทำโดยหน่วยงาน ของท่าน			
2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วุฒิการศึกษา	3.88	0.97	มาก
2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สาขาวิชาที่สอดคล้อง	3.90	0.99	มาก
2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ตำแหน่งทางวิชาการ	3.89	1.00	มาก
2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ประสบการณ์ในการ ร่างหลักสูตร	3.74	0.99	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ องค์ประกอบของกรรมการ พัฒนาหลักสูตร			
2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ผู้ทรงคุณวุฒิจาก สถาบันอื่น	3.74	1.06	มาก
2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ	3.76	0.97	มาก
2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ คณาจารย์จากคณะ หรือสาขาอื่นในมหาวิทยาลัย	3.76	0.99	มาก
2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ผู้ทรงคุณวุฒิจาก หน่วยงานเอกชน	3.79	1.05	มาก
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับที่ เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร			
3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตร	3.83	0.96	มาก
3.2 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	3.81	0.98	มาก
3.3 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสภาวิชาชีพ (ถ้ามี)	3.82	0.99	มาก
3.4 ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำหลักสูตร	3.76	1.01	มาก
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ องค์ประกอบของ รายละเอียดหลักสูตร (มคอ. 2)	3.79	1.00	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.80	0.93	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกข้อ รวม 13 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สาขาวิชาที่สอดคล้อง ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ตำแหน่งทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.89$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วุฒิการศึกษา ($\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการ ในการจัดทำหลักสูตร จำแนกเป็นรายด้าน

คิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำ หลักสูตร จำแนกเป็นรายด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัย มหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)	3.78	0.79	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่ หรือปรับปรุงหลักสูตร	3.74	0.92	มาก
3. ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร	3.80	0.93	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.77	0.85	มาก

จากตาราง 16 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร จำแนกเป็นรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกด้าน รวม 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจในการ เขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (TQF) ($\bar{X} = 3.78$) และความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือ ปรับปรุงหลักสูตร ($\bar{X} = 3.74$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝายวิชาการระดับคณะ และฝายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝายวิชาการระดับคณะ และฝายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย ด้านคุณภาพให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านคุณภาพให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความสมบูรณ์และความชัดเจนของหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในเอกสารคู่มือการเขียนหลักสูตร	3.68	0.86	มาก
2. ความสมบูรณ์และความชัดเจนของหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในเอกสารคู่มือการเสนอหลักสูตร	3.86	0.87	มาก
3. เจ้าหน้าที่งานพัฒนาหลักสูตรสามารถบริการและให้ ข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.75	0.82	มาก
4. การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเสนอหลักสูตร บนเว็บไซต์	3.54	0.95	มาก
5. การเผยแพร่แบบฟอร์มที่ใช้ในการเสนอหลักสูตร แต่ละขั้นตอน	3.54	0.94	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.67	0.75	มาก

จากตาราง 17 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝายวิชาการระดับคณะ และฝายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย ด้านคุณภาพให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ รวม 5 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความสมบูรณ์และความชัดเจนของหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในเอกสารคู่มือการเสนอหลักสูตร ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมาเจ้าหน้าที่งานพัฒนาหลักสูตรสามารถ

บริการและให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.75$) และความสมบูรณ์และความชัดเจนของหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในเอกสารคู่มือการเขียนหลักสูตร ($\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ภาควิชาการระดับคณะ และภาควิชาการระดับมหาวิทยาลัย ด้านงบประมาณและเวลา จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านงบประมาณและเวลา	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากมหาวิทยาลัยใช้ในการจัดทำเอกสารหลักสูตร	3.35	1.10	ปานกลาง
2. ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ	3.40	1.10	ปานกลาง
3. งบประมาณสำหรับการจัดประชุมการยกร่างหลักสูตรที่ได้รับจัดสรรจากมหาวิทยาลัย	3.51	1.05	มาก
4. ระยะเวลาในการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรให้ทันต่อการเปิดสอน	3.44	0.99	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.42	0.92	ปานกลาง

จากตาราง 18 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ภาควิชาการระดับคณะ และภาควิชาการระดับมหาวิทยาลัย ด้านงบประมาณและเวลา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง รวม 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ งบประมาณสำหรับการจัดประชุมการยกร่างหลักสูตรที่ได้รับจัดสรรจากมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.51$) รองลงมาระยะเวลาในการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรให้ทันต่อการเปิดสอน ($\bar{X} = 3.44$) และค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{X} = 3.40$) ตามลำดับ

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. เครื่องคอมพิวเตอร์ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตร	3.62	1.01	มาก
2. ความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลประกอบการจัดทำเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร	3.47	1.12	ปานกลาง
3. ความร่วมมือของสำนักวิทยบริการในการสืบค้นหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร	3.41	1.06	ปานกลาง
4. ความสะดวกและรวดเร็วในการจัดทำรูปเล่มเอกสารหลักสูตร	3.54	0.92	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.51	0.87	มาก

จากตาราง 19 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รวม 2 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตร ($\bar{X} = 3.62$) รองลงมา ความสะดวกและรวดเร็วในการจัดทำรูปเล่มเอกสารหลักสูตร ($\bar{X} = 3.54$) และความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลประกอบการจัดทำเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.47$) ตามลำดับ

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุน
ในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝ้ายวิชาการระดับคณะ และฝ้ายวิชาการระดับ
มหาวิทยาลัย ด้านบุคลากร จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านบุคลากร	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิ เหมาะสมพิจารณาหลักสูตร	3.79	0.92	มาก
2. การแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณสมบัติ สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร	3.71	0.94	มาก
3. จำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ในการรับผิดชอบ หลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร	3.81	0.82	มาก
4. เจ้าหน้าที่รับผิดชอบจัดทำเอกสารหลักสูตรของ หน่วยงาน	3.60	1.09	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.72	0.83	มาก

จากตาราง 20 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและ
สนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงาน
ภาควิชา คณะ ฝ้ายวิชาการระดับคณะ และฝ้ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย ด้านบุคลากร
โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า มีความพึงพอใจ
อยู่ในระดับมาก รวม 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่
จำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ในการรับผิดชอบหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ($\bar{X} = 3.81$)
รองลงมาการจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิเหมาะสมพิจารณาหลักสูตร ($\bar{X} = 3.79$)
และการแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร
($\bar{X} = 3.71$) ตามลำดับ

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝ้ายวิชาการระดับคณะ และฝ้ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย จำแนกเป็นรายด้าน

ความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะจำแนกเป็นรายด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. คุณภาพให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล	3.67	0.75	มาก
2. งบประมาณและเวลา	3.42	0.92	ปานกลาง
3. สิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์	3.51	0.87	มาก
4. บุคลากร	3.72	0.83	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.58	0.70	มาก

จากตาราง 20 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ฝ้ายวิชาการระดับคณะ และฝ้ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย จำแนกเป็นรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รวม 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ บุคลากร ($\bar{X} = 3.72$) รองลงมาคุณภาพให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล ($\bar{X} = 3.67$) และสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.51$) ตามลำดับ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ควรมีการจัดทำหลักสูตร (รูปเล่ม) ในรูปแบบอื่น เช่น E-Book, Intographic, Multimedia เป็นต้น โดยตัดเนื้อหาบางอย่างออก (หากต้องการแบบสมบูรณ์ให้ดูจากหลักสูตรแบบรูปเล่ม) เพื่อให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้สะดวกขึ้น (จำนวน 1 คน)
2. อาจารย์บางคนเพิ่งมารับหน้าที่ดูแลหลักสูตร ซึ่งยังมีความเข้าใจในรายละเอียดต่าง ๆ ในการจัดทำหลักสูตรไม่มากนัก (อยู่ในช่วงเรียนรู้) (จำนวน 1 คน)
3. งานหลักสูตรควรเชิญอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร เข้าร่วมการอบรมการจัดทำหลักสูตร หากอาจารย์ท่านใดไม่เข้าร่วมต้องมีมาตรการในการดำเนินการกับอาจารย์ท่านนั้นอย่างเด็ดขาด เพราะในปัจจุบันอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรมีน้อยมาก และที่ไมรู้อีกไม่เคยคิดจะหาความรู้ใส่ตัวเอง ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงกับคณะและต่อมหาวิทยาลัย (จำนวน 1 คน)
4. ควรมีแบบฟอร์มที่ชัดเจน และตัวอย่างที่ถูกต้องเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ต้องปฏิบัติ (จำนวน 1 คน)
5. ควรจัดอบรมบุคลากรที่จัดทำหลักสูตรเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติม ลดความผิดพลาดลดการแก้ไข/ตีกลับจาก สกอ. (จำนวน 1 คน)
6. ควรเพิ่มบุคลากรที่ดูแลด้านหลักสูตร เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน/ความรวดเร็ว (จำนวน 1 คน)
8. ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ผู้จัดทำหลักสูตรก่อนการปรับปรุงหลักสูตรหรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้จัดทำหลักสูตร/ประธานหลักสูตร (จำนวน 1 คน)
9. ปัจจุบันนี้มีกฎระเบียบเปลี่ยนแปลงมากมาย ต้องทำความเข้าใจ ควรมีการสัมมนาหรือทบทวนสิ่งต่าง ๆ ให้เข้าใจร่วมกัน (จำนวน 1 คน)
10. ควรมีเอกสารที่เป็นคู่มือในการจัดทำหลักสูตรทุกระดับที่มีรายละเอียดต่าง ๆ ที่สามารถนำมาเป็นแนวในการปฏิบัติและอ้างอิงได้ (จำนวน 1 คน)
11. ควรปรับปรุงคู่มือการพัฒนาหลักสูตรและระบบฐานข้อมูลให้ up date และให้ผู้ใช้ส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปใช้ได้ จะดีมาก (จำนวน 1 คน)
12. เนื่องจากเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ฉุกเฉินมา 5 ปี เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพ การรับบุคลากรมาเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร แต่ยังมีประสบการณ์น้อยในเรื่องหลักสูตรและการสอน อย่างไรก็ตามผู้ที่คิดและเขียนหลักสูตร(มคอ.2) คือ ผู้ที่จบการศึกษาดุซนิจนิพนธ์ด้านหลักสูตรและการสอน เชื่อว่าน่าจะมีหลักการเป็นอย่างดีในการเขียนรายละเอียดหลักสูตรและระบบการจัดการศึกษา ซึ่งปัจจุบันไม่ได้ปฏิบัติงานที่สาขานี้ (ภายหลังช่วยคิดและพัฒนาหลักสูตร

7 เดือน) ซึ่งปัจจุบันมีอาจารย์ที่เป็นประธานหลักสูตร คือ อาจารย์แพทย์ ที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์คณะแพทย์มากกว่า 5 ปี (จำนวน 1 คน)

13. มคอ.2 มีรายละเอียดมากเกินไป อาจารย์ผู้จัดทำมีภาระงานด้านอื่น ๆ มากอยู่แล้ว ภาระงานด้าน มคอ.2 ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ไม่มีเจ้าหน้าที่ช่วย ไม่จัดภาระงานให้ ไม่จัดอบรม การเขียนที่ถูกต้อง ผู้เขียนทรมานมาก โดยเฉพาะหลักสูตรนานาชาติที่ต้องเขียนและแปลทุกอย่างเป็นภาษาอังกฤษด้วย ขอขอบคุณ คุณโรชินีและทีมงานที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีค่ะ (จำนวน 1 คน)

14. อาจารย์ผู้ดูแลหลักสูตรไม่ทราบมาก่อนว่ามีการจัดสรรงบประมาณ ในการจัดทำเอกสารหลักสูตร รวมทั้งงบประมาณสำหรับจัดประชุมการยกร่างหลักสูตร (จำนวน 1 คน)

15. งานที่อยู่ในความรับผิดชอบของหลักสูตรมีจำนวนมาก โดยผู้รับผิดชอบหลักคือประธานหลักสูตรการคิดภาระงานไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง (งานมากแต่เมื่อคิดเป็นภาระงานแล้วได้ค่าภาระงานน้อยมาก) ควรมีการปรับค่าภาระงานให้มากกว่านี้ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง (จำนวน 1 คน)

16. การอำนวยความสะดวกในการจัดทำหลักสูตรมีน้อยมาก โดยเฉพาะวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตรและบริหารจัดการหลักสูตร (จำนวน 1 คน)

17. หน่วยงานไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบจัดทำหลักสูตร ประธานหลักสูตรต้องจัดทำเอกสารหลักสูตรด้วยตนเอง หน่วยงานควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ถ้าไม่สามารถดำเนินการได้ ควรมีค่าตอบแทนให้ประธานหลักสูตร (จำนวน 1 คน)

18. ควรมีการจัดอบรมอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร (จำนวน 1 คน)

19. ควรมีการให้ความรู้ในเรื่องหลักเกณฑ์ในการขอเปิดหลักสูตรแบบต่าง ๆ เช่น กรณีต้องการขอเปิดหลักสูตร วุฒิบัตร อบรมระยะสั้น ประกาศนียบัตรต่างๆ จะมีขั้นตอนอย่างไร (จำนวน 1 คน) แก่ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

สรุป จากข้อเสนอแนะทั้งหมด 21 ข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดอบรมผู้รับผิดชอบหลักสูตรเพื่อให้ความรู้ในการจัดทำหลักสูตรและ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเปิดหลักสูตรมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อจะลดปัญหาการตีกลับหลักสูตรจากสกอ. รองลงมา คือ ต้องการให้มีคู่มือในการจัดทำหลักสูตร แบบฟอร์มต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบเอกสารและรูปแบบE-Book ที่ข้อมูลเป็นปัจจุบันตลอดเวลา นอกจากนั้นในเรื่องงบประมาณ ซึ่งอาจารย์ไม่ทราบว่า มีงบประมาณในการร่างหลักสูตรของคณะจาก อุปกรณ์สนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรยังมีน้อย นอกจากนั้นยังพบว่า หน่วยงานควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำหลักสูตร และควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ดูแลหลักสูตร เพิ่มมากขึ้นเพื่อความคล่องตัว อาจารย์มีภาระงานที่มากแต่ก็ยังต้องดูแลและจัดทำหลักสูตรด้วยตนเอง ซึ่งควรคิดการจัดทำหลักสูตรเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นและอาจารย์ผู้ดูแลรับผิดชอบหลักสูตรบางท่าน เป็นอาจารย์ใหม่หรือขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดในการจัดทำหลักสูตร

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคามตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ
8. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อพัฒนากระบวนการจัดทำหลักสูตรให้มีความเหมาะสม และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำหลักสูตรใหม่และหลักสูตรปรับปรุง ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ให้ครบทุกหลักสูตร และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานของภาควิชา คณะ ฝ้ายวิชาการระดับคณะ และฝ้ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย รวมจำนวน 291 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี รองคณบดีฝ้ายวิชาการ ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนักฝ้ายวิชาการ และหัวหน้าภาควิชาทุกคณะ สถาบันวิทยาลัย ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 64 คน

1.2 อาจารย์ ได้แก่ ประธานหลักสูตร/หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 172 คน

1.3 เจ้าหน้าที่ ได้แก่ นักวิชาการศึกษาผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการคณะทุกคนะ วิทยาลัย สถาบัน ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 55 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 221 คน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 38)

2.1 ผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนักฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าภาควิชาทุกคนะ สถาบัน วิทยาลัย ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 25 คน

2.2 อาจารย์ ได้แก่ ประธานหลักสูตร/หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 172 คน

2.3 เจ้าหน้าที่ ได้แก่ นักวิชาการศึกษาผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการคณะทุกคนะ วิทยาลัย สถาบัน ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคามตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ลักษณะแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ โดยสอบถามเกี่ยวกับประเภทบุคลากร สังกัดคณะ/วิทยาลัย/สถาบัน ประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และวุฒิการศึกษาสูงสุดของท่าน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท ซึ่งมีจำนวน 3 ส่วน รวม 108 ข้อ ได้แก่

ส่วนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) จำนวน 79 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร จำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตร ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานของภาควิชา คณะ ฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 3 ส่วน รวม 17 ข้อ ได้แก่

ส่วนที่ 1 คุณภาพให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 งบประมาณและเวลา จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 สิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 4 บุคลากร จำนวน 4 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. มีข้อมูลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ที่สอดคล้องกัน จำนวน 3 คนขึ้นไปเป็นเกณฑ์
3. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ
4. นำผลการตอบในแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นส่วนรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อประเมินระดับปัญหา (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

1. ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นอาจารย์ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 รองลงมา มีสถานภาพเป็นผู้บริหารจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 และมีสถานภาพเป็นเจ้าหน้าที่จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 คณะที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 รองลงมา คณะมนุษยศาสตร์

และสังคมศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และคณะกรรมการบัญชี และการจัดการ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัย มากที่สุดมีอายุการทำงาน ตั้งแต่ 5 – 9 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 รองลงมา ตั้งแต่ 10 ปี – 15 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 และน้อยกว่า 5 ปี และมากกว่า 15 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 วุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 66.1 รองลงมา ระดับปริญญาโท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 และระดับปริญญาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1

2. ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำ หลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

2.1 ส่วนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) โดยแบ่งตามหมวดที่ 1-8 ดังนี้

2.1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกข้อ รวม 19 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียน ในหัวข้อ อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ สถานที่จัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.28$) และความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ ชื่อ นามสกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่ง และคุณวุฒิ การศึกษาของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ($\bar{X} = 4.24$)

2.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมาก ทุกข้อ รวม 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อความสำคัญ ($\bar{X} = 3.87$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียน ในหัวข้อปรัชญา ($\bar{X} = 3.86$)

2.1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกข้อ รวม 28 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ ชื่อ-สกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่งและคุณวุฒิของอาจารย์ประจำ ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อรายวิชา ($\bar{X} = 4.10$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ คำอธิบายรายวิชา ($\bar{X} = 4.09$)

2.1.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอน และการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกข้อ รวม 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การกำหนดแผนที่แสดงการกระจาย ความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ($\bar{X} = 3.67$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษ ของนิสิต ($\bar{X} = 3.65$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การพัฒนาผลการเรียนรู้ ในแต่ละด้าน ($\bar{X} = 3.59$)

2.1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมาก รวม 2 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (เกรด) ($\bar{X} = 3.91$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ กระบวนการทวนสอบมาตรฐาน ผลสัมฤทธิ์ของนิสิต ($\bar{X} = 3.48$)

2.1.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 6 การพัฒนาอาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากที่สุดข้อรวม 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การพัฒนาวิชาการและวิชาชีพด้านอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การเตรียมการสำหรับอาจารย์ใหม่ ($\bar{X} = 3.83$)

2.1.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากที่สุดข้อรวม 14 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การให้คำปรึกษาด้านวิชาการและอื่น ๆ แก่นิสิต ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ ทรัพยากรการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนเพิ่มเติม ($\bar{X} = 3.79$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การบริหารหลักสูตรและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การประเมินความเพียงพอของทรัพยากร ($\bar{X} = 3.74$)

2.1.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุง การดำเนินการของหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากที่สุด รวม 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบรายละเอียดหลักสูตร ($\bar{X} = 3.64$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การประเมินกลยุทธ์การสอน ($\bar{X} = 3.62$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การทบทวนผลการประเมินและวางแผนปรับปรุง ($\bar{X} = 3.58$)

สรุป ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หมวดที่ 1 - หมวดที่ 8 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกหมวด รวม 8 ข้อ เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมาหมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.88$) และหมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและโครงสร้างของหลักสูตร และหมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์ ($\bar{X} = 3.87$)

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกข้อ รวม 16 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เอกสารหลักสูตร ($\bar{X} = 3.87$) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 1 คณบดีเห็นชอบ ในหลักการปรับปรุงหลักสูตร ($\bar{X} = 3.85$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 2 เสนอหลักสูตรต่อคณะกรรมการวิชาการมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.84$)

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกข้อ รวม 13 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สาขาวิชาที่สอดคล้อง ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ตำแหน่งทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.89$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วุฒิการศึกษา ($\bar{X} = 3.88$)

สรุป ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จำแนกเป็นรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกด้าน รวม 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัย

มหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ($\bar{X} = 3.78$) และความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร ($\bar{X} = 3.74$)

3. ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุน ในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาคีฯ คณะ ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุน ในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาคีฯ คณะฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย ด้านคุณภาพให้บริการของงาน พัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ รวม 5 ข้อ เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความสมบูรณ์และความชัดเจนของหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในเอกสารคู่มือการเสนอหลักสูตร ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมาเจ้าหน้าที่งานพัฒนาหลักสูตรสามารถ บริการและให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.75$) และความสมบูรณ์และความชัดเจน ของหลักเกณฑ์ต่างๆในเอกสารคู่มือการเขียนหลักสูตร ($\bar{X} = 3.68$)

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุน ในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาคีฯ คณะฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย ด้านงบประมาณและเวลา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง รวม 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ งบประมาณสำหรับการจัดประชุมการยกร่างหลักสูตรที่ได้รับจัดสรรจากมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.51$) รองลงมาระยะเวลาในการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรให้ทันต่อการเปิดสอน ($\bar{X} = 3.44$) และ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{X} = 3.40$)

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุน ในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาคีฯ คณะ ฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รวม 2 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตร ($\bar{X} = 3.62$) รองลงมา

ความสะดวกและรวดเร็วในการจัดทำรูปแบบเอกสารหลักสูตร ($\bar{X} = 3.54$) และความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลประกอบการจัดทำเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.47$) ตามลำดับ

3.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาคีฯ คณะ คณะฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รวม 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ จำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ในการรับผิดชอบหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ($\bar{X} = 3.81$)

รองลงมา การจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิเหมาะสมพิจารณาหลักสูตร ($\bar{X} = 3.79$) และการแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ($\bar{X} = 3.71$)

สรุป ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาคีฯ คณะ คณะฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย จำแนกเป็นรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รวม 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ บุคลากร ($\bar{X} = 3.72$) รองลงมาคุณภาพให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียน และประมวลผล ($\bar{X} = 3.67$) และสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.51$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ตามลำดับดังนี้

1. ปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

จากการศึกษาปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคามตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จากผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์และเจ้าหน้าที่ พบว่า ปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเขียน

หลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Qualification Framework for Higher Education ; TQF : HEd) เป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศเพื่อเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา จัดทำหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะตามหลักและแนวปฏิบัติของใจทวิทย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ที่ว่าหลักสูตรต้องสนองความต้องการของผู้เรียน และต้องมีความสมดุลระหว่างความต้องการของผู้เรียนและสังคม อีกทั้งเพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ โดยระบบการศึกษาจะพัฒนาไปตามนโยบายและมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการความพึงพอใจของผู้ศึกษาหรือผู้ใช้หลักสูตรซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงเป็นสำคัญ และเพื่อให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualification Framework for Higher Education) (TQF : HEd) พ.ศ. 2552 ได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาต้องเป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และเพื่อเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขาวิชารวมทั้งเพื่อใช้เป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานด้านต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับผู้บริหาร อาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่ดูแลในส่วนของการจัดทำหลักสูตรของแต่ละคณะ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Qualification Framework for Higher Education ; TQF : HEd) ประกอบไปด้วย 8 หมวด ได้แก่

1. หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ สถานที่จัดการเรียนการสอน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ ชื่อ นามสกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่ง และคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ในส่วนนี้ผู้จัดทำหลักสูตรต้องกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรที่จัดทำให้ชัดเจน เปรียบเสมือนการให้รายละเอียดหรือบทนำที่จะต้องบอกจุดมุ่งหมายคร่าวๆในการจัดทำหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2552) หลักการสำคัญของ TQF มุ่งประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเข้าไว้ด้วยกันและเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง/มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและสถาบันอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดว่าจะพึงมี มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันใด ๆ ของประเทศไทย เป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้ภายในสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตร ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย โดยมั่นใจถึงคุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง สามารถประกอบอาชีพ

ได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจเป็นที่พึงพอใจของนายจ้างส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสอดคล้องกับ บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นส่วนหนึ่งของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา เพราะฉะนั้นในการกำหนดหลักสูตรในระดับใดก็ตามจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ของชาติ ตรงกับความต้องการของสังคม เหมาะสมกับผู้เรียน สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนา ผู้เรียนให้เจริญเติบโตในทุก ๆ ด้าน อีกทั้งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการศึกษามากที่สุด และที่สำคัญจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะต้องมีความชัดเจน ทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนการสอนถือเป็น ตัวช่วยในการขับเคลื่อนให้การเรียนการสอนมีความสะดวก คล่องตัวและทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ที่กล่าวถึงสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ หนึ่ง ต้องเป็นสิ่งที่มีประโยชน์แก่ผู้เรียน (Usefulness) เนื้อหาวิชาควรมีประโยชน์ที่จะนำมาใช้ใน ชีวิตประจำวัน มีประโยชน์ต่อผู้เรียน และพัฒนาสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อวัตถุประสงค์ของ หลักสูตร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อความสำคัญ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อปรัชญา ผู้จัดทำหลักสูตรอาจจะยังไม่มี ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรว่า จะต้องมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับปรัชญาของการอุดมศึกษาปรัชญาของสถาบันและมาตรฐาน วิชาการ/วิชาชีพหรือการผลิตบัณฑิต และการกำหนดแผนพัฒนาปรับปรุงที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (2552) การระบุปรัชญา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรโดยต้องสอดคล้องกับปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันและมาตรฐานวิชาการ/ วิชาชีพหรือการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะ และความรู้ความสามารถอย่างไร และแผนพัฒนา ปรับปรุงระบุแผนพัฒนาหรือแผนการเปลี่ยนแปลงหลักๆที่เสนอในหลักสูตร พร้อมระบุเวลาคาดว่า จะดำเนินการแล้วเสร็จ (เช่น ภายใน 5 ปี) โดยให้ระบุกลยุทธ์สำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อ ความสำเร็จของแผนนั้นๆ รวมทั้งตัวบ่งชี้ความสำเร็จ โดยตัวบ่งชี้ควรจะเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน ในหมวด ๗ ด้วย ศิริพร ไสยรัตน์และคณะ (2550) พบว่า ควรมีการจัดทำคู่มือการจัดทำหลักสูตร (ฉบับสมบูรณ์) ที่มีการปรับปรุงรายละเอียด รวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานต่างๆในการเขียนหรือร่างหลักสูตร

3. หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและโครงสร้างของ หลักสูตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ ชื่อ-สกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่งและคุณวุฒิของอาจารย์ ประจำ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อรายวิชา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียน ในหัวข้อคำอธิบายรายวิชา เนื้อหาในหมวดนี้จะต้องเป็นรายละเอียดที่ลงลึกในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาหลักสูตร ได้แก่ ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการหลักสูตร หลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน องค์กรประกอบ เกี่ยวกับประสบการณ์ภาคสนาม (การฝึกงาน หรือสหกิจศึกษา) และข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำ โครงการหรืองานวิจัย ซึ่งพบปัญหาและอุปสรรคคือ การระบุงบประมาณตามแผน เนื่องจากอาจารย์ ไม่ทราบข้อเท็จจริงในด้านงบประมาณของมหาวิทยาลัย จึงไม่สามารถระบุข้อมูลในส่วนนี้ได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมทบ อุกประโคน (2544) กล่าวว่า การจัดการเรียน

การสอน ควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอาจารย์ผู้สอนควรให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของอาจารย์ผู้สอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข รวมทั้งการปรับปรุงด้านการประเมินผล โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล อันจะนำมาซึ่งความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนในที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (2552) ว่าหลักสูตรทุกหลักสูตรอาจารย์ประจำหลักสูตรจะต้องมีคุณวุฒิที่ตรงและเกี่ยวข้องกับหลักสูตรนั้น ๆ

4. หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การกำหนดแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนิสิต และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การพัฒนาผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน ครูผู้สอนขาดความรู้ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ณ นคร (2532 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูขาดแหล่งการข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคหรือกลยุทธ์การสอน และวิธีสอน วิธีการสร้างเครื่องมือการวัด ผู้สอนไม่มีเวลาพอสำหรับสร้างเครื่องมือวัดจุดประสงค์ และครูขาดความชำนาญในการวัดปฏิบัติ นอกจากนี้ เมตตา พุ่งสืบสาม (2534) พบว่า ครูผู้สอนยังขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการและวิธีการวัดผล เช่น การวิเคราะห์ข้อสอบ

5. หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (เกรด) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ กระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิต

6. หมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การพัฒนาวิชาการและวิชาชีพด้านอื่น ๆ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การเตรียมการสำหรับอาจารย์ใหม่ อธิบายกระบวนการที่ใช้สำหรับการปฐมนิเทศ และ/หรือการแนะนำอาจารย์ใหม่ และอาจารย์พิเศษให้มั่นใจได้ว่าอาจารย์เข้าใจถึงหลักสูตรและบทบาทของรายวิชาต่างๆ ที่สอนในหลักสูตรและรายวิชาที่ตนรับผิดชอบสอน การพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์ อธิบายถึงสิ่งที่จะดำเนินการเพื่อช่วยให้คณาจารย์ได้พัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล การพัฒนาวิชาการและวิชาชีพด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมตตา พุ่งสืบสาม (2534) พบว่าครูผู้สอนยังขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการและวิธีการวัดผล

7. หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การให้คำปรึกษาด้านวิชาการและอื่น ๆ แก่นิสิต ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ ทรัพยากรการเรียนการสอน

ที่มีอยู่เดิมและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนเพิ่มเติม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การบริหารหลักสูตรและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การประเมินความเพียงพอของทรัพยากร

8. หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของ หลักสูตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาอยู่ในระดับมากทั้งนี้เพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบรายละเอียดหลักสูตร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การประเมินกลยุทธ์การสอน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ การทบทวนผลการประเมินและวางแผนปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉัตรนภา พรหมมา (2542) ว่า หลักสูตรทุกหลักสูตรจะต้องมีเกณฑ์การประเมินตามองค์ประกอบของหลักสูตรในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชา ด้านปัจจัยสนับสนุน ด้านบริหารหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านคุณภาพบัณฑิต

2. ปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร มีปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เอกสารหลักสูตร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 1 คณบดีเห็นชอบในหลักการปรับปรุงหลักสูตร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนที่ 2 เสนอหลักสูตรต่อคณะกรรมการวิชาการมหาวิทยาลัย ขาดความต่อเนื่องในการดูแลหลักสูตร เมื่อหลักสูตรมีการปรับปรุงหรือจัดทำใหม่ ส่วนใหญ่อาจารย์ที่ได้รับผิดชอบในการจัดทำจะเป็นอาจารย์ใหม่ ๆ ทำให้ไม่มีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรมาก่อน ประกอบด้วยการจัดทำหลักสูตรตามกรอบ TQF ได้เข้ามา และเป็นสิ่งใหม่ อาจารย์ที่รับผิดชอบอาจจะไม่มีคู่มือแบบฟอร์ม ขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรจึงทำให้การจัดทำหลักสูตรเกิดปัญหาขึ้น ซึ่งจากข้อเสนอนี้ต้องการให้มีการจัดทำคู่มือขั้นตอนและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการจัดทำหลักสูตรและเสนอหลักสูตร

3. ปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร ปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สาขาวิชาที่สอดคล้อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ตำแหน่งทางวิชาการ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วุฒิการศึกษา ว่าอาจารย์หรือผู้จัดทำหลักสูตรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร ขาดคู่มือหรือเอกสารในการจัดทำหลักสูตรทุกระดับที่มีรายละเอียดต่างๆที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติและอ้างอิงได้ อาจารย์ไม่ค่อยมีเวลาในการศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรตามกรอบ TQF เท่าที่ควร ควรจะมีการจัดอบรมหรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดทำหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544) กล่าวว่า บทบาท/หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา ได้มีการวางแผนการดำเนินงาน วิชาการ กำหนดรายละเอียดของหลักสูตรสถานศึกษาและแนวการจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา จัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา นิเทศกำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการจัดกระบวนการเรียนรู้

4. ความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ด้านคุณภาพให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากความสมบูรณ์และความชัดเจนของหลักเกณฑ์ต่างๆในเอกสารคู่มือการเสนอหลักสูตร เจ้าหน้าที่งานพัฒนาหลักสูตรสามารถบริการและให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และความสมบูรณ์และความชัดเจนของหลักเกณฑ์ต่างๆในเอกสารคู่มือการเขียนหลักสูตร มคอ.2 มีรายละเอียดมากเกินไป อาจารย์ผู้จัดทำมีการงานด้านอื่นๆมากอยู่แล้ว งานหลักสูตรมีเจ้าหน้าที่ที่เชี่ยวชาญในการตรวจสอบหลักสูตร ดูแลในการตรวจสอบหลักสูตรและจัดประชุมวิชาการต่างๆให้อาจารย์อย่างรวดเร็ว จึงช่วยให้หลักสูตรผ่าน TQF ได้อย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยที่ได้ทำคำรับรองไว้กับสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.)

5. ความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ด้านงบประมาณ และเวลา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากขาดงบประมาณสำหรับการจัดประชุมการยกร่างหลักสูตรที่ได้รับจัดสรรจากมหาวิทยาลัย ระยะเวลาในการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรให้ทันต่อการเปิดสอน และค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้จัดทำหลักสูตรไม่ทราบมาก่อนว่ามีการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำหลักสูตร รวมทั้งงบประมาณสำหรับจัดประชุมการยกร่างหลักสูตร

6. ความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า มีความพึงพอใจเรื่องคอมพิวเตอร์ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2542) ที่กล่าวว่า ในยุคโลกาภิวัตน์ วิชาคอมพิวเตอร์อาจเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการประกอบอาชีพต่อไปข้างหน้า ต้องเป็นสิ่งที่สามารถจัดให้ผู้เรียนได้ (Feasibility) มีโอกาสเป็นนักพัฒนาหลักสูตรควรเลือกเนื้อหาที่สามารถจัดให้ผู้เรียนได้เมื่อพิจารณาในแง่ความพร้อมด้านเวลา บุคลากร ผู้สอน วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งถือเป็นประเด็นที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดียิ่งขึ้น

7. ความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานภาควิชา คณะ ด้านบุคลากร มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ในการรับผิดชอบหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร การจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิเหมาะสมพิจารณาหลักสูตร และการแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร โดยจะเห็นได้จากการที่มหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์สามารถลาไปศึกษาต่อได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคามตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มีข้อเสนอแนะแนวทางต่อหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ควรมีการจัดทำหลักสูตร (รูปเล่ม) ในรูปแบบอื่น เช่น E-Book, Intographic, Multimedia เป็นต้น โดยตัดเนื้อหาบางอย่างออก (หากต้องการแบบสมบูรณ์ให้ดูจากหลักสูตรแบบรูปเล่ม) เพื่อให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้สะดวกขึ้น
2. อาจารย์บางคนเพิ่งมารับหน้าที่ดูแลหลักสูตร ซึ่งยังมีความเข้าใจในรายละเอียดต่าง ๆ ในการจัดทำหลักสูตรไม่มากนัก (อยู่ในช่วงเรียนรู้)
3. งานหลักสูตรควรเชิญอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร เข้าร่วมการอบรมการจัดทำหลักสูตร หากอาจารย์ท่านใดไม่เข้าร่วมต้องมีมาตรการในการดำเนินการกับอาจารย์ท่านนั้นอย่างเด็ดขาด เพราะในปัจจุบันอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรมีน้อยมาก และที่ไม่รู้ก็ไม่เคยคิดจะหาความรู้ใส่ตัวเอง ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงกับคณะและต่อมหาวิทยาลัย
4. ควรมีแบบฟอร์มที่ชัดเจน และตัวอย่างที่ถูกต้องเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ต้องปฏิบัติ
5. ควรจัดอบรมบุคลากรที่จัดทำหลักสูตรเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติม ลดความผิดพลาดลดการแก้ไข/ตีกลับจาก สกอ.
6. ควรเพิ่มบุคลากรที่ดูแลด้านหลักสูตร เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน/ความรวดเร็ว
8. ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ผู้จัดทำหลักสูตรก่อนการปรับปรุงหลักสูตรหรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้จัดทำหลักสูตร/ประธานหลักสูตร
9. ปัจจุบันนี้มีภาวะเปลี่ยนแปลงมากมาย ต้องทำความเข้าใจ ควรมีการสัมมนาหรือทบทวนสิ่งต่าง ๆ ให้เข้าใจร่วมกัน
10. ควรมีเอกสารที่เป็นคู่มือในการจัดทำหลักสูตรทุกระดับที่มีรายละเอียดต่าง ๆ ที่สามารถนำมาเป็นแนวในการปฏิบัติและอ้างอิงได้
11. ควรปรับปรุงคู่มือการพัฒนาหลักสูตรและระบบฐานข้อมูลให้ up date และให้ผู้ใช้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปใช้ได้ จะดีมาก
12. เนื่องจากเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ฉุกเฉินมา 5 ปี เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพ การรับบุคลากรมาเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร แต่ยังมีประสบการณ์น้อยในเรื่องหลักสูตรและการสอน อย่างไรก็ตามผู้ที่คิดและเขียนหลักสูตร (มคอ.2) คือ ผู้ที่จบการศึกษาดุษฎีนิพนธ์ด้านหลักสูตรและการสอน เชื่อว่าน่าจะมีหลักการเป็นอย่างดีในการเขียนรายละเอียดหลักสูตรและระบบการจัดการศึกษา ซึ่งปัจจุบันไม่ได้ปฏิบัติงานที่สาขานี้ (ภายหลังช่วยคิดและพัฒนาหลักสูตร

7 เดือน) ซึ่งปัจจุบันมีอาจารย์ที่เป็นประธานหลักสูตร คือ อาจารย์แพทย์ ที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์คณะแพทย์มากกว่า 5 ปี

13. มคอ.2 มีรายละเอียดมากเกินไป อาจารย์ผู้จัดทำมีภาระงานด้านอื่น ๆ มากอยู่แล้ว ภาระงานด้าน มคอ.2 ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ไม่มีเจ้าหน้าที่ช่วย ไม่จัดภาระงานให้ ไม่จัดอบรม การเขียนที่ถูกต้อง ผู้เขียนทรมานมาก โดยเฉพาะหลักสูตรนานาชาติที่ต้องเขียนและแปลทุกอย่างเป็นภาษาอังกฤษด้วย ขอขอบคุณ คุณโรชินีและทีมงานที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีค่ะ

14. อาจารย์ผู้ดูแลหลักสูตรไม่ทราบมาก่อนที่มีการจัดสรรงบประมาณ ในการจัดทำเอกสารหลักสูตร รวมทั้งงบประมาณสำหรับจัดประชุมการยกร่างหลักสูตร

15. งานที่อยู่ในความรับผิดชอบของหลักสูตรมีจำนวนมาก โดยผู้รับผิดชอบหลักคือประธานหลักสูตรการคิดภาระงานไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง (งานมากแต่เมื่อคิดเป็นภาระงานแล้วได้ค่าภาระงานน้อยมาก) ควรมีการปรับค่าภาระงานให้มากกว่านี้ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง

16. การอำนวยความสะดวกในการจัดทำหลักสูตรมีน้อยมาก โดยเฉพาะวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตรและบริหารจัดการหลักสูตร

17. หน่วยงานไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบจัดทำหลักสูตร ประธานหลักสูตรต้องจัดทำเอกสารหลักสูตรด้วยตนเอง หน่วยงานควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ถ้าไม่สามารถดำเนินการได้ ควรมีค่าตอบแทนให้ประธานหลักสูตร

18. ควรมีการจัดอบรมอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

19. ควรมีการให้ความรู้ในเรื่องหลักเกณฑ์ในการขอเปิดหลักสูตรแบบต่าง ๆ เช่น กรณีต้องการขอเปิดหลักสูตร วุฒิบัตร อบรมระยะสั้น ประกาศนียบัตรต่าง ๆ จะมีขั้นตอนอย่างไร แก่ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาของการจัดทำหลักสูตรในทุกปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนหรือแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดทำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเป็นการพัฒนาในการจัดทำหลักสูตรของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในการจัดทำหลักสูตรที่ยั่งยืนต่อไป โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การประเมินระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการหลักสูตร (TQF) ที่จะนำมาใช้เป็นหนึ่งช่องทางในการอำนวยความสะดวกแก่อาจารย์และเจ้าหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตร

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539
- . หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533).
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา ลาดพร้าว, 2534.
- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช, 2544.
- เกศริน อินเพลา. “การจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF),”
องค์ความรู้ “การจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
(TQF)”. 22 พฤษภาคม 2556. < <http://blog.nation.ac.th/?p=2657>>
23 ตุลาคม 2556.
- คุณากร กมล. การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด ตามความเห็น
ของผู้บริหารโรงเรียนและครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- งานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล. ปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร
ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม : งานพัฒนาหลักสูตร
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์. การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์กลีน เพรส, 2539.
- . การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อลิ้น เพรส, 2539.
- ฉัตรนภา พรหมมา. รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสาขาวิชาวิทยาศาสตร์
สถาบันราชภัฏ. อุตรดิตถ์ : สำนักวิจัยและบริการวิชาการ สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์,
2542.
- ชมพันธ์ุ กุญชร ณ อยุธยา. การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ, 2540.
- ชวลิต ชูกำแพงและประสาท เนื่องเฉลิม. การพัฒนาและการจัดการหลักสูตร. มหาสารคาม :
อภิชาติการพิมพ์, 2549.
- ชัยรัตน์ พุทธชาติ. ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ในทัศนะของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536.
- ธีรยุทธ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา. แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.
- ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์, 2532.
- . ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

- นิมิตร ต่อพิยะ. ศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. : สงขลา
มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2544.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- . วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2532.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2553.
- บุญมี เณรยอด. หลักการพัฒนหลักสูตร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ปฎล นันทวงศ์ และไพโรจน์ ดั่งวิเศษ. หลักสูตรและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา :
สถาบันราชภัฏสงขลา, 2543.
- ประสาท เนืองเฉลิม. หลักสูตรการศึกษา. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
2553.
- ผจญสุข เนียมประเสริฐ และคนอื่น ๆ. “TQF เพื่อการพัฒนาศักยภาพและขับเคลื่อนมหาวิทยาลัย
ไทยสู่มหาวิทยาลัยระดับโลก,” TQF เพื่อการพัฒนาศักยภาพและขับเคลื่อนมหาวิทยาลัย
ไทยสู่มหาวิทยาลัยระดับโลก. 27 พฤษภาคม 2553.
< <http://www.isranews.org/isra-downloads/file/637---tqf-----.html> > 23
ตุลาคม 2556.
- พรรณทิพย์ บัวชุม. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย ในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครพนม และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- พิสดาร ดีหริ่ง. การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2539.
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน. “เทคนิคการประเมินการสอนและการเรียนรู้ตาม TQF,” เทคนิคการประเมิน
การสอนและการเรียนรู้ตาม TQF”. 16 พฤศจิกายน 2553.
< www.dpu.ac.th/ces/download.php?filename=1377584625.pdf > 23 ตุลาคม
2556.
- รัชฎาภรณ์ ทองแป้น. ศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้
หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ของโรงเรียน
นำร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช. ปริญญาโท กศ.ม. :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2546.

- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2556
- รุจิรี ภู่อาระ. การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์, 2545.
- วาสนา ณ นคร. การศึกษาสภาพปัญหาและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- . การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543.
- . พัฒนาหลักสูตรและการสอบมิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2537.
- วีระ เสาวโกมุท. การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2533.
- สภาอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. “TQF : อวสานชีวิตอาจารย์
ในมหาวิทยาลัยหรือไม่,” เสวนาสภาอาจารย์ฯ ครั้งที่ 7/2553 เรื่อง TQF :
อวสานชีวิตอาจารย์ในมหาวิทยาลัยหรือไม่. 30 กรกฎาคม 2556.
< <http://share.psu.ac.th/blog/faculty-senate/16791> > 23 ตุลาคม 2556.
- สันต์ ธรรมบำรุง. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.
- สัจด์ อุทรานันท์. พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : มิตรสยาม, 2532.
- . พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม, 2532.
- สวัสดี จงกล. “การบริหารการใช้หลักสูตร: ไรค์เร่ร้งกว่าร้อยปี,” วารสารศึกษาปริทัศน์.
11 (ม.ค- ส.ค), 28 2539.
- สุวิทย์ เสวตวงศ์. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองบัวซอ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการ
ปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. 2552.
<http://www.mua.go.th/users/tqf-hed>. 20 ธันวาคม 2556.
- . ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา 2552.
2552. <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed>. 20 ธันวาคม 2556.
- . นิตยสารการศึกษาไทยในเมียนมาร์. อนุสารอุดมศึกษา, 39 (420) : 3-23 ;
มิถุนายน 2556.

- หทัยา เจียมศักดิ์. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมในท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาโทมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. ข้อคิดเรื่องหลักสูตร คู่มือนิเทศการสอน. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2521.
- Beauchamp, George. Curriculum theory, Itasca, Illinois : F.E.Peacock Publisher, 1981.
- Breithaupt, David L. “Collabulative Curriculum Development : An Instructional Technology International Model for School University Partnerships,” Journal of Social Sciences. 5(4) : 374-376, 1997.
- Beane, James A, Toepler, Jr Conrad F. and Alessi, Jr Samuel J. Curriculum Planning and Development. Massachusetta : Ally and Bacon, 1986.
- Good, C.V. Dictionary of education. (3rd ed.). New York: McGraw – Hill, 1973.
- Hopkins, D. A teacher's guide to classroom research. Philadelphia : Open University Press, 1985.
- Jerry, E. A process for effective graphic curriculum development. Dissertation Abstracts International, 11(4), 4254-A, 1996.
- Krejcie, R. V, & Morgan, D. W. Determining sample size for research activities. Education and Psychological Measurement, 30(3), 607-610, 1970.
- Mooradian Edward David. Carriculum planning in a sclected Scool district that lacks curriculum staff werkers. Dissertation Abstracts International 46, 11, 1986.
- Oliva, P.F. Developing the curriculum 3rd ed. New York : Harper Collins, 1992.
- Ronald, K., & Jerry, V. Parent Involvement and Students Achievement at The Middle Level. Retrieved July 5, 2007, from <http://www.nmsa.org>, 2000.
- Saylor, Galen J., William M. Alexander, and Arthur J. Lewis. Curriculum Planning for Better Teacher and Learning. 4th ed. New York : Holt Rinehart and Winston, 1981.
- Sheila, M. Curriculum and teachers attitudes the impacts of the change Process in Special education. Dissertation abstracts International, 6(6), 2314-A, 1996.
- Sowell. Evelys, J. Curriculum an Integrative Introduction. New Jersey : Prentice Hall, 1996.

- Taba, Hilda. Curriculum Development : Theory and Practice. New York : Harcourt Brace and World, Inc, 1962.
- Tawang. Curriculum Development and Cognitive Style : Cultural Competency Ingenetic Counseling, Dissertation Abstracts International. 56(6) : 2118, 1995.
- Tyler, R. W. Basic Principles o curriculum and Instruction. Chicago : University of Chicago Press, 1996.
- Wither, Sarah E. Local curriculum development and place - based education.Ph.D, University of Denver. page 2176, 2000.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคามตาม
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

**เรื่อง ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ**

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานต่อไป โดยทำการแบ่งแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานของภาควิชา คณะ ฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ได้รับจากท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้ โปรดให้ข้อมูลให้ครบถ้วนและสมบูรณ์ตามความเป็นจริง ซึ่งผลการให้ข้อมูลจะไม่มีผลใดๆ ต่อผู้ให้ข้อมูลเมื่อท่านตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วโปรดส่งคืน กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรและระบบฐานข้อมูล กองทะเบียนและประมวลผล ภายในวันที่ 25 ตุลาคม 2556 กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรและระบบฐานข้อมูลหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรและระบบฐานข้อมูล

กองทะเบียนและประมวลผล

โทรศัพท์ 0-4375-4234 ภายใน 1210

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () และเติมข้อความตามความจริงของท่าน

คำอธิบายเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก
รองผู้อำนวยการสำนักฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าภาควิชาทุกคณะ สถาบัน วิทยาลัย ในมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร

อาจารย์ ได้แก่ ประธานหลักสูตรและ / หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ในมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

เจ้าหน้าที่ ได้แก่ นักวิชาการศึกษาผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ ของสำนักงานเลขาธิการคณะ
ทุกคณะ วิทยาลัย สถาบัน ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร

1. ประเภทบุคลากร

1.1 () ผู้บริหาร 1.2 () อาจารย์ 1.3 () เจ้าหน้าที่

2. สังกัดคณะ/วิทยาลัย/สถาบัน

3. ประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3.1 () น้อยกว่า 5 ปี 3.2 () ตั้งแต่ 5 – 9 ปี

3.3 () ตั้งแต่ 10 ปี – 15 ปี 3.4 () มากกว่า 15 ปี

4. วุฒิการศึกษาสูงสุดของท่าน

4.1 () ปริญญาตรี 4.2 () ปริญญาโท

4.3 () ปริญญาเอก

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

ในกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด

มาก หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

ปานกลาง หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง

น้อย หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>ส่วนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในการเขียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มคอ.2) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)</p> <p>รายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.2)</p> <p>หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป</p> <p>1.3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “รหัสและชื่อหลักสูตร”</p> <p>1.3.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ชื่อปริญญาและสาขาวิชา”</p> <p>1.3.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “วิชาเอก”</p> <p>1.3.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร”</p> <p>1.3.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “รูปแบบของหลักสูตร”</p> <p>1.3.5.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “รูปแบบ”</p> <p>1.3.5.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ภาษาที่ใช้”</p> <p>1.3.5.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การรับเข้าศึกษา”</p> <p>1.3.5.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ความร่วมมือกับสถาบันอื่น”</p> <p>1.3.5.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา”</p> <p>1.3.6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตร”</p> <p>1.3.7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ความพร้อมในการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน”</p> <p>1.3.8 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา”</p> <p>1.3.9 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ชื่อ นามสกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่ง และคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร”</p>

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.3.10 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “สถานที่จัดการเรียนการสอน”
1.3.11 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร”
1.3.11.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “สถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ”
1.3.11.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “สถานการณ์หรือการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม”
1.3.12 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ผลกระทบจากข้อ 1.3.11.1 และ 1.3.11.2 ต่อการพัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน”
1.3.12.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การพัฒนาหลักสูตร”
1.3.12.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน”
1.3.13 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ความสัมพันธ์กับหลักสูตรอื่นที่เปิดสอนในคณะ/ภาควิชาอื่นของสถาบัน (เช่น รายวิชาที่เปิดสอนเพื่อให้บริการคณะ/ภาควิชาอื่น หรือต้องเรียนจากคณะ/ภาควิชาอื่น)”
หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร					
1.3.14 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
1.3.14.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ปรัชญา”
1.3.14.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ความสำคัญ”
1.3.14.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “วัตถุประสงค์ของหลักสูตร”
1.3.15 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “แผนพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร”

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและโครงสร้าง ของหลักสูตร					
1.3.16 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ระบบการจัด การศึกษา”					
1.3.16.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ระบบ”
1.3.16.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การจัดการ ศึกษาภาคฤดูร้อน”
1.3.16.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การเทียบเคียงหน่วยกิตในระบบทวิภาค”
1.3.17 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การดำเนินการ หลักสูตร”					
1.3.17.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “วัน-เวลาใน การดำเนินการเรียนการสอน”
1.3.17.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “คุณสมบัติ ของผู้เข้าศึกษา”
1.3.17.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ปัญหาของ นิสิตแรกเข้า”
1.3.17.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “กลยุทธ์ใน การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา/ ข้อจำกัดของนิสิตในข้อ 1.3.17.3”
1.3.17.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “แผนการ รับนิสิตและผู้สำเร็จการศึกษาในระยะ 5 ปี”
1.3.17.6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “งบประมาณตามแผน”
1.3.17.7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ระบบ การศึกษา”
1.3.17.8 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การเทียบ โอนหน่วยกิต รายวิชา และการลงทะเบียนเรียนข้ามมหาวิทยาลัย (ถ้ามี)”
1.3.18 หลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน”					
1.3.18.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “จำนวน หน่วยกิตและระยะเวลาศึกษา”
1.3.18.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “โครงสร้าง

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หลักสูตร”					
1.3.18.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “รายวิชา”
1.3.18.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “แสดงแผนการศึกษา”
1.3.18.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “คำอธิบายรายวิชา”
1.3.18.6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ชื่อ-สกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่งและคุณวุฒิของอาจารย์ประจำหลักสูตร”
1.3.18.7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ชื่อ-สกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่งและคุณวุฒิของอาจารย์ประจำ”
1.3.18.8 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ชื่อ-สกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ตำแหน่งและคุณวุฒิของอาจารย์พิเศษ”
1.3.19 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “องค์ประกอบเกี่ยวกับประสบการณ์ภาคสนาม (การฝึกงานหรือสหกิจศึกษา)”					
1.3.19.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “มาตรฐานผลการเรียนรู้ของประสบการณ์ภาคสนาม”
1.3.19.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ช่วงเวลา”
1.3.19.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การจัดเวลาและตารางสอบ”
1.3.20 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำโครงการหรืองานวิจัย”					
1.3.20.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “คำอธิบายโดยย่อ”
1.3.20.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “มาตรฐานผลการเรียนรู้”
1.3.20.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ช่วงเวลา”
1.3.20.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “จำนวนหน่วยกิต”
1.3.20.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การเตรียมการ”

ข้อความ	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.3.20.6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “กระบวนการประเมินผล”
หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล					
1.3.21 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนิสิต”
1.3.22 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การพัฒนาผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน”
1.3.23 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การกำหนดแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping)”
หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต					
1.3.24 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (เกรด)”
1.3.25 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “กระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิต”
1.3.26 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร”
หมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์					
1.3.27 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การเตรียมการสำหรับอาจารย์ใหม่”
1.3.28 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์”					
1.3.28.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล”
1.3.28.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การพัฒนาวิชาการและวิชาชีพด้านอื่น ๆ”
หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร					
1.3.29 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การบริหารหลักสูตร”
1.3.30 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน”

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.3.30.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การบริหารงบประมาณ”
1.3.30.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ทรัพยากรการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิม”
1.3.30.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนเพิ่มเติม”
1.3.30.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การประเมินความเพียงพอของทรัพยากร”
1.3.31 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การบริหารคณาจารย์”
1.3.31.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การรับอาจารย์ใหม่”
1.3.31.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวางแผน การติดตามและทบทวนหลักสูตร”
1.3.31.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การแต่งตั้งคณาจารย์พิเศษ”
1.3.32 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การบริหารบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน”
1.3.32.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “กำหนดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง”
1.3.32.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การเพิ่มทักษะความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน”
1.3.33 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนิสิต”
1.3.33.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การให้คำปรึกษาด้านวิชาการและอื่น ๆ แก่นิสิต”
1.3.33.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การอุทธรณ์ของนิสิต”
1.3.34 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือ ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต”
1.3.35 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “ตัวบ่งชี้ผลการ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>ดำเนินงาน (Key Performance Indicators)”</p> <p>หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของหลักสูตร</p> <p>1.3.36 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การประเมินประสิทธิผลของการสอน”</p> <p>1.3.36.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การประเมินกลยุทธ์การสอน”</p> <p>1.3.36.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การประเมินทักษะของอาจารย์ในการใช้แผนกลยุทธ์การสอน”</p> <p>1.3.37 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การประเมินหลักสูตรในภาพรวม”</p> <p>1.3.38 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบรายละเอียดหลักสูตร”</p> <p>1.3.39 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนในหัวข้อ “การทบทวนผลการประเมินและวางแผนปรับปรุง”</p>
<p>ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร</p> <p>2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนการจัดเตรียมความพร้อมและแผนการดำเนินงานหลักสูตรระดับคณะ</p> <p>2.1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “การสำรวจศึกษาความต้องการของตลาดแรงงาน”</p> <p>2.1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “การศึกษาความต้องการจำเป็นของหลักสูตร”</p> <p>2.1.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “การเสนอหลักสูตร เพื่อบรรจุในแผนปฏิบัติการ (แผนหลักสูตร) ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม”</p>
<p>2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ <u>ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรใหม่</u></p> <p>ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ขั้นตอนที่ 1 อนุมัติพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นของหลักสูตร”</p> <p>ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ขั้นตอนที่ 2 อธิการบดีเห็นชอบให้มีหลักสูตร”</p> <p>ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ขั้นตอนที่ 3 ยกร่างหลักสูตร”</p> <p>ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ขั้นตอนการเสนอหลักสูตรใหม่ เพื่อให้</p>

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ฝ่ายวิชาการตรวจสอบรูปแบบหลักสูตร”					
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ขั้นตอนที่ 4 นำร่างหลักสูตรเสนอ คณะกรรมการวิชาการมหาวิทยาลัย”
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ขั้นตอนที่ 5 เสนอสภามหาวิทยาลัย”
2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ <u>ขั้นตอนการปรับปรุงหลักสูตร</u>					
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ขั้นตอนที่ 1 คณะบดีเห็นชอบในหลักการ ปรับปรุงหลักสูตร”
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ขั้นตอนการเสนอหลักสูตรปรับปรุง เพื่อให้ฝ่ายวิชาการตรวจสอบรูปแบบหลักสูตร”
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ขั้นตอนที่ 2 เสนอหลักสูตรต่อ คณะกรรมการวิชาการมหาวิทยาลัย”
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ขั้นตอนที่ 3 อธิการบดีอนุมัติแจ้ง สภามหาวิทยาลัยรับทราบ”					
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “เอกสารหลักสูตร”
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “เอกสารขั้นตอนการจัดทำหลักสูตร”
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “แบบสรุปสาระสำคัญของหลักสูตร (แบบ พ.ส.2)”
2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร					
3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ คุณสมบัติของคณะกรรมการพัฒนา หลักสูตรที่จัดทำโดยหน่วยงานของท่าน					
3.1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วุฒิการศึกษา
3.1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สาขาวิชาที่สอดคล้อง
3.1.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ตำแหน่งทางวิชาการ
3.1.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ประสบการณ์ในการร่างหลักสูตร
3.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ องค์ประกอบของกรรมการพัฒนา หลักสูตร					
3.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอื่น
3.2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ
3.2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ คณาจารย์จากคณะหรือสาขาอื่นใน มหาวิทยาลัย

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานเอกชน
3.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร
3.3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตร
3.3.2 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
3.3.3 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสภาวิชาชีพ (ถ้ามี)
3.3.4 ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร
3.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ องค์ประกอบของรายละเอียดหลักสูตร (มคอ.2)

ตอนที่ 3

ความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรตาม
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานของภาควิชา คณะ
ฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจในกระบวนการส่งเสริมและ
สนับสนุน

ในการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต่อการดำเนินงานของ
ภาควิชา

คณะ ฝ่ายวิชาการระดับคณะ และฝ่ายวิชาการระดับมหาวิทยาลัย โดยแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น
5 ระดับ คือ

มากที่สุด	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
มาก	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ปานกลาง	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
น้อย	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ส่วนที่ 1 คุณภาพให้บริการของงานพัฒนาหลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล 4.1 ความสมบูรณ์และความชัดเจนของหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในเอกสารคู่มือการเขียนหลักสูตร 4.2 ความสมบูรณ์และความชัดเจนของหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในเอกสารคู่มือการเสนอหลักสูตร 4.3 เจ้าหน้าที่งานพัฒนาหลักสูตรสามารถบริการและให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 4.4 การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเสนอหลักสูตรบนเว็บไซต์ 4.5 การเผยแพร่แบบฟอร์มที่ใช้ในการเสนอหลักสูตรแต่ละขั้นตอน
ส่วนที่ 2 งบประมาณและเวลา 5.1 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากมหาวิทยาลัยใช้ในการจัดทำเอกสารหลักสูตร 5.2 ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 5.3 งบประมาณสำหรับการจัดประชุมการยกร่างหลักสูตรที่ได้รับจัดสรรจากมหาวิทยาลัย 5.4 ระยะเวลาในการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรให้ทันต่อการเปิดสอน
ส่วนที่ 3 สิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ 6.1 เครื่องคอมพิวเตอร์ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตร 6.2 ความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลประกอบการจัดทำเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร 6.3 ความร่วมมือของสำนักวิทยบริการในการสืบค้นหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร 6.4 ความสะดวกและรวดเร็วในการจัดทำรูปเล่มเอกสารหลักสูตร
ส่วนที่ 4 บุคลากร 7.1 การจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิเหมาะสมพิจารณาหลักสูตร 7.2 การแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร 7.3 จำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ในการรับผิดชอบหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.4 เจ้าหน้าที่รับผิดชอบจัดทำเอกสารหลักสูตรของหน่วยงาน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง สรุปผลความสอดคล้องระหว่างข้อความของแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย

หมวด	ข้อ	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าความ สอดคล้อง	ผลการ พิจารณา
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
หมวดที่ 1 ข้อมูล ทั่วไป	1.3.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.3	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.4	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.5.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.5.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.5.3	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.5.4	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.5.5	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.6	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.7	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.8	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.9	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.10	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.11.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
1.3.11.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้	
1.3.12.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้	
1.3.12.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้	
1.3.13	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้	
หมวดที่ 2 ข้อมูล เฉพาะของหลักสูตร	1.3.14.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.14.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.14.3	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.15	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
หมวดที่ 3 ระบบการ จัดการศึกษา การ ดำเนินการและ โครงสร้างของ หลักสูตร	1.3.16.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.16.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.16.3	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.17.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.17.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.17.3	5	4	4	5	5	4.60	ใช้ได้
	1.3.17.4	5	4	4	5	5	4.60	ใช้ได้
	1.3.17.5	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้

หมวด	ข้อ	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าความ สอดคล้อง	ผลการ พิจารณา
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
	1.3.17.6	5	4	4	5	5	4.60	ใช้ได้
	1.3.17.7	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.17.8	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.18.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.18.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.18.3	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.18.4	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.18.5	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.18.6	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.18.7	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.18.8	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.19.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.19.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.19.3	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.20.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.20.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.20.3	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.20.4	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.20.5	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.20.6	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
หมวดที่ 4 ผลการ เรียนรู้ กลยุทธ์การ สอนและการ ประเมินผล	1.3.21	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.22	5	5	5	5	5	4.60	ใช้ได้
	1.3.23	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการ ประเมินผลนิสิต	1.3.24	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.25	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.26	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
หมวดที่ 6 การ พัฒนาอาจารย์	1.3.27	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.28.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.28.2	5	4	4	5	5	4.60	ใช้ได้
หมวดที่ 7 การ ประกันคุณภาพ หลักสูตร	1.3.29	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.30.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.30.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.30.3	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้

หมวด	ข้อ	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าความ สอดคล้อง	ผลการ พิจารณา
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
	1.3.30.4	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.31.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.31.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.31.3	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.32.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.32.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.33.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.33.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.34	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.35	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
หมวดที่ 8 การ ประเมินและ ปรับปรุงการ ดำเนินการของ หลักสูตร	1.3.36.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.36.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.37	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.38	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
	1.3.39	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
ส่วนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจใน กระบวนการพัฒนา หลักสูตรใหม่หรือ ปรับปรุงหลักสูตร	2.1.1	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.1.2	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.1.3	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.2.1	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.2.2	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.2.3	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.2.4	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.2.5	4	5	5	4	4	4.60	ใช้ได้
	2.2.6	4	5	5	4	4	4.80	ใช้ได้
	2.3.1	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.3.2	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.3.3	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.3.4	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.3.5	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.3.6	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	2.4	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
ส่วนที่ 3 ความรู้ ความเข้าใจในการ	3.1.1	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
	3.1.2	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้

หมวด	ข้อ	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าความ สอดคล้อง	ผลการ พิจารณา	
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
จัดทำหลักสูตร	3.1.3	4	5	5	4	4	4.00	ใช้ได้	
	3.1.4	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	3.2.1	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	3.2.2	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	3.2.3	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	3.2.4	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	3.3.1	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	3.3.2	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	3.3.3	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	3.3.4	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	3.4	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	ตอนที่ 3 ส่วนที่ 1 คุณภาพให้บริการ ของงานพัฒนา หลักสูตร กอง ทะเบียนและ ประมวลผล	4.1	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้
		4.2	4	4	4	4	4	4.00	ใช้ได้
4.3		4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
4.4		4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
4.5		5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้	
ส่วนที่ 2 งบประมาณและ เวลา	5.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้	
	5.2	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้	
	5.3	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้	
	5.4	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้	
ส่วนที่ 3 สิ่งอำนวยความสะดวก และ วัสดุอุปกรณ์	6.1	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้	
	6.2	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	6.3	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	6.4	4	4	5	4	4	4.20	ใช้ได้	
ส่วนที่ 4 บุคลากร	7.1	4	5	5	4	4	4.40	ใช้ได้	
	7.2	4	4	5	4	4	4.20	ใช้ได้	
	7.3	4	5	4	4	4	4.20	ใช้ได้	
	7.4	4	4	4	4	4	4.00	ใช้ได้	

ตาราง การวิเคราะห์อำนาจจำแนก (r)

หมวด	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	1.3.1	.596
	1.3.2	.518
	1.3.3	.784
	1.3.4	.445
	1.3.5.1	.316
	1.3.5.2	.705
	1.3.5.3	.720
	1.3.5.4	.439
	1.3.5.5	.777
	1.3.6	.788
	1.3.7	.777
	1.3.8	.700
	1.3.9	.818
	1.3.10	.771
ค่าความเชื่อมั่น .939		
หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร	1.3.14.1	.902
	1.3.14.2	.677
	1.3.14.3	.564
	1.3.15	.311
ค่าความเชื่อมั่น .760		
หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและโครงสร้างของหลักสูตร	1.3.16.1	.413
	1.3.16.2	.667
	1.3.16.3	.685
	1.3.17.1	.588
	1.3.17.2	.800
	1.3.17.3	.618
	1.3.17.4	.591
1.3.17.5	.463	

หมวด	ชื่อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
	1.3.17.6	.694
	1.3.17.7	.459
	1.3.17.8	.679
	1.3.18.1	.462
	1.3.18.2	.859
	1.3.18.3	.747
	1.3.18.4	.534
	1.3.18.5	.753
	1.3.18.6	.595
	1.3.18.7	.494
	1.3.18.8	.595
	1.3.19.1	.439
	1.3.19.2	.428
	1.3.19.3	.786
	1.3.20.1	.666
	1.3.20.2	.693
	1.3.20.3	.488
	1.3.20.4	.347
	1.3.20.5	.438
	1.3.20.6	.750
ค่าความเชื่อมั่น .934		
หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล	1.3.21	.524
	1.3.22	.880
	1.3.23	.680
ค่าความเชื่อมั่น .725		
หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต	1.3.24	.758
	1.3.25	.811
	1.3.26	.784
ค่าความเชื่อมั่น .812		
หมวดที่ 6 การพัฒนาอาจารย์	1.3.27	.789
	1.3.28.1	.852
	1.3.28.2	.798
ค่าความเชื่อมั่น .856		

หมวด	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร	1.3.29	.707
	1.3.30.1	.644
	1.3.30.2	.556
	1.3.30.3	.514
	1.3.30.4	.660
	1.3.31.1	.539
	1.3.31.2	.836
	1.3.31.3	.617
	1.3.32.1	.508
	1.3.32.2	.468
	1.3.33.1	.838
	1.3.33.2	.823
	1.3.34	.609
	1.3.35	.641
ค่าความเชื่อมั่น .834		
หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร	1.3.36.1	.610
	1.3.36.2	.400
	1.3.37	.626
	1.3.38	.631
	1.3.39	.613
ค่าความเชื่อมั่น .705		
ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตร	2.1.1	.560
	2.1.2	.849
	2.1.3	.367
	2.2.1	.773
	2.2.2	.670
	2.2.3	.571
	2.2.4	.733
	2.2.5	.781
	2.2.6	.873
	2.3.1	.544
	2.3.2	.593
2.3.3	.740	
2.3.4	.549	
2.3.5	.507	

หมวด	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
	2.3.6	.558
	2.4	.740
ค่าความเชื่อมั่น .890		
ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ หลักสูตร	3.1.1	.331
	3.1.2	.620
	3.1.3	.503
	3.1.4	.443
	3.2.1	.656
	3.2.2	.822
	3.2.3	.713
	3.2.4	.825
	3.3.1	.530
	3.3.2	.430
	3.3.3	.530
	3.3.4	.542
3.4	.491	
ค่าความเชื่อมั่น .849		
ตอนที่ 3 ส่วนที่ 1 คุณภาพให้บริการของงานพัฒนา หลักสูตร กองทะเบียนและประมวลผล	4.1	.786
	4.2	.834
	4.3	.645
	4.4	.713
	4.5	.689
ค่าความเชื่อมั่น .803		
ส่วนที่ 2 งบประมาณและเวลา	5.1	.663
	5.2	.784
	5.3	.756
	5.4	.801
ค่าความเชื่อมั่น .799		
ส่วนที่ 3 สิ่งอำนวยความสะดวก และ วัสดุอุปกรณ์	6.1	.658
	6.2	.821
	6.3	.734
	6.4	.659
ค่าความเชื่อมั่น .815		
ส่วนที่ 4 บุคลากร	7.1	.668
	7.2	.789

หมวด	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
	7.3	.816
	7.4	.786
ค่าความเชื่อมั่น .825		

ภาคผนวก ค

เอกสารเพิ่มเติม “ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา
เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2552”

ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา
เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๒

เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และมติคณะกรรมการการอุดมศึกษาในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงออกประกาศแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ไว้ดังต่อไปนี้

๑. คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะเสนอมาตรฐานคุณวุฒิของแต่ละระดับและสาขา/สาขาวิชาซึ่งครอบคลุมหัวข้อต่างๆ ตามแบบ มคอ.๑ ท้ายประกาศนี้ เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรต่อไป

๒. ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้สองวิธี ดังนี้

๒.๑ ใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒินั้น เป็นแนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตร

๒.๒ ใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นแนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรกรณีที่กระทรวงศึกษาธิการยังมิได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒินั้น

๓. ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้ชัดเจน โดยครอบคลุมหัวข้อต่างๆ ตามแบบ มคอ.๒ มคอ.๓ และ มคอ.๔ ท้ายประกาศนี้

๔. ให้สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดระบบและกลไกของการจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร และต้องอนุมัติหลักสูตรซึ่งได้จัดทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้วก่อนเปิดสอน

๕. ให้สถาบันอุดมศึกษาเสนอหลักสูตรซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติให้เปิดสอนแล้วให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่สภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติ

๖. ให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชานั้นๆ หรือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กรณีที่กระทรวงศึกษาธิการยังมิได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒินั้นๆ และชี้แจงไว้ซึ่งคุณภาพมาตรฐานดังกล่าว โดยดำเนินการ ดังนี้

- ๖.๑ พัฒนาอาจารย์ทั้งด้านวิชาการ วิธีการสอนและวิธีการวัดผลอย่างต่อเนื่อง
- ๖.๒ จัดสรรทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนและการวิจัยให้เพียงพออย่างมีคุณภาพ รวมทั้งอาจประสานกับสถาบันอุดมศึกษาและ/หรือหน่วยงานอื่นเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ
- ๖.๓ จัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ครอบคลุมมาตรฐานผลการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน ตามที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตรนั้นๆ
- ๖.๔ จัดให้มีการรายงานผลการจัดการศึกษาเป็นรายวิชา ประสพการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ทุกภาคการศึกษา และเป็นรายหลักสูตรทุกปีการศึกษา โดยมีหัวข้อตามแบบ มคอ.๕ มคอ.๖ และ มคอ.๗ ตามลำดับที่แนบท้ายประกาศนี้
- ๖.๕ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการจัดการศึกษาต่อสภาสถาบันอุดมศึกษาทุกปีการศึกษา
- ๖.๖ ประเมินหลักสูตรเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุกๆ ๕ ปี
๗. ให้สถาบันอุดมศึกษาประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องทุกหลักสูตร โดยดำเนินการดังนี้
- ๗.๑ กำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินที่สะท้อนการดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
- ๗.๒ ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ตามระบบประกันคุณภาพภายในของหลักสูตร
- ๗.๓ รายงานผลการดำเนินการต่อสภาสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษา และสาธารณะ
- ๗.๔ นำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและทันสมัยอยู่เสมอ
๘. ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรใหม่/ปรับปรุงที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เมื่อสถาบันอุดมศึกษาได้เปิดสอนไปแล้วอย่างน้อยครั้งระยะเวลาของหลักสูตรตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้
- ๘.๑ เป็นหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากสภาสถาบันอุดมศึกษา ก่อนเปิดสอนและได้แจ้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่สภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติหลักสูตรนั้น
- ๘.๒ ผลการประเมินคุณภาพภายในตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยระดับดีขึ้นไปต่อเนื่องกัน ๒ ปี นับตั้งแต่เปิดสอนหลักสูตรที่ได้พัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เว้นแต่หลักสูตรใดที่มาตรฐานคุณวุฒิสภา/สาขาวิชาได้กำหนดตัวบ่งชี้และ/หรือเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติม ผลการประเมินคุณภาพจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มาตรฐานคุณวุฒิสภา/สาขาวิชานั้นๆ กำหนด จึงจะได้รับการเผยแพร่ กรณีหลักสูตรใดมีครั้งระยะเวลาของหลักสูตร ๑ ปี หรือน้อยกว่าให้พิจารณาผลการประเมินคุณภาพภายในของปีแรกที่เปิดสอนด้วยหลักเกณฑ์เดียวกัน

๘.๓ หลักสูตรใดที่ไม่ได้รับการเผยแพร่ ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการปรับปรุงตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะกำหนดจากผลการประเมินต่อไป

๘.๔ กรณีหลักสูตรใดได้รับการเผยแพร่แล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำกับดูแลให้มีการรักษาคุณภาพให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ โดยผลการประเมินคุณภาพภายในต้องมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป หรือเป็นไปตามที่มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชานั้นกำหนดทุกปีหลังจากได้รับการเผยแพร่ หากต่อมาปรากฏว่าผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาใดไม่เป็นไปตามที่กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อพิจารณาถอนการเผยแพร่หลักสูตรนั้น จนกว่าสถาบันอุดมศึกษานั้นจะได้มีการปรับปรุงตามเงื่อนไขของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๙. คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะติดตามการดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง กรณีที่พบว่าไม่เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด ให้มีการปรับปรุงตามเงื่อนไขของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๑๐. ขั้นตอนการดำเนินการและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องปรากฏในเอกสารกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และแนวทางการปฏิบัติที่แนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

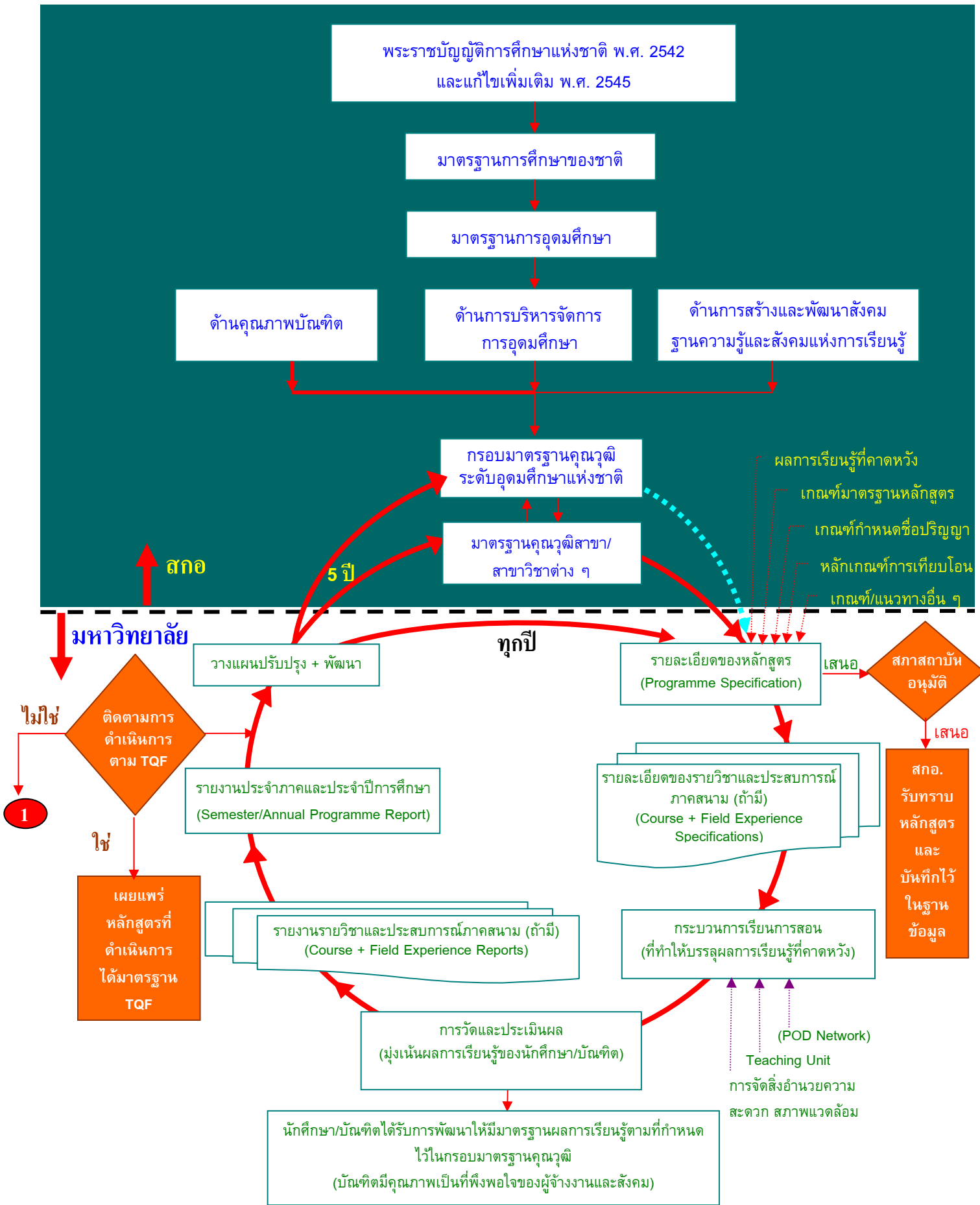

(ศาสตราจารย์วิจารณ์ พานิช)

ประธานกรรมการ

คณะกรรมการการอุดมศึกษา

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

และ

แนวทางการปฏิบัติ

เอกสารแนบท้าย

ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

คำนำ

เอกสารแนวทางการนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และแนวทางการปฏิบัติ ประกอบด้วย ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ สารสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ประกอบด้วยเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการให้ความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เช่น ความหมาย หลักการสำคัญ วัตถุประสงค์ของการจัดทำโครงสร้างและองค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ ขั้นตอนการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ประกอบด้วยขั้นตอนและรายละเอียดที่คณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการเพื่อให้บัณฑิตบรรลุผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังซึ่งสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ส่วนที่ ๓ ภาคผนวก

ประกอบด้วย แบบฟอร์มต่างๆ ที่จะต้องใช้ในการดำเนินการ ๗ แบบฟอร์ม ดังนี้

๑. แบบ มคอ. ๑ มาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....
๒. แบบ มคอ. ๒ รายละเอียดของหลักสูตร
๓. แบบ มคอ. ๓ รายละเอียดของรายวิชา
๔. แบบ มคอ. ๔ รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม
๕. แบบ มคอ. ๕ รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา
๖. แบบ มคอ. ๖ รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม
๗. แบบ มคอ. ๗ รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร

คำนำ

ก

ส่วนที่ ๑ สารสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

๑. ความหมายของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	๒
๒. หลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	๒
๓. วัตถุประสงค์ของการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	๓
๔. โครงสร้างและองค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	๔-๑๗
๔.๑ ระดับคุณวุฒิ	๔
๔.๒ การเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย	๖
๔.๓ มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของแต่ละระดับคุณวุฒิ	๗
๔.๔ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ	๑๕
๔.๕ จำนวนหน่วยกิตในหลักสูตรและระยะเวลาในการศึกษา	๑๖
๔.๖ การกำหนดชื่อคุณวุฒิ	๑๖
๔.๗ การเทียบโอนความรู้หรือประสบการณ์	๑๗
๕. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับคุณวุฒิ จำนวนหน่วยกิตขั้นต่ำของหลักสูตรและมาตรฐานผลการเรียนรู้	๑๘
๖. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละระดับคุณวุฒิ	๑๙
๗. การทวนสอบมาตรฐาน	๒๓
๘. ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่จำเป็นต่อการพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน	๒๔
๙. สถาบันที่จัดการเรียนการสอนและให้คุณวุฒิตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	๒๕
๑๐. ระบบและกลไกการประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	๒๕

ส่วนที่ ๒ ขั้นตอนการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

๑. การพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่างๆ ในแต่ละระดับคุณวุฒิ	๒๖
๒. การจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร (Programme Specification)	๓๐
๓. การจัดทำรายละเอียดของรายวิชา (Course Specification) และประสบการณ์ของภาคสนาม (Field Experience Specification)	๓๓
๔. การขออนุมัติหลักสูตรต่อสภาสถาบันอุดมศึกษา	๓๓
๕. การเสนอหลักสูตรต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	๓๓
๖. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	๓๔
๗. การจัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา (Course Report)	๓๔
รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (Field Experience Report) (ถ้ามี) และรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร (Programme Report)	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๘. การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	๓๕
๙. การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งบันทึกในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register : TQR)	๓๖
๑๐. การกำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา โดยคณะกรรมการ การอุดมศึกษา	๓๗
ส่วนที่ ๓ ภาคผนวก	ข
๑. แบบ มคอ.๑ มาตรฐานคุณวุฒิระดับการศึกษา.....สาขา/สาขาวิชา.....	
๒. แบบ มคอ.๒ รายละเอียดของหลักสูตร	
๓. แบบ มคอ.๓ รายละเอียดของรายวิชา	
๔. แบบ มคอ.๔ รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม	
๕. แบบ มคอ.๕ รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา	
๖. แบบ มคอ.๖ รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม	
๗. แบบ มคอ.๗ รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร	

ส่วนที่ ๑

สาระสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

โลกยุคปัจจุบันมีความสะดวกรวดเร็วในการเดินทางและการติดต่อสื่อสารเป็นอย่างมาก ในด้านการศึกษา เกิดการเคลื่อนย้ายของนักศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากต่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้ ผู้ที่ทำงานและต้องการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงานมีจำนวนมากขึ้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว คือ การปรับปรุงระบบการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาให้มีความใกล้เคียงกันกับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีอื่นๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายของนักศึกษาและการเทียบโอนหน่วยกิต และนับตั้งแต่การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาของประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรปที่เมือง Bologna ประเทศอิตาลีเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ จนเกิดข้อตกลง Bologna Process ประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรปจึงปรับเปลี่ยน ระบบการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Learning Outcomes) ในแต่ละคุณวุฒิ และขยายผลการดำเนินการไปตามประเทศต่างๆ ทั่วโลก

สำหรับประเทศไทย การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ส่งผลกระทบให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ มีการเน้นหนักให้ปรับปรุงหลักสูตรและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็นและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย มีการยกระดับของสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยี ราชมนักขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย การเปิดดำเนินการของวิทยาลัยชุมชน และให้อิสระในการดำเนินการแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้สถาบันอุดมศึกษามีความหลากหลาย มีการขยายตัวเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษากันอย่างทั่วถึง ท่ามกลางสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาตามมา กล่าวคือ จะทำอย่างไรให้สังคมเชื่อมั่นได้ว่าคุณวุฒิที่บัณฑิตได้รับจากสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีคุณภาพและมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาจึงได้ดำเนินการโครงการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF:HEd) เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในส่วนของมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษา ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิ และสื่อสารให้สังคม ชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเข้าใจได้ตรงกันและเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนาว่ามีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้ดีกับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ

๑. ความหมายของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF : HEd) หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ การแบ่งสายวิชา ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

๒. หลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

๒.๑ ยึดหลักความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ตลอดจนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษา โดยมุ่งให้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตร การปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอนของอาจารย์ การเรียนรู้ของนักศึกษา ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตจะบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวังได้จริง

๒.๒ มุ่งเน้นที่มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Learning Outcomes) ซึ่งเป็นมาตรฐาน ขั้นต่ำเชิงคุณภาพ เพื่อประกันคุณภาพบัณฑิตและสื่อสารให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและมั่นใจถึงกระบวนการผลิตบัณฑิต โดยเริ่มที่ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา คือ กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตที่คาดหวังไว้ก่อน หลังจากนั้นจึงพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้บัณฑิตบรรลุถึงมาตรฐานผลการเรียนรู้นั้นอย่างสอดคล้องและส่งเสริมกันอย่างเป็นระบบ

๒.๓ มุ่งที่จะประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่างๆ ที่ได้ดำเนินการไว้แล้วเข้าด้วยกันและเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งจะสามารถอธิบายให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับความหมายและความมีมาตรฐานในการจัดการศึกษาของคุณวุฒิหรือปริญญาในระดับต่างๆ

๒.๔ มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาใดๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้ดีกับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาจะช่วยกำหนดความมีมาตรฐานในการจัดการศึกษาในทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตร ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย โดยมั่นใจถึงผลผลิตสุดท้ายของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจ เป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และเป็นคนดีของสังคม ช่วยเพิ่มความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศไทย

๓. วัตถุประสงค์ของการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

๓.๑ เพื่อเป็นกลไกหรือเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการนำไปเป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

๓.๒ เพื่อกำหนดเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตให้ชัดเจนโดยกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตที่คาดหวังในแต่ละคุณวุฒิ/ปริญญาของสาขา/สาขาวิชาต่างๆ และเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญในสาขา/สาขาวิชาได้ใช้เป็นหลัก และเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการศึกษา เช่น การพัฒนาหลักสูตร การปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอน วิธีการเรียนรู้ ตลอดจนกระบวนการวัดและการประเมินผลนักศึกษา

๓.๓ เพื่อเชื่อมโยงระดับต่างๆ ของคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษาให้เป็นระบบ เพื่อบุคคลจะได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและหลากหลายตามหลักการศึกษาดลอดชีวิต มีความชัดเจนและโปร่งใสสามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานคุณวุฒิในระดับต่างๆ กับนานาชาติได้

๓.๔ เพื่อช่วยให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษาและเป็นกลไกในการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง และใช้เป็นกรอบอ้างอิงสำหรับผู้ประเมินของการประกันคุณภาพภายนอกเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิต และการจัดการเรียนการสอน

๓.๕ เพื่อเป็นกรอบของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและสถาบันอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ เกี่ยวกับความหมายของคุณวุฒิ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะในการทำงาน รวมทั้งคุณลักษณะอื่นๆ ที่คาดว่าจะบัณฑิตจะพึงมี

๓.๖ เพื่อประโยชน์ในการเทียบเคียงมาตรฐานคุณวุฒิระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในและต่างประเทศในการย้ายโอนนักศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษา การลงทะเบียนข้ามสถาบัน และการรับรองคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

๓.๗. เพื่อให้มีการกำกับดูแลคุณภาพการผลิตบัณฑิตกันเองของแต่ละสาขา/สาขาวิชา

๓.๘. เพื่อนำไปสู่การลดขั้นตอน/ระเบียบ (Deregulation) การดำเนินการให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเข้มแข็ง

๔. โครงสร้างและองค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

๔.๑ ระดับคุณวุฒิ (Levels of Qualifications)

ระดับของคุณวุฒิแสดงถึงการเพิ่มขึ้นของระดับสติปัญญาที่ต้องการ และความซับซ้อนของการเรียนรู้ที่คาดหวัง นอกจากนี้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ยังกำหนดคุณลักษณะของนักศึกษาระดับแรกเข้าหลังจากสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย เพราะเป็นพื้นฐานความรู้ ความสามารถที่สำคัญในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาเริ่มต้นที่ระดับที่ ๑ อนุปริญญา (๓ ปี) และสิ้นสุดที่ระดับที่ ๖
ปริญญาเอก ดังนี้

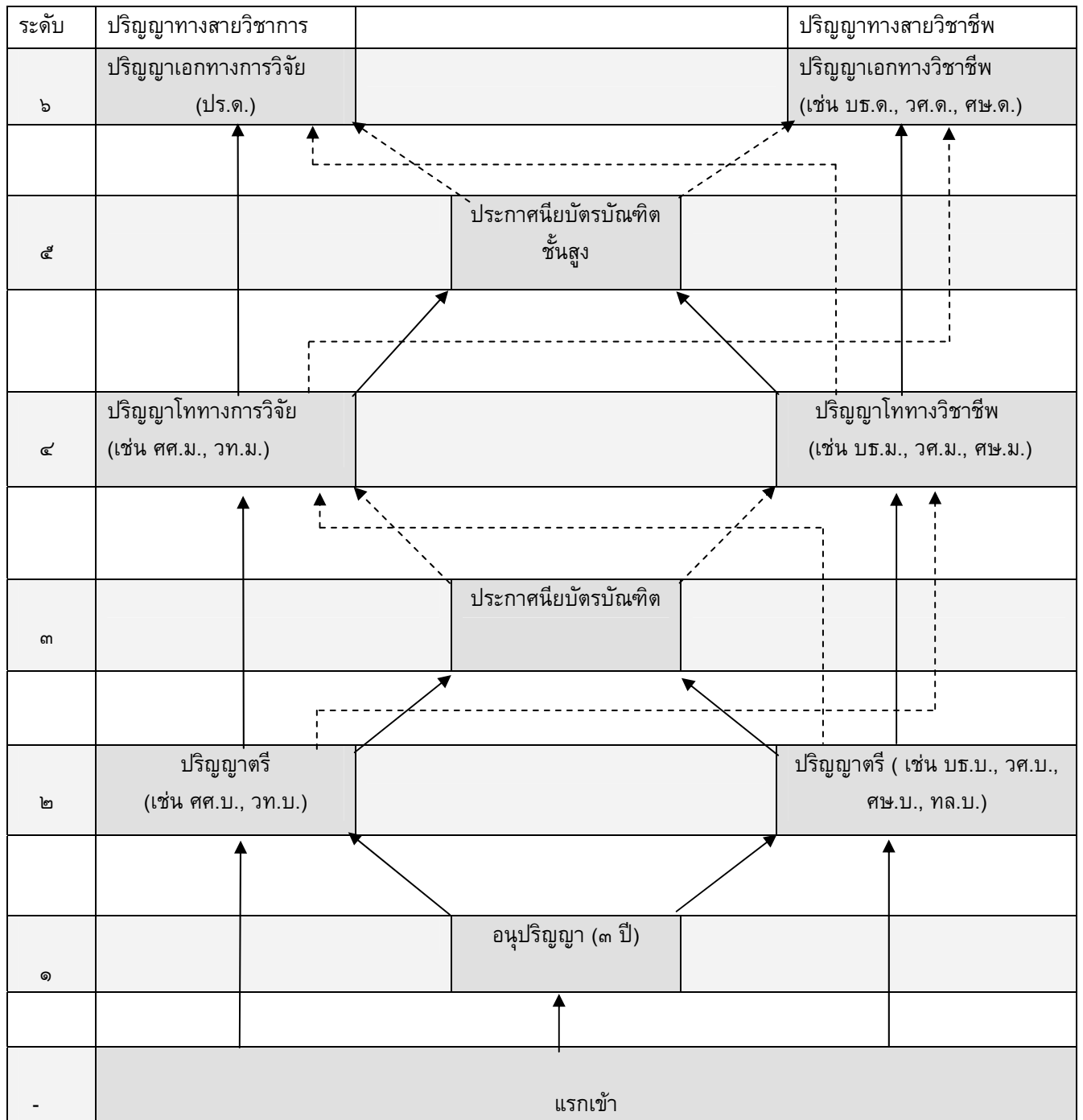
ระดับที่ ๑	อนุปริญญา (๓ ปี)
ระดับที่ ๒	ปริญญาตรี
ระดับที่ ๓	ประกาศนียบัตรบัณฑิต
ระดับที่ ๔	ปริญญาโท
ระดับที่ ๕	ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง
ระดับที่ ๖	ปริญญาเอก

บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่
ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์การเข้าศึกษาต่อของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาซึ่งอาจขึ้นอยู่กับคะแนนเฉลี่ยสะสม
หรือเงื่อนไขอื่นเพื่อให้มั่นใจว่าผู้สมัครเข้าศึกษาต่อจะมีโอกาสประสบความสำเร็จ ในการศึกษาในระดับที่
สูงขึ้นและซับซ้อนยิ่งขึ้น

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ แบ่งสายวิชาเป็น ๒ สาย ได้แก่ สายวิชาการ เน้นศาสตร์บริสุทธิ์
ทางด้านศิลปศาสตร์หรือด้านวิทยาศาสตร์ โดยมุ่งศึกษาสาระและวิธีการของศาสตร์สาขาวิชานั้นๆ เป็นหลัก ไม่ได้
สัมพันธ์โดยตรงกับการประกอบอาชีพ และสายวิชาชีพซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาในลักษณะของศาสตร์เชิง
ประยุกต์ เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้และทักษะระดับสูงซึ่งจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และนำไปสู่การ
ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ

การเรียนในสายวิชาการควรจะพัฒนาความสามารถที่สำคัญทั้งในการทำงานและการดำรงชีพใน
ชีวิตประจำวัน ส่วนหลักสูตรสายวิชาชีพควรเกี่ยวข้องกับความเข้าใจ การวิจัยและความรู้ทางทฤษฎีในสาขา/
สาขาวิชาและสาขา/สาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง และพัฒนาความสามารถในการคิดและการแก้ไข
ปัญหาที่เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ อย่างไรก็ตามหลักสูตรทั้งสองสายดังกล่าวมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน ซึ่งควร
สะท้อนให้เห็นในรายละเอียดของเนื้อหาสาระสำคัญและในชื่อปริญญา ผู้สำเร็จการศึกษาในสายวิชาหนึ่ง
สามารถเปลี่ยนไปศึกษาต่อระดับสูงขึ้นในอีกสายวิชาหนึ่งได้ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาอาจกำหนดเงื่อนไขบาง
ประการของการเข้าศึกษาได้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้และทักษะที่จำเป็นเพียงพอสำหรับการศึกษาต่อใน
ระดับนั้นๆ และบรรลุผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรนั้นๆ คาดหวัง

โครงสร้างของระดับคุณวุฒิในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่ง
เชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งสู่อีกระดับหนึ่งที่สูงขึ้น ดังแผนภูมิต่อไปนี้ 141

หมายเหตุ : ———— เส้นทึบ แสดงถึง เส้นทางการศึกษาต่อระหว่างระดับคุณวุฒิ
 - - - - - เส้นประ แสดงถึง เส้นทางที่เป็นไปได้ในการศึกษาต่อระหว่างระดับคุณวุฒิและสายวิชา
 แต่อาจต้องศึกษาเพิ่มเติมในการเปลี่ยนเส้นทางการศึกษาเพื่อให้มั่นใจว่านักศึกษา
 มีพื้นฐานความรู้และทักษะที่จำเป็นเพียงพอ สำหรับการศึกษาต่อในระดับนั้นๆ

๔.๒ การเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ของประเทศไทย

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเอง จากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมี อย่างน้อย ๕ ด้าน ดังนี้

(๑) **ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral)** หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

(๒) **ด้านความรู้ (Knowledge)** หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

(๓) **ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills)** หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

(๔) **ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility)** หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบ ในการเรียนรู้ของตนเอง

(๕) **ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills)** หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

นอกจากผลการเรียนรู้ทั้ง ๕ ด้านนี้ บางสาขาวิชาต้องการทักษะทางกายภาพสูง เช่น การเดินร่า ดนตรี การวาดภาพ การแกะสลัก พลศึกษา การแพทย์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์ จึงต้องเพิ่มการเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (**Domain of Psychomotor Skill**)

มาตรฐานผลการเรียนรู้ คือ ข้อกำหนดเฉพาะซึ่งเป็นผลที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้นจากการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านที่ได้รับการพัฒนาดังกล่าว และแสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจและความสามารถจากการเรียนรู้เหล่านั้นได้อย่างเป็นที่เชื่อถือเมื่อเรียนจบในรายวิชาหรือหลักสูตรนั้นแล้ว

มาตรฐานผลการเรียนรู้ซึ่งมีอย่างน้อย ๕ ด้าน ดังกล่าวข้างต้น เป็นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตทุกคนในทุกระดับคุณวุฒิ โดยแต่ละด้านจะมีระดับความซับซ้อนเพิ่มขึ้น เมื่อระดับคุณวุฒิสูงขึ้น ทักษะและความรู้จะเป็นการสะสมจากระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าสู่ระดับที่สูงขึ้น ดังนั้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิใดคุณวุฒิหนึ่งจะรวมมาตรฐานผลการเรียนรู้ในสาขา/สาขาวิชาเดียวกันของระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าด้วย

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ใช้กับนักศึกษาทุกคน แม้ว่าบางสาขา/สาขาวิชานักศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาเป็นการเฉพาะ เช่น จรรยาบรรณของแพทย์ นักบัญชี และนักกฎหมาย เป็นต้น

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญา จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับสาขา/สาขาวิชาที่เรียน ซึ่งต้องระบุรายละเอียดของความรู้และทักษะของสาขา/สาขาวิชาที่เหมาะสมกับระดับคุณวุฒิไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร และรายละเอียดของรายวิชา

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มุ่งหวังให้นักศึกษาทุกคนไม่ว่าจะเป็นระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาใด ต้องบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านเหล่านี้

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มุ่งหวังให้นักศึกษาทุกคนไม่ว่าจะเป็นระดับคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาใด ต้องบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านนี้ แต่สำหรับนักศึกษาที่เรียนในสาขา/สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับมาตรฐานผลการเรียนรู้จะต้องเน้นให้มีความชำนาญมากกว่านักศึกษาสาขา/สาขาวิชาอื่นๆ เช่น นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ จะต้องมีความชำนาญและทักษะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้และด้านทักษะทางปัญญาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

๔.๓ มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของแต่ละระดับคุณวุฒิ

มาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในระดับแรกเข้า (สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ มีแนวคิดพื้นฐานว่านักเรียนที่เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาจะต้องสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าที่มีพื้นฐานความรู้และทักษะ เพียงพอที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ พื้นฐานในที่นี้รวมถึงความรู้ความสามารถในสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่ม ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ และประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะทางปัญญาเหล่านั้นเข้ากับสาขา/สาขาวิชาที่จะเรียนในสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ ซึ่งนักเรียนบางคนอาจมีพื้นฐานความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับสาขาวิชาที่เข้าเรียนไม่เพียงพอ ต้องเสริมความรู้พื้นฐานเพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนมีทักษะที่จำเป็นทางภาษา ทักษะทางการเรียน และพื้นฐานทางวิชาการเพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับอุดม ศึกษาได้สำเร็จ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรจะต้องมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน ดังนี้

(๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

มีความเข้าใจและซาบซึ้งในค่านิยมของไทยและระบบของคุณธรรม จริยธรรมสามารถปฏิบัติตนได้อย่างกลมกลืนกับความเชื่อและค่านิยมส่วนตัวด้วยความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย มีความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาซึ่งเป็นความขัดแย้งทางค่านิยม สามารถสรุปผลการโต้แย้งและยอมรับผิดชอบต่อการตัดสินใจที่ได้ทำลงไป

(๒) ด้านความรู้

มีความเข้าใจอย่างครอบคลุมถึงความรู้ และทักษะที่สำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่ม ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ (สุขศึกษาและพลานามัย) ศิลปะดนตรี การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ มีการเพิ่มเติมองค์ความรู้ในกลุ่มสาระ/สาขาวิชาที่เลือกเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาหรือในระดับอุดมศึกษา

(๓) ด้านทักษะทางปัญญา

มีความเข้าใจในแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่สำคัญในวิชาที่ศึกษา มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในการวิเคราะห์ข้อโต้แย้งและปัญหาใหม่ๆ ในวิชาต่างๆ ที่เรียนและในชีวิตประจำวัน ตระหนักในประเด็นปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และการมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศอื่นๆ สามารถประยุกต์ความเข้าใจ อันต่องแต่จากการศึกษาเล่าเรียนมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาเหล่านั้น

(๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

มีความรับผิดชอบในการเรียนและความประพฤติของตนเอง สามารถที่จะริเริ่มและพัฒนาการเรียนรู้อาชีพทางวิชาการและการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ของตนเองได้โดยมีการแนะนำบ้างเล็กน้อย สามารถที่จะไว้วางใจให้ทำงานได้อย่างอิสระและทำงานที่มอบหมายให้แล้วเสร็จ โดยอาศัย การแนะนำปรึกษา แต่เพียงเล็กน้อย สามารถทำงานกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจุดมุ่งหมายร่วมกัน

(๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ตลอดจนใช้ทักษะทางคณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาในการศึกษาในการทำงาน และในสภาพแวดล้อมของสังคม สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในการพูดและเขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ระดับที่ ๑ อนุปริญญา (๓ ปี)

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับที่ ๑ อนุปริญญา (๓ ปี) อย่างน้อยต้องเป็นดังนี้

(๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองหรือของกลุ่ม ตระหนักและประพฤติปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับและจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยขอคำปรึกษาเมื่อจำเป็น สามารถระบุและประเมินผลกระทบจากการกระทำของตนเองที่มีต่อผู้อื่นในสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่ข้อขัดแย้งทางค่านิยมหรือความสำคัญ ก่อนหลังก็สามารถอธิบายลักษณะของความขัดแย้งนั้นได้อย่างชัดเจน และสามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีกว่ากระทำได้

(๒) ด้านความรู้

มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขอบข่ายและลักษณะของสาขาวิชาที่เรียน และรู้จักในความรู้บางส่วนในสาขา รวมถึงทฤษฎี แนวคิด และหลักการที่สำคัญ มีความเข้าใจในปัญหาและงานวิจัยใหม่ๆ สำหรับหลักสูตรที่มีการเตรียมนักศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพหรือผู้ช่วยนักวิชาชีพ นักศึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการใหม่ๆ ในการปฏิบัติทางวิชาชีพ ตลอดจนถึงความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดทางเทคนิคและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาชีพ

(๓) ด้านทักษะทางปัญญา

สามารถวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลทางเทคนิคและข้อมูลการวิจัย และใช้ในการปฏิบัติโดยอาศัยคำแนะนำเพียงเล็กน้อย สามารถใช้ความรู้ทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องในการทำงานในการวิเคราะห์ปัญหา ประเมินทางเลือก และเสนอแนะวิธีในการแก้ไข รวมถึงสามารถอธิบายผลกระทบของการตัดสินใจ

(๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

สามารถคิดและแสดงออกได้อย่างเสรี มีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ในกลุ่มทำงานที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีภาวะผู้นำในกลุ่มขนาดเล็ก และความรับผิดชอบในภาระที่ได้รับมอบหมาย สามารถค้นหาข้อบกพร่องในความรู้และทักษะของตนเอง มีการวางแผนและดำเนินการเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถใช้เทคนิคทางสถิติและเทคนิคคณิตศาสตร์พื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการวิเคราะห์ปัญหา ค้นคว้าหาข้อมูล และการจัดทำกรนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียน การอภิปราย เพื่อนำเสนอ ผลการวิเคราะห์และสรุปผลอย่างกระชับในรูปแบบที่ถูกต้อง

ระดับที่ ๒ ปริญญาตรี

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับที่ ๒ ปริญญาตรี อย่างน้อยต้องเป็นดังนี้

(๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจ ทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

(๒) ด้านความรู้

มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติ จะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

(๓) ด้านทักษะทางปัญญา

สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่นๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

(๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

(๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้

ระดับที่ ๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิต

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับที่ ๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิต อย่างน้อยต้องเป็นดังนี้

(๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และทางวิชาชีพโดยใช้การวินิจฉัยทางค่านิยม ทางศีลธรรม ทางความรู้สึกรู้ใจของผู้อื่น ทางค่านิยมพื้นฐานและทางจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรม จริยธรรมระดับสูงในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางค่านิยมและความสำคัญก่อนหลัง แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอโดยคำนึงถึงความเหมาะสมระหว่างเป้าหมายและจุดประสงค์ส่วนตัวและส่วนรวม เป็นแบบอย่างและเป็นผู้นำในการทำงานทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน

(๒) ด้านความรู้

มีความรู้ระดับสูงทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในวิชาการหรือวิชาชีพ ตลอดจนมีความรู้ในสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กัน มีความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยและนวัตกรรมใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานวิชาชีพ ตลอดจนผลกระทบของความก้าวหน้าต่อทฤษฎีและการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับ

(๓) ด้านทักษะทางปัญญา

สามารถใช้ความรู้ทางภาคทฤษฎี และประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติ เพื่อศึกษาประเด็นหรือปัญหาที่ซับซ้อน สามารถระบุแหล่งข้อมูลหรือเทคนิคการวิเคราะห์เพิ่มเติมตามที่ต้องการและคำนึงถึงสถานการณ์จริงที่แตกต่างกันในการวิเคราะห์ประเด็น สรุปผลและการจัดทำข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาหรือกลยุทธ์ในการปฏิบัติ

(๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพด้วยตนเองและเป็นกลุ่มในสถานการณ์ที่หลากหลายรวมทั้งสถานการณ์ใหม่หรือที่ต้องการไหวพริบและความฉับไวอย่างสูง แสดงความรับผิดชอบอย่างสูงในหน้าที่การงานหรือสถานการณ์อื่นๆทางวิชาชีพ มีความรับผิดชอบในการพัฒนาทักษะใหม่ๆ และความรู้ที่ต้องการ ทั้งหน้าที่การงานในปัจจุบันและการพัฒนาในอนาคต

(๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ที่หลากหลายอย่างชาญฉลาดในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในการพูด การเขียน รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ มีการประเมินความสำเร็จของการสื่อสาร ต่อกลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ระดับที่ ๔ ปริญญาโท

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับที่ ๔ ปริญญาโท อย่างน้อยต้องเป็น ดังนี้

(๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมที่ซับซ้อนเชิงวิชาการหรือวิชาชีพ โดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น และเมื่อไม่มีข้อมูลทางจรรยาบรรณวิชาชีพหรือไม่มีระเบียบข้อบังคับ เพียงพอที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ก็สามารถวินิจฉัยอย่างผู้รู้ด้วยความยุติธรรมและชัดเจน มีหลักฐาน และตอบสนองปัญหาเหล่านั้นตามหลักการ เหตุผล และค่านิยมอันดีงาม ให้ข้อสรุปของปัญหาด้วยความไวต่อความรู้สึกของผู้ที่ได้รับผลกระทบ ริเริ่มในการยกปัญหาทางจรรยาบรรณที่มีอยู่เพื่อการทบทวนและแก้ไข สนับสนุนอย่างจริงจังให้ผู้อื่นใช้การวินิจฉัยทางด้านคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการกับข้อโต้แย้งและปัญหาที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรม ในสภาพแวดล้อมของการทำงานและในชุมชนที่กว้างขวางขึ้น

(๒) ด้านความรู้

มีความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ในเนื้อหาสาระหลักของสาขาวิชา ตลอดจนหลักการ และทฤษฎีที่สำคัญและนำมาประยุกต์ในการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการหรือการปฏิบัติ ในวิชาชีพ มีความเข้าใจทฤษฎี การวิจัยและการปฏิบัติทางวิชาชีพนั้นอย่างลึกซึ้งในวิชาหรือกลุ่มวิชาเฉพาะในระดับแนวทาง มีความเข้าใจในวิธีการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ และการประยุกต์ ตลอดจนถึงผลกระทบของผลงานวิจัยในปัจจุบันที่มีต่อองค์ความรู้ในสาขาวิชาและต่อการปฏิบัติในวิชาชีพ ตระหนักในระเบียบข้อบังคับที่ใช้อยู่ในสภาพแวดล้อมของระดับชาติและนานาชาติที่อาจมีผลกระทบต่อสาขาวิชาชีพ รวมทั้งเหตุผล และการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

(๓) ด้านทักษะทางปัญญา

ใช้ความรู้ทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการจัดการบริบทใหม่ที่ไม่คาดคิดทางวิชาการ และวิชาชีพ และพัฒนาแนวคิดริเริ่มและสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองประเด็นหรือปัญหา สามารถใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจในสถานการณ์ที่มีข้อมูลไม่เพียงพอ สามารถสังเคราะห์และใช้ผลงานวิจัย สิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการ หรือรายงานทางวิชาชีพ และพัฒนาความคิดใหม่ ๆ โดยการบูรณาการให้เข้ากับองค์ความรู้เดิมหรือเสนอเป็นความรู้ใหม่ที่ท้าทายสามารถใช้เทคนิคทั่วไปหรือเฉพาะทาง ในการวิเคราะห์ประเด็นหรือปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงพัฒนาข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ สามารถวางแผนและดำเนินการโครงการสำคัญหรือโครงการวิจัยค้นคว้าทางวิชาการได้ด้วยตนเอง โดยการใช้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตลอดจนถึงการใช้เทคนิคการวิจัย และให้ข้อสรุปที่สมบูรณ์ซึ่งขยายองค์ความรู้หรือแนวทางการปฏิบัติในวิชาชีพที่มีอยู่เดิมได้อย่างมีนัยสำคัญ

(๔) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

สามารถแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อน หรือความยุ่งยากระดับสูงทางวิชาชีพได้ด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเองและสามารถประเมินตนเองได้ รวมทั้งวางแผนในการปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระดับสูงได้ มีความรับผิดชอบในการดำเนินงานของตนเอง และร่วมมือกับผู้อื่นอย่างเต็มที่ในการจัดการข้อโต้แย้งและปัญหาต่าง ๆ แสดงออกทักษะการเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสมตามโอกาสและสถานการณ์เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่ม

(๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถคัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าปัญหาสรุปปัญหาและเสนอแนะแก้ไขปัญหในด้านต่าง ๆ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป โดยการนำเสนอรายงานทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งวิทยานิพนธ์หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ

ระดับที่ ๕ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับที่ ๕ ประกาศนียบัตรชั้นสูง อย่างน้อยต้องเป็น ดังนี้

(๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สามารถจัดการกับปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมที่ซับซ้อนในเชิงวิชาการและวิชาชีพได้ในกรณีที่มีปัญหาใดมีกฎ ระเบียบ หรือข้อมูลทางจรรยาบรรณในการปฏิบัติไม่เพียงพอ ก็สามารถวินิจฉัยได้อย่างเที่ยงตรงและยุติธรรมบนพื้นฐานของค่านิยมและหลักการที่ดี แสดงออกหรือสื่อสารข้อสรุปโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ริเริ่มการยกปัญหาทางจรรยาบรรณที่มีอยู่เพื่อการทบทวนและปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมผู้อื่นอย่างจริงจังในการใช้จรรยาบรรณที่ประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น แสดงภาวะผู้นำในการส่งเสริมความมีคุณธรรม จริยธรรม ทั้งในที่ทำงานและในชุมชนที่กว้างขวางขึ้น

(๒) ด้านความรู้

มีความรู้อย่างลึกซึ้งและทันสมัยเกี่ยวกับการพัฒนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ในสาขาวิชาเฉพาะของตนเองและสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องที่มีผลกระทบต่อสาขาวิชา ตระหนักถึงการดำเนินการวิจัยในปัจจุบันและทฤษฎีที่จะเกิดขึ้น และสามารถขยายขอบเขตของแนวคิดซึ่งจะมีผลต่อความเชื่อมั่นในการตัดสินใจอย่างมืออาชีพ มีความรู้และความเข้าใจในกฎ ระเบียบและจรรยาบรรณทางวิชาชีพอย่างลึกซึ้งในสาขาวิชา

(๓) ด้านทักษะทางปัญญา

สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ซับซ้อน และใช้ความรู้ทางการวิจัยและการปฏิบัติล่าสุดในการพัฒนาและใช้วิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในแต่ละกรณี สามารถริเริ่มและวิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างเข้มข้นโดยรวบรวมและประเมินคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจากแหล่งต่าง ๆ ตามความเหมาะสม สามารถติดตามผลที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งแปลความหมาย และแปลงผลที่เกิดขึ้นนี้ให้เป็นความรู้ทั่วไปที่จะช่วยพัฒนาการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ใช้ทักษะทางปัญญาอย่างสม่ำเสมอเมื่อต้องปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาชีพ

(๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระ และสามารถริเริ่มกิจกรรมทางวิชาชีพในสาขาวิชาของตน รับผิดชอบกิจกรรมของตนเองได้อย่างเต็มที่ มีการประเมินผลและปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการประเมินวัตถุประสงค์ในการทำงานและวางแผนสำหรับการปรับปรุง

ปฏิบัติต่อผู้อื่นและผู้ร่วมงานในการสนับสนุนการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ สร้างปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ และแสดงออกความเป็นผู้นำในทางวิชาการหรือวิชาชีพ และสังคมที่ซับซ้อน

(๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถคัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าปัญหาสรุปปัญหาและเสนอแนะแก้ไขปัญหในด้านต่าง ๆ โดยเจาะลึกในสาขาวิชาเฉพาะสามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป โดยการนำเสนอรายงานทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งวิทยานิพนธ์หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ

ระดับที่ ๖ ปริญญาเอก

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับที่ ๖ ปริญญาเอก อย่างน้อยต้องเป็น ดังนี้

(๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สามารถจัดการเกี่ยวกับปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมที่ซับซ้อนในบริบททางวิชาการหรือวิชาชีพ ในกรณีที่ไม่มีการบรรณาธิวิชาชีพหรือไม่มีระเบียบข้อบังคับเพียงพอที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ก็สามารถใช้ดุลยพินิจอย่างผู้รู้ ด้วยความยุติธรรม ด้วยหลักฐาน ด้วยหลักการที่มีเหตุผลและค่านิยมอันดีงาม แสดงออกหรือสื่อสารข้อสรุปของปัญหาโดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นที่จะได้รับผลกระทบ ริเริ่มชี้ให้เห็นข้อบกพร่องของจรรยาบรรณที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเพื่อทบทวนและแก้ไข สนับสนุนอย่างจริงจังให้ผู้อื่นใช้ดุลยพินิจทางด้านคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการกับความขัดแย้งและปัญหาที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมในที่ทำงานและในชุมชนที่กว้างขวางขึ้น

(๒) ด้านความรู้

สามารถพัฒนานวัตกรรมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้และลึกซึ้งในองค์ความรู้ที่เป็นแก่นในสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ รวมทั้งข้อมูลเฉพาะทางทฤษฎี หลักการและแนวคิดที่เป็นรากฐาน มีความรู้ที่เป็นปัจจุบันในสาขาวิชา รวมถึงประเด็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น รู้เทคนิคการวิจัยและพัฒนาข้อสรุปซึ่งเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชาได้อย่างชาญฉลาด สำหรับหลักสูตรในสาขาวิชาชีพ จะต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและกว้างขวางเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงในวิชาชีพ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ การพัฒนาสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสาขาวิชาที่ศึกษาค้นคว้า

(๓) ด้านทักษะทางปัญญา

สามารถใช้ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและเทคนิคการแสวงหาความรู้ในการวิเคราะห์ประเด็นและปัญหาสำคัญได้อย่างสร้างสรรค์ และพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหด้วยวิธีการใหม่ๆ สามารถสังเคราะห์ผลงานการวิจัยและทฤษฎีเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจใหม่ที่สร้างสรรค์ โดยบูรณาการแนวคิดต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกสาขาวิชาที่ศึกษาในขั้นสูง สามารถออกแบบและดำเนินการโครงการวิจัยที่สำคัญในเรื่องที่ซับซ้อนที่เกี่ยวกับการพัฒนา องค์ความรู้ใหม่ หรือปรับปรุงแนวปฏิบัติในวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญ

(๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

มีความสามารถสูงในการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการและวิชาชีพสามารถวางแผนวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่ซับซ้อนสูงมากด้วยตนเอง รวมทั้งวางแผนในการปรับปรุงตนเองและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ และแสดงออกถึงความโดดเด่นในการเป็นผู้นำในทางวิชาการหรือวิชาชีพ และสังคมที่ซับซ้อน

(๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถคัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าในประเด็นปัญหาที่สำคัญและซับซ้อน สรุปปัญหาและเสนอแนะแก้ไขปัญหในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะลึกในสาขาวิชาเฉพาะ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป โดยการนำเสนอรายงานทั้งในรูปแบบ ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งวิทยานิพนธ์หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ

๔.๔ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ

จากมาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละคุณวุฒิในข้อ ๔.๓ จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ ซึ่งมีลักษณะ วัตถุประสงค์แตกต่างกัน หลักสูตรของแต่ละคุณวุฒิควรมีลักษณะอย่างน้อย ดังนี้

(๑) หลักสูตรคุณวุฒิระดับที่ ๑ อหุปริญญา (๓ ปี)

หลักสูตรในระดับอหุปริญญา (๓ ปี) ต้องออกแบบมาเพื่อพัฒนาทั้งคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในสาขา/สาขาวิชาทางด้านการบริหารหรือทางด้านสนับสนุนนักวิชาชีพ เป็นการพัฒนาความรู้ทางทฤษฎีและการวิจัยเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี

(๒) หลักสูตรคุณวุฒิระดับที่ ๒ ปริญญาตรี

หลักสูตรระดับปริญญาตรี ต้องออกแบบมาเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาอย่างกว้างๆ เน้นให้รู้สึกในบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ การพัฒนาและผลการวิจัยล่าสุด นักศึกษาควรตระหนักถึงความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปริญญาตรีเป็นคุณวุฒิขั้นพื้นฐานสำหรับการเข้าสู่อาชีพในสาขาต่างๆ ที่ใช้ทักษะความชำนาญสูงและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นหลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติในวิชาชีพ และพื้นฐานความรู้ภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี และการวิจัยที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อด้วย

(๓) หลักสูตรคุณวุฒิระดับที่ ๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิต

หลักสูตรในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตเป็นหลักสูตรที่เปิดเสรีในตัวเอง สำหรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่ต้องการปรับปรุงความรู้ และทักษะทางวิชาชีพ แต่ขาดคุณสมบัติในการเข้าศึกษาต่อหรือไม่ต้องการที่จะศึกษาต่อระดับปริญญาโท แต่เมื่อสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตแล้ว ก็สามารถที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาโทได้ โดยอาจต้องเรียนรายวิชาเพิ่มเติม

(๔) หลักสูตรคุณวุฒิระดับที่ ๔ ปริญญาโท

หลักสูตรปริญญาโทมีจุดมุ่งหมายที่จะให้มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และทักษะทางด้านวิชาการและวิชาชีพในระดับที่สูงมากแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีผลการเรียนดี โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความชำนาญทางด้านการวิจัย หรือพัฒนาความชำนาญระดับสูงทางวิชาชีพ หลักสูตรจึงอาจเน้นการค้นคว้าวิจัยที่นำไปสู่การทำวิทยานิพนธ์ หรืออาจผสมผสานระหว่างการศึกษา รายวิชากับวิทยานิพนธ์ หรือการศึกษารายวิชาและการค้นคว้าอิสระ

(๕) หลักสูตรคุณวุฒิระดับที่ ๕ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงเป็นคุณวุฒิวิชาชีพระดับสูงที่เปิดสอนในสาขาวิชาชีพเฉพาะบางสาขาที่กำหนดให้มีคุณวุฒิระหว่างปริญญาโทและปริญญาเอก ส่วนมากเป็นหลักสูตรที่เปิดสอนทางด้านการแพทย์และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น เภสัชศาสตร์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์

(๖) หลักสูตรคุณวุฒิระดับที่ ๖ ปริญญาเอก

หลักสูตรปริญญาเอกเป็นหลักสูตรที่เน้นให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และมีการศึกษาค้นคว้าที่ลุ่มลึกในระดับสูงอย่างมีอิสระ มีความเชี่ยวชาญในพัฒนาการล่าสุดขององค์ความรู้ ในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการแปลความหมายและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อเพิ่มพูนและพัฒนาเนื้อหาสาระของรายวิชาของสาขา/สาขาวิชาและวิชาชีพ หลักสูตรอาจจะเน้นการค้นคว้าวิจัยที่นำไปสู่การทำวิทยานิพนธ์เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ที่มีอยู่ หรืออาจผสมผสานระหว่างวิทยานิพนธ์กับการศึกษารายวิชา ระดับสูงในสาขาวิชาชีพหรือสาขา/สาขาวิชาประยุกต์

๔.๕ จำนวนหน่วยกิตในหลักสูตรและระยะเวลาในการศึกษา

ระบบหน่วยกิตเป็นระบบที่ใช้เพื่ออธิบายปริมาณการเรียนรู้ที่คาดหวังว่านักศึกษา จะได้รับในการศึกษาแต่ละระดับคุณวุฒิ ระยะเวลาการศึกษาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตรที่สาขา/สาขาวิชาต่างกันแม้ในระดับเดียวกันอาจแตกต่างกันได้ เช่น ระยะเวลาศึกษา ในระดับคุณวุฒิปริญญาตรีอาจจะเป็น ๔ ปี ๕ ปี หรือ ๖ ปี ขึ้นอยู่กับปริมาณการเรียนรู้ที่คาดหวัง และระดับความซับซ้อนของสาขาวิชานั้นๆ และระยะเวลาเรียนเท่ากันในหลักสูตรที่ต่างกัน อาจนำไปสู่คุณวุฒิระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโทได้ เพียงแต่การเรียนในระดับปริญญาโทจะเข้มข้นกว่าระดับคุณวุฒิจะขึ้นอยู่กับระดับของการเรียนหรือความซับซ้อนของการเรียนมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่เรียน แม้ว่าจะมีการกำหนดหน่วยกิตขั้นต่ำของหลักสูตรไว้ก็ตาม (จำนวนหน่วยกิตและระยะเวลาในการศึกษาของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร)

๔.๖ การกำหนดชื่อคุณวุฒิ

ชื่อคุณวุฒิที่ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับ แสดงถึง

(๑) ระดับคุณวุฒิได้แก่ อนุปริญญา ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และ ปริญญาเอก ซึ่งสัมพันธ์กับความซับซ้อนของการเรียนรู้

(๒) สายวิชา (สายวิชาการ สายวิชาชีพ) เช่น สายวิชาการของศาสตร์ด้านศิลปศาสตร์ จะใช้ชื่อคุณวุฒิว่า “ศิลปศาสตรบัณฑิต” การแสดงชื่อในระดับนี้เป็นการแสดงชื่อทั่วไป

(๓) สาขาวิชาหรือเนื้อหาหลักของการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นสาขาวิชาเดียวหรือสองสาขา วิชา ในสัดส่วนที่เท่ากัน สองสาขาวิชาในสัดส่วนที่ไม่เท่ากัน (วิชาเอกและวิชาโท) หรือ หลายสาขา วิชาพร้อมกัน

เป็นสหวิทยาการ เช่น สาขาวิชาการจัดการ ซึ่งเป็นสาขาวิชาเดี่ยว ใช้ชื่อคุณวุฒิว่า “ศิลปศาสตรบัณฑิต (การจัดการ)” การแสดงชื่อในระดับนี้เป็นการแสดงชื่อเฉพาะสำหรับสาขาวิชา

สิ่งสำคัญ คือ การกำหนดชื่อคุณวุฒิหรือปริญญาในสาขาวิชาต่างๆ ต้องเป็นมาตรฐานสากล ถูกต้อง แม่นยำ หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาในสาขาวิชาต่างๆ เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

๔.๗ การเทียบโอนความรู้หรือประสบการณ์

นักศึกษาที่สามารถแสดงได้ว่ามีความรู้ ทักษะเพียงพอและเทียบเคียงได้กับผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาของหลักสูตรที่นักศึกษาศึกษาหรือประสงค์จะศึกษา ควรได้รับการประเมินเพื่อการเทียบโอนความรู้หรือประสบการณ์ที่มีเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและไม่ต้องเสียเวลาเรียนสิ่งที่ตนรู้อยู่แล้วอีก การเทียบโอนความรู้หรือประสบการณ์ให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่อการศึกษาระบบ และเรื่อง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่อการศึกษาระบบ

๕. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับคุณวุฒิ จำนวนหน่วยกิตขั้นต่ำของหลักสูตรและมาตรฐาน

ผลการเรียนรู้

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับคุณวุฒิ จำนวนหน่วยกิตขั้นต่ำของหลักสูตรและมาตรฐานผลการเรียนรู้ แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ระดับคุณวุฒิ	หน่วยกิตขั้นต่ำ*	มาตรฐานผลการเรียนรู้				
		คุณธรรม จริยธรรม	ความรู้	ทักษะทางปัญญา	ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ	ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
๑.อนุปริญญา (๓ ปี)	๙๐	X	X	X	X	X
๒.ปริญญาตรี (๔ ปี) (๕ ปี) (๖ ปี)	๑๒๐ ๑๕๐ ๑๘๐	XX	XX	XX	XX	XX
๓.ประกาศนียบัตรบัณฑิต	๒๔ หลังป.ตรี	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
๔. ปริญญาโท	๓๖ หลังป.ตรี	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
๕. ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง	๒๔ หลังป.โท	XXXXX	XXXXX	XXXXX	XXXXX	XXXXX
๖. ปริญญาเอก	๔๘ หลังป.โท หรือ ๗๒ หลังป.ตรี	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX

หมายเหตุ : * ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร
X เครื่องหมาย X ที่มีจำนวนมากน้อยต่างกัน หมายถึง การพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรม ความรู้ และทักษะต่าง ๆ ในลักษณะสะสมของแต่ละคุณวุฒิ

๖. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละระดับคุณวุฒิ

๖.๑ ระดับที่ ๑ อนุปริญญา (๓ ปี)

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับที่ ๑ อนุปริญญา (๓ ปี) โดยทั่วไปจะมีความรู้ความสามารถ
อย่างน้อยต่อไปนี้

(๑) ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการและทฤษฎีที่สำคัญในสาขา/สาขาวิชาที่เรียน
รวมถึงระเบียบและวิธีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

(๒) ความสามารถในการประยุกต์แนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการสืบค้น เพื่อใช้ในการ
แก้ไขข้อขัดแย้งและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสาขา/สาขาวิชาที่เรียนและ/หรือการทำงาน ตลอดจนการพัฒนา
แนวทางที่ดีในการแก้ปัญหาบนพื้นฐานแห่งการวิเคราะห์

(๓) ความสามารถในการแปลความหมาย และประเมินผลข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิง
คุณภาพ และนำเสนอข้อสรุปทั้งแบบปากเปล่าและการเขียน โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ
สื่อสารที่เหมาะสม

(๔) ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่การงานที่รับผิดชอบในสาขาวิชาที่เรียน

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

(๑) คิดและแสดงออกอย่างอิสระ รวมทั้งสามารถมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับกลุ่มหรือ
ทีมงานอย่างสร้างสรรค์ให้บรรลุวัตถุประสงค์

(๒) ยอมรับข้อจำกัดในความรู้ที่ตนมีและผลกระทบที่เกิดจากการนำความรู้ที่มีจำกัดมาใช้ในการ
การวิเคราะห์และตีความ พร้อมทั้งจะแสวงหาความรู้คำแนะนำจากแหล่งต่างๆ เพิ่มเติมเมื่อจำเป็น

(๓) มีความคิดริเริ่มในการวางแผนเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะของตน

(๔) สามารถแยกแยะผลการกระทำที่กระทบต่อผู้อื่น และใช้หลักการด้านคุณธรรมและ
จริยธรรมในการประเมินการกระทำของตน พร้อมรับผิดชอบในการกระทำของตนเองหรือของกลุ่ม

๖.๒ ระดับที่ ๒ ปริญญาตรี

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับที่ ๒ ปริญญาตรี โดยทั่วไปจะมีความรู้ความสามารถ อย่างน้อย
ต่อไปนี้

(๑) ความรู้ที่ครอบคลุม สอดคล้อง และเป็นระบบในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษา ตลอด ถึง
ความเข้าใจในทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง

(๒) ความสามารถที่จะตรวจสอบปัญหาที่ซับซ้อนและพัฒนาแนวทางในการแก้ ปัญหา
ได้อย่างสร้างสรรค์จากความเข้าใจที่ลึกซึ้งของตนเองและความรู้จากสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องโดยอาศัย
คำแนะนำแต่เพียงเล็กน้อย

(๓) ความสามารถในการค้นหา การใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติที่เหมาะสมใน การ
วิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ตลอดจนการเลือกใช้กลไกที่เหมาะสมในการสื่อสารผลการวิเคราะห์ ต่อผู้รับ
ข้อมูลข่าวสารกลุ่มต่างๆ

(๔) ในกรณีของหลักสูตรวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือ ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในวิชาชีพนั้นๆ

(๕) ในกรณีของหลักสูตรวิชาการที่ไม่มุ่งเน้นการปฏิบัติในวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือ ความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในผลงานวิจัยต่างๆ ในสาขา/สาขาวิชานั้น ความสามารถในการแปลความหมาย การวิเคราะห์ และประเมินความสำคัญของการวิจัยในการขยายองค์ความรู้ในสาขา/สาขาวิชา

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

(๑) มีความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหา และข้อโต้แย้งทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและของกลุ่ม โดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมไปปฏิบัติได้

(๒) สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่น ๆ

(๓) สามารถพิจารณาแสวงหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการหรือวิชาชีพ โดยยอมรับข้อจำกัดของธรรมชาติของความรู้ในสาขาวิชาของตน

(๔) มีส่วนร่วมในการติดตามพัฒนาการในศาสตร์ของตนให้ทันสมัย และเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจของตนอยู่เสมอ

(๕) มีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงทั้งในบริบททางวิชาการ ในวิชาชีพและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

๖.๓ ระดับที่ ๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิต

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับที่ ๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิต โดยทั่วไปจะมีความรู้ความสามารถอย่างน้อยต่อไปนี้

(๑) ความรู้ระดับสูงในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และมีประสบการณ์ในสาขาวิชา ทั้งด้านวิชาการหรือวิชาชีพเป็นอย่างมาก

(๒) ความสามารถในการประยุกต์ทฤษฎีและการปฏิบัติได้อย่างสร้างสรรค์ในการวางแผนและการวิจัย ด้วยความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งทั้งจากภายในและภายนอกสาขาวิชา

(๓) ความสามารถในการเลือกใช้เทคนิคต่างๆ ทางคณิตศาสตร์ และเทคนิคเชิงวิเคราะห์อื่นๆ ในการค้นคว้าและรายงานผลเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่างๆ ตลอดจนเสนอแนะความคิดริเริ่มใหม่ๆ ด้วยปากเปล่า ด้วยการเขียน และการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสื่อสารกับผู้ฟังกลุ่มต่างๆ ได้แก่ กลุ่มวิชาการ กลุ่มวิชาชีพและชุมชน

(๔) ความสามารถทางวิชาชีพในระดับสูงเพื่อรับภาระความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและการประกอบวิชาชีพ

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

(๑) สามารถนำความรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งในและนอกสาขาวิชามาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในการแสดงความคิดเห็นประเด็นปัญหาใหม่ๆ

(๒) แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการริเริ่มดำเนินการเรื่องสำคัญๆ ในที่ทำงาน และในชุมชนโดยคำนึงถึงผู้อื่น โดยสอดคล้องกับค่านิยมและหลักแห่งจริยธรรม

(๓) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในทางบวกต่อผู้อื่น และมีภาวะผู้นำในการดำรงชีวิตในวงวิชาชีพและชุมชน

(๔) มีส่วนร่วมและช่วยในการริเริ่มวางแผนให้ผู้อื่น เพื่อให้ผู้คนเหล่านั้นมีพัฒนา การที่ทัน ต่อความก้าวหน้าในสาขาวิชาชีพของตน

๖.๔ ระดับ ๔ ปริญญาโท

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับที่ ๔ ปริญญาโท โดยทั่วไปจะมีความรู้ความสามารถ อย่าง น้อยต่อไปนี้

- (๑) ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ในทฤษฎี ผลการวิจัยและพัฒนาล่าสุดในระดับแนวทาง ทางวิชาการหรือการปฏิบัติในวิชาชีพ และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเหล่านี้ต้องมีความรู้ในสาขาวิชา
- (๒) ความรอบรู้และความสามารถในการใช้เทคนิคการวิจัย เพื่อศึกษาค้นคว้าในระดับสูง เพื่อใช้ในวิชาการหรือการปฏิบัติทางวิชาชีพ และจะใช้เทคนิคเหล่านี้ในการดำเนินการวิจัย ที่สำคัญหรือทำ โครงการค้นคว้าในวิชาชีพ
- (๓) ความสามารถในการสังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ผลของการวิจัย และพัฒนา การใหม่ ๆ ในการปฏิบัติทางวิชาชีพ ในการวิเคราะห์ พัฒนาและทดสอบสมมติฐานตลอดถึงการเสนอแนะแนวทางการ แก้ไขปัญหาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
- (๔) ความสามารถในการสื่อถึงผลการศึกษาค้นคว้าและการวิจัย โดยการเผยแพร่ใน รูปแบบของสื่อต่างๆต่อกลุ่มนักวิชาการ นักวิชาชีพ และบุคคลอื่นๆ ในชุมชน

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

- (๑) ศึกษาค้นคว้าปัญหาทางวิชาการหรือวิชาชีพที่ซับซ้อนอย่างสม่ำเสมอ สามารถแก้ไข ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยดุลยพินิจที่เหมาะสม และใช้ทักษะเหล่านี้ได้ในสถานการณ์ที่จำเป็นได้แม้ไม่มี ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหานั้นๆ
- (๒) สามารถแสดงออกอย่างเป็นอิสระในการจัดการและแก้ไขปัญหาทั้งที่คาดการณ์ได้และ คาดการณ์ไม่ได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม
- (๓) ติดตามและกระตือรือร้นในการสนับสนุนให้ผู้อื่นรู้จักประยุกต์ใช้ดุลยพินิจอย่างมี คุณธรรมและจริยธรรมอันเหมาะสมในการดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนและละเอียดอ่อน ซึ่ง อาจจะเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางค่านิยม
- (๔) มีความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และมีภาวะผู้นำใน การให้โอกาสและสนับสนุนผู้อื่นให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

๖.๕ ระดับ ๕ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับที่ ๕ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง โดยทั่วไปจะมีความรู้ ความสามารถอย่างน้อยต่อไปนี้

- (๑) การประยุกต์ใช้ความรู้ที่ทันสมัยและใช้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้จากผลงานวิจัยที่มีอยู่ ในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาในสาขาวิชาเฉพาะของตนได้
- (๒) การประสานความร่วมมือกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกสาขาวิชาเฉพาะของตนได้ อย่างเหมาะสมในการจัดการกับประเด็นปัญหาต่างๆ ด้วยความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการให้ คำแนะนำของตนเอง

(๓) การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกิจกรรมของตนเองและกิจกรรมของกลุ่มที่จัดขึ้น¹⁵⁶ เพื่อดำรงไว้และขยายองค์ความรู้ ประสบการณ์ในวิชาชีพของตนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น แสดงภาวะผู้นำและสนับสนุนการพัฒนาผู้ร่วมงานในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

(๔) การติดตามและส่งเสริมผู้อื่นอย่างเข้มแข็งในการประยุกต์ใช้การวินิจฉัยด้วยคุณธรรม จริยธรรมเพื่อจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อนและมีความละเอียดอ่อนซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางค่านิยม

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

(๑) สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ทันสมัยและใช้ความเข้าใจผลงานวิจัยที่มีอยู่อย่างถ่องแท้ในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาในสาขาวิชาเฉพาะของตนได้

(๒) สามารถประสานความร่วมมือกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกสาขาวิชาเฉพาะของตนได้อย่างเหมาะสมในการจัดการกับประเด็นปัญหาต่างๆ ด้วยความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการให้คำแนะนำของตนเอง

(๓) มีกิจกรรมของตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มที่จัดขึ้นอย่างเต็มที่เพื่อดำรงไว้และขยายองค์ความรู้ และประสบการณ์ในวิชาชีพของตนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น แสดงภาวะผู้นำและสนับสนุนการพัฒนาผู้ร่วมงานในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

(๔) ติดตามและส่งเสริมผู้อื่นอย่างจริงจังในการประยุกต์ใช้การวินิจฉัยอย่างมีคุณธรรม และจริยธรรมเพื่อจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อนซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางค่านิยม

๖.๖ ระดับที่ ๖ ปริญญาเอก

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับที่ ๖ ปริญญาเอก โดยทั่วไปจะมีความรู้ความสามารถอย่างน้อยต่อไปนี้

(๑) ความเข้าใจอันถ่องแท้ในองค์ความรู้ระดับสูงและการวิจัยในสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ

(๒) ความคุ้นเคยกับประเด็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในระดับแนวหน้าของสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ รวมทั้งความท้าทายของประเด็นปัญหาเหล่านั้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน และต่อข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับกันอยู่แล้ว

(๓) การศึกษาค้นคว้าระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์ทฤษฎีและการวิจัยในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสร้างองค์ความรู้และแปลความหมายขององค์ความรู้ใหม่ทางการวิจัยที่มีลักษณะสร้างสรรค์โดยเฉพาะ หรือการใช้ทฤษฎีและการวิจัยที่ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ที่สำคัญต่อการปฏิบัติในวิชาชีพ

(๔) ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเทคนิคการวิจัยที่สามารถประยุกต์ใช้ในสาขาวิชาที่ศึกษา

(๕) ความสามารถในการรวบรวมผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์ หรือจากรายงานผลของโครงการและจากสิ่งตีพิมพ์หรือสื่อต่างๆ ที่อ้างอิงได้ในวงวิชาการหรือวิชาชีพ

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

(๑) สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ระดับสูงและ/หรือความเข้าใจในวิชาชีพ เพื่อพัฒนาความรู้และการปฏิบัติในสาขาวิชาชีพของตนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น และให้การสนับสนุนอย่างเต็มกำลังเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและกลยุทธ์ใหม่ๆ

(๒) สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสาขาวิชาของตนในการแก้ไขปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น¹⁵⁷ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นและข้อสรุปต่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) สามารถจัดการกับปัญหาทางจริยธรรมที่ซับซ้อนในบริบทของวิชาการหรือวิชาชีพได้ มั่นคงและรวดเร็ว มีความคิดริเริ่มในการหาทางเลือกที่เหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อชุมชน

๗. การทวนสอบมาตรฐาน

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิกำหนดกรอบแนวทางให้แก่คณาจารย์ นักศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต และผู้ประเมินภายนอกรับรู้ถึงมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของบัณฑิตในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษาในระดับคุณวุฒิต่างๆ อย่างไรก็ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้เหล่านี้จะมีลักษณะกว้างๆ และจะต้องแปลความหมายโดยผู้ที่มีประสบการณ์ที่คุ้นเคยกับสาขา/สาขาวิชานั้นๆ ทั้งยังต้องมีความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานผลการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ซึ่งรวมถึงของสถาบันอุดมศึกษาในระดับนานาชาติที่ดีด้วย

การทวนสอบ หมายถึง การดำเนินการหาหลักฐานด้วยวิธีการใด ๆ เช่น การสังเกต การตรวจสอบ การประเมิน การสัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อยืนยันพิสูจน์ว่า สิ่งที่กำหนดขึ้นนั้นได้มีการดำเนินการและบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งซึ่งจะต้องดำเนินการที่ให้ความมั่นใจได้ว่า มาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นที่เข้าใจตรงกันทั้งสถาบันฯ และมีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนจนบรรลุผลสำเร็จ นั่นคือต้องมีการทวนสอบ ซึ่งผู้ประเมินภายนอกอาจต้องการตรวจสอบด้วยว่า ได้มีการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้เพียงพอและเชื่อถือได้

กลยุทธ์ที่ใช้โดยปกติทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาในการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ได้แก่ การตรวจสอบการให้คะแนนจากกระดาษคำตอบข้อสอบของนักศึกษาและงานที่รับมอบหมาย การประเมินหลักสูตรโดยนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา การประเมินภาควิชาและหลักสูตรโดยบุคลากรภายนอก และการรายงานเกี่ยวกับทักษะของบัณฑิตโดยผู้ใช้บัณฑิต การทวนสอบมาตรฐานบางส่วนอาจจะดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่มีความร่วมมือทางการศึกษา แต่จะมีกระบวนการอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับรายละเอียดของการจัดการและความมีประสิทธิภาพของการดำเนินการร่วมกัน อย่างไรก็ตามสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนจะต้องรับผิดชอบในการทวนสอบมาตรฐานเพื่อให้มั่นใจว่าจะรักษามาตรฐานไว้ได้อย่างสม่ำเสมอ

๘. ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่จำเป็นต่อการพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน

การเรียนรู้ของมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านเกิดขึ้นได้หลายวิธี ดังนั้น การบรรลุผลสำเร็จในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านจะต่างกัน การสอนจะต้องใช้กลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบต่างๆ ของการเรียนรู้ รวมทั้งมีการประเมินประสิทธิผลของกลยุทธ์การสอนนั้นๆอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นสัดส่วนสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถาบันฯ เพื่อให้มั่นใจว่าปัจจัยสู่ความสำเร็จเหล่านี้เป็นที่เข้าใจของคณาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง และนำไปใช้ในการเรียนการสอน

ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่จำเป็นต่อการพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน มีดังนี้ ¹⁵⁸

๘.๑ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

การพัฒนาในด้านนี้เกี่ยวข้องกับการผสมผสานความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมและปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ ทักษะคิด และวุฒิภาวะในการตัดสินใจ ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนาจะรวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี การวิเคราะห์และสะท้อนพฤติกรรมของตนเองและของผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆกัน การอภิปรายเป็นกลุ่มในเรื่องความขัดแย้งทางความคิดอย่างง่ายและที่ซับซ้อนมากขึ้น จะช่วยให้นักศึกษาเห็นค่านิยมของตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเกิดความคิดโดยใช้หลักการทั่วไปว่า สิ่งที่คุณเชื่อควรเป็นแนวทางกำหนดพฤติกรรมของตนเองได้ หลักในการถ่ายทอดการเรียนรู้ จะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นไปได้ต่างๆ รวมถึงสถานการณ์ที่นักศึกษาจะต้องเผชิญในชีวิตประจำวันและในการทำงาน แม้ว่าผลการเรียนรู้ด้านนี้อาจถูกจัดเป็นรายวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ควรใช้ทุกโอกาสในการเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในทุกรายวิชาที่สอนรวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

๘.๒ การแสวงหาความรู้

ปัจจัยสำคัญ คือ การจัดภาพรวมอย่างกว้างๆ เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างและเนื้อหาสาระในการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า และเมื่อมีข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้นควรจะเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่จัดไว้แล้ว และเชื่อมโยงกับความรู้เดิมของนักศึกษา เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำมาใช้ การใช้เครื่องมือช่วยจำและการทบทวนเนื้อหาที่สำคัญเป็นระยะๆ จะช่วยให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลนั้นจะอยู่ในความทรงจำได้ในระยะยาว

๘.๓ การพัฒนาทักษะทางปัญญา

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือ การพัฒนาความคิดรวบยอด รวมทั้งหลักการทางทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ การวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ไขปัญหาต่างๆเป็นลำดับขั้นตอนตามแผนที่วางไว้ และต้องฝึกปฏิบัติในหลายสถานการณ์ รวมทั้งที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์ที่คาดว่าจะได้ใช้ในอนาคตเพื่อช่วยในการถ่ายทอดความรู้และนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆตามความเหมาะสม การพัฒนาความสามารถในการกำหนดและใช้ทักษะทางปัญญาในการแก้ไขปัญหาใหม่ๆ ที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อน จำเป็นต้องมีการทำงานในการแก้ปัญหาแบบปลายเปิดโดยให้ความช่วยเหลือในการจำแนกแยกแยะ และการประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจ

เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการคิดและแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ นักศึกษาควรถูกฝึกให้สามารถสะท้อนกระบวนการคิดของตนเอง เมื่อพบกับงานใหม่ๆ ที่ท้าทายและสามารถพัฒนาการจัดการกลยุทธ์ในการคิดของตนเองเมื่อต้องแก้ไขประเด็นปัญหาในลักษณะต่างๆ

๘.๔ การพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือ การมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและได้รับข้อมูลป้อนกลับต่อผลการทำงานที่สร้างสรรค์ ข้อมูลป้อนกลับดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพสูงสุดถ้านักศึกษาได้วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในสภาพแวดล้อมที่เอื้อ และสามารถพัฒนาเป็นหลักในการแสดงพฤติกรรมของตนเอง

การพัฒนาความสามารถและความรับผิดชอบสำหรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องมอบหมายงานให้นักศึกษาที่จะพัฒนาและกระตุ้นความสามารถเหล่านั้นด้วยความมุ่งมั่นให้มีผลงานที่ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ

๘.๕ การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือ การจัดการสอนที่มีการฝึกปฏิบัติเป็นลำดับขั้นตอนตามที่วางแผนไว้ พร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับและคำแนะนำในการปรับปรุงทักษะที่จำเป็นทางด้านการคำนวณอย่างง่าย ๆ แก่นักศึกษา เพื่อปรับปรุงทักษะที่จำเป็นทางคณิตศาสตร์อย่างง่าย ๆ และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นักศึกษาที่เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาอาจมีความสามารถต่างกันในการใช้ทักษะด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสาร ซึ่งบางคนต้องได้รับการสอนเป็นพิเศษ ทั้งนี้อาจทำได้โดยการสอนโดยตรง ร่วมกับการฝึกปฏิบัติ และควรให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังซึ่งสูงขึ้นตามลำดับ

๙. สถาบันที่จัดการเรียนการสอนและให้คณาจารย์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ

สถาบันที่จะจัดการเรียนการสอนและให้คณาจารย์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ จะต้องเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตามที่ กฎหมายกำหนด

๑๐. ระบบและกลไกการประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ต้องสอดคล้องกับระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา ในกรณีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในกรณีการประกันคุณภาพภายนอก โดยคณะผู้เชี่ยวชาญของสาขา/สาขาวิชา นั้นๆ หรือสถาบันสามารถกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในการประกัน คุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

ขั้นตอนการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

๑. การพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ในแต่ละระดับคุณวุฒิ

มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา เป็นส่วนหนึ่งของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ซึ่งเป็นกลไกในการนำแผนนโยบายในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะด้านมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสาขา/สาขาวิชานั้นๆ

ผลการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือบัณฑิตมีความสำคัญในสังคมปัจจุบันที่เป็นสังคมฐานความรู้ เนื่องจากบัณฑิตจะต้องใช้ความรู้ในการประกอบอาชีพสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขา/สาขาวิชาหนึ่งอย่างน้อยต้องมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ขั้นต่ำของสาขา/สาขาวิชานั้นๆ เพื่อให้ความมั่นใจแก่สังคมได้ว่า ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนมีความรู้ความสามารถที่เพียงพอในการทำงานตามสาขา/สาขาวิชานั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระทรวงศึกษาธิการจึงได้สนับสนุนการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ

มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชานี้ ให้หลักประกันมาตรฐานผลการเรียนรู้ของทุกหลักสูตร ที่ดำเนินการตามแนวคิดของกรอบมาตรฐานคุณวุฒินี้ และเป็นประโยชน์ในการให้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสาขา/สาขาวิชา และให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจแก่ผู้เรียนที่สนใจเข้าศึกษาในสาขา/สาขาวิชา ผู้ต้องการใช้บัณฑิต และผู้ประเมินหลักสูตร

๑.๑ มาตรฐานคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชา

หมายถึง กรอบที่กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชาหนึ่ง ซึ่งจะกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตในสาขา/สาขาวิชานั้น ปริญญา และองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาที่จำเป็นจะต้องมีในหลักสูตรสาขา/สาขาวิชาและระดับคุณวุฒินั้นๆ เพื่อเป็นหลักประกันว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆในสาขา/สาขาวิชาและระดับคุณวุฒิเดียวกันจะมีผลการเรียนรู้ไม่น้อยกว่าที่กำหนด ในขณะเดียวกันมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาจะเปิดกว้างและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มีโอกาสบรรจุเนื้อหาวิชาในส่วนที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้อย่างอิสระ เหมาะสม และตรงกับความต้องการหรือเอกลักษณ์ของแต่ละสถาบันฯ ซึ่งจะทำให้สถาบันฯ ต่าง ๆ สามารถพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย แต่มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตรในระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาเดียวกันที่เทียบเคียงกันได้ (มีหัวข้อตามแบบ มคอ.๑ มาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....ในภาคผนวก)

๑.๒ การจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะมอบหมายให้คณะผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา/สาขาวิชา ร่วมกันพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิของแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชา โดยใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ เป็นแนวทางพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา ซึ่งต้องคงลักษณะทางวิชาการของสาขา/สาขาวิชา สอดคล้องตามมาตรฐานของสาขา/สาขาวิชาเดียวกันในระดับคุณวุฒิเดียวกันกับประเทศต่างๆ และคำนึงถึงความ

ต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขา/สาขาวิชานั้น¹⁶¹ นักศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ องค์กรวิชาชีพ ผู้ใช้บัณฑิต ฯลฯ และให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้ ได้มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น/จัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา โดยจะมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมทันสมัย ทุก ๕ ปี ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้สนใจสามารถร่วมแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงครั้งต่อไป

๑.๓ องค์ประกอบของมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา มีดังนี้

(๑) ชื่อมาตรฐานคุณวุฒิ

ชื่อของมาตรฐานคุณวุฒิต้องแสดงระดับและชื่อสาขาวิชา เช่น “มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์” ในกรณีที่เป็นกลุ่มสาขาวิชาที่มีจุดร่วม ใช้ชื่อเป็นสาขา เช่น “มาตรฐานคุณวุฒิปริญญาตรีสาขาคอมพิวเตอร์”

(๒) ชื่อสาขาวิชา

ชื่อของสาขาวิชาต้องเป็นสากล เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

(๓) ชื่อปริญญา

ชื่อของปริญญาต้องเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การเรียกชื่อปริญญา ซึ่งแสดงถึงระดับคุณวุฒิและสายวิชา (สายวิชาการ/วิชาชีพ) ให้แสดงชื่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งชื่อเต็มและชื่อย่อ อาจแสดงชื่อสาขาวิชาตามที่ใช้ในหลักสูตรต่อท้าย เช่น ชื่อเต็ม “ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมี” ชื่อย่อ “วท.บ.(เคมี)”

(๔) ลักษณะของสาขาวิชา

ลักษณะของสาขาวิชาต้องมีความเฉพาะเจาะจงตามสาขาวิชา มีความซับซ้อนของเนื้อหาสาระ ระดับสติปัญญาที่ต้องใช้ และปริมาณการเรียนรู้ สอดคล้องกับระดับคุณวุฒิการศึกษา และแสดงถึงความเกี่ยวข้องกับศาสตร์ด้านอื่นๆ และการประกอบอาชีพ

(๕) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ เป็นลักษณะที่คาดหวังในตัวผู้จบการศึกษา ที่หล่อหลอมจากการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิสาขาวิชา จึงต้องครอบคลุมลักษณะที่คาดหวังจากผลการเรียนรู้ทั้ง ๕ ด้าน เป็นอย่างน้อย

(๖) มาตรฐานผลการเรียนรู้

มาตรฐานผลการเรียนรู้ของสาขาวิชา เป็นมาตรฐานที่พัฒนาเชื่อมโยงมาจากมาตรฐานผลการเรียนรู้อย่างน้อย ๕ ด้าน ตามที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ให้มีรายละเอียดเฉพาะเจาะจงกับสาขาวิชา สาขาวิชาอาจเพิ่มเติมมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่จำเป็นของสาขา เช่น มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัยในสาขาวิชาดนตรี สาขาวิชาพลศึกษา เป็นต้น

(๗) องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง หมายถึง องค์กรตามกฎหมาย ซึ่งกำกับมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา เช่น การรับรองมาตรฐานหลักสูตร การขึ้นทะเบียน/การออกแบบใบอนุญาตการประกอบอาชีพ/วิชาชีพ

(๘) โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตรต้องสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และมีเนื้อหาสาระสำคัญของสาขาวิชาอย่างครบถ้วน ถ้าต้องมีประสบการณ์ภาคสนาม เช่น ฝึกงาน หรือสหกิจศึกษา ต้องระบุให้ชัดเจน

(๙) เนื้อหาสาระสำคัญของสาขาวิชา

เนื้อหาสาระสำคัญของสาขาวิชาต้องสัมพันธ์กับลักษณะของสาขาวิชา และมาตรฐานผลการเรียนรู้ โดยกำหนดเป็นกลุ่มเนื้อหาสาระ ไม่ระบุเป็นชื่อรายวิชา เพื่อความเป็นอิสระ ในการจัดรายวิชาในหลักสูตร สาขาวิชาที่จำเป็น อาจกำหนดปริมาณการเรียนรู้ขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มเนื้อหาสาระ เป็นจำนวนหน่วยกิตหรือสัดส่วนหน่วยกิตในหลักสูตร ตามลักษณะของแต่ละสาขาวิชา

(๑๐) กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้

กลยุทธ์การสอน หมายความว่ารวมถึง การจัดเนื้อหาการเรียนรู้ วิธีการสอน เทคนิคการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ นอกจากต้องเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้แต่ละด้านแล้ว การเรียนรู้ด้านเดียวกันในแต่ละสาขาวิชา และแต่ละระดับคุณวุฒิอาจมีความแตกต่างกัน มาตรฐานคุณวุฒิสาขาวิชาจึงควรแสดงความสำคัญ ของกลยุทธ์การสอน พร้อมทั้งให้ตัวอย่างกลยุทธ์การสอนที่เหมาะสม ให้สามารถเลือกใช้ได้

การประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาว่า ได้พัฒนาการเรียนรู้ได้ในระดับต่างๆ ที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานผลการเรียนรู้ มาตรฐานคุณวุฒิจึงต้องให้แนวทางในการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ตามกลยุทธ์ที่ใช้และอิงพัฒนาการของผู้เรียน และแสดงถึงระดับผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาแต่ละคนได้

(๑๑) การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้

การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการหาหลักฐานเพื่อยืนยันหรือสนับสนุนว่า นักศึกษาทุกคนมีผลสัมฤทธิ์การศึกษาตรงตามมาตรฐานผลการเรียนรู้เป็นอย่างน้อย ซึ่งอาจได้จากผลการประเมินข้อสอบว่าครอบคลุมมาตรฐานผลการเรียนรู้ การให้คะแนนตรงตามความจริง การให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้สำเร็จการศึกษา การประสบความสำเร็จในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา มาตรฐานคุณวุฒิต้องให้แนวทางในการทวนสอบที่สถาบันการศึกษาสามารถเลือกใช้หรืออาจกำหนดวิธีการทวนสอบร่วมกัน เช่น การสอบออก(Exit Exam) โดยใช้ข้อสอบซึ่งคณาจารย์สถาบันต่างๆ ในสาขาวิชาร่วมกันจัดทำ

(๑๒) คุณสมบัติผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนรู้

คุณสมบัติผู้เข้าศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาจนจบการศึกษาและประกอบอาชีพตรงตามสาขาวิชา ผู้เข้าศึกษาจึงต้องมีความสามารถและความเหมาะสม การกำหนดคุณสมบัติจึงมีลักษณะเป็นเงื่อนไขและอาจให้ข้อแนะนำเพิ่มเติม ส่วนการเทียบโอนผลการเรียนรู้ควรให้แนวทางเพื่อประโยชน์ต่อการเคลื่อนย้ายของนักศึกษา การเทียบโอนหน่วยกิต และแนวทางสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิตที่นักศึกษาได้ประโยชน์ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้เช่นเดียวกับนักศึกษาในการเรียนรู้ตามระบบปกติ

(๑๓) อาจารย์และบุคลากรสนับสนุน

อาจารย์ประจำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้อของนักศึกษา มาตรฐานคุณวุฒิต้องกำหนดจำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ที่เหมาะสมสำหรับสาขาวิชา ไม่ต่ำกว่า หลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร นอกจากนี้ ต้อง กำหนดสัดส่วนจำนวนอาจารย์ต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าที่เหมาะสม ซึ่งอาจแตกต่างจาก เกณฑ์การประกันคุณภาพภายใน และสัดส่วนจำนวนบุคลากรสนับสนุนต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลา เทียบเท่าที่เหมาะสม เพื่อให้การบริหารจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๑๔) ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ

ระบุทรัพยากรสนับสนุนการเรียนการสอนที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพ และแนวทางในการจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ การจัดหาทรัพยากรเพิ่มเติม ให้สามารถใช้ ทรัพยากรสนับสนุนได้เต็มประสิทธิภาพและอย่างเพียงพอ

(๑๕) แนวทางในการพัฒนาอาจารย์

ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอาจารย์ ทั้งอาจารย์ใหม่และอาจารย์เก่า ทั้งด้าน วิชาการและวิชาชีพ โดยเฉพาะการพัฒนาด้านทักษะการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน การวัด และประเมินผลการสอน โดยกำหนดจำนวนครั้งหรือจำนวนชั่วโมงที่อาจารย์ควรได้รับการพัฒนาในแต่ละปี

(๑๖) การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา ต้องกำหนดหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยการกำหนดตัว บ่งชี้ที่แสดงถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑๖.๑ การดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ สอดคล้องในทุกประเด็นกับมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา

๑๖.๒ การวางแผนดำเนินการหลักสูตร โดยมีการจัดทำรายละเอียดของ หลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามแบบ มคอ.๒ มคอ.๓ และ มคอ.๔ ตามลำดับ (ดูภาคผนวก)

๑๖.๓. การดำเนินการตามแผน โดยมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการ รายวิชา รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) และรายงานผลการดำเนินการ ของหลักสูตร ตามแบบ มคอ.๕ มคอ.๖ และ มคอ.๗ ตามลำดับ (ดูภาคผนวก)

๑๖.๔. การพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน การ ประเมินผลการเรียนรู้ จากผลการประเมินการดำเนินงานที่รายงานปีก่อนหน้า

๑๖.๕. การทวนสอบว่า นักศึกษาบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดใน มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาเป็นอย่างน้อย

(๑๗) การนำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาสู่การปฏิบัติในหลักสูตร/โปรแกรม

เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

(๑๘) การเผยแพร่หลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา

ระดับอุดมศึกษา

เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) กำหนด

(๑๙) รายชื่อคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา
ระบุชื่อบุคคลและตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) พร้อมสถานที่ทำงานของ
คณะกรรมการ

๑.๔ การจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาใด คณะผู้เชี่ยวชาญต้องศึกษาทำความเข้าใจ มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของระดับคุณวุฒิที่จะจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิ รวมทั้งลักษณะของ หลักสูตรและคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของระดับคุณวุฒินั้นตามที่ได้กล่าวไว้ในส่วนที่ ๑ โดย อาจเพิ่มเติมมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะผู้เชี่ยวชาญต้องการให้บัณฑิตในสาขา/สาขาวิชาของตนมี คุณลักษณะเด่นหรือพิเศษกว่าบัณฑิตในสาขา/สาขาวิชาอื่นในระดับคุณวุฒิเดียวกัน นอกจากนี้คณะ ผู้เชี่ยวชาญอาจกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในการประกันคุณภาพ ภายในและประกันคุณภาพภายนอก รวมถึงเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อการเผยแพร่หลักสูตรจาก ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดไว้ด้วยก็ได้

๑.๕ เมื่อคณะกรรมการการอุดมศึกษาเห็นชอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา ใดแล้วจะเสนอแนะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษา ใช้เป็นแนวทางใน การพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรของระดับคุณวุฒิในสาขา/สาขาวิชานั้นๆ ต่อไป

๒. การจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร (Programme Specification)

๒.๑ รายละเอียดของหลักสูตร (Programme Specification) หมายถึง คำอธิบายภาพรวมของ การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้บัณฑิตบรรลุผลการเรียนรู้ของหลักสูตรนั้นๆ โดยจะ ถ่ายทอดผลมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังของบัณฑิตที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา ระดับชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....ของสาขา/สาขาวิชา.....ไปสู่การปฏิบัติในหลักสูตร ซึ่งแต่ละ สถาบันอุดมศึกษาสามารถบรรจุเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้อย่างอิสระ เหมาะสม ตรง กับความต้องการหรือเอกลักษณ์ของสถาบันฯ โดยคณาจารย์ผู้สอนจะต้องร่วมมือกันวางแผนการจัดทำ รายละเอียดของหลักสูตร

รายละเอียดของหลักสูตรจะช่วยอธิบายให้นักศึกษาทราบว่าตนต้องเรียนวิชาอะไรบ้าง เข้าใจถึงวิธีการสอน วิธีการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลที่จะทำให้มั่นใจว่าเมื่อเรียนสำเร็จแล้ว จะบรรลุผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งยังแสดงความสัมพันธ์ของหลักสูตรกับองค์ประกอบ ในการเรียนเพื่อนำไปสู่คุณวุฒิตามที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิ รายละเอียดของหลักสูตรจะช่วยให้ นักศึกษาเลือกเรียนในหลักสูตรที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้และความต้องการของตนเองได้ รวมทั้งผู้ใช้ บัณฑิตสามารถใช้ประกอบการพิจารณารับบัณฑิตเข้าทำงาน

๒.๒ การจัดทำรายละเอียดของหลักสูตรในระยะแรก ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการยังมิได้ประกาศ มาตรฐานคุณวุฒิแต่ละระดับของทุกสาขา/สาขาวิชา จะมีวิธีการจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร ๒ วิธีดังนี้
วิธีที่ ๑ กรณีที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิของระดับคุณวุฒิของ สาขา/สาขาวิชานั้นแล้ว

เมื่อสถาบันอุดมศึกษาประสงค์จะเปิดสอน/ปรับปรุงหลักสูตรระดับคุณวุฒิใดของสาขา/ สาขาวิชาใดให้ดำเนินการดังนี้

(๑) พิจารณาความพร้อมและศักยภาพของสถาบันฯในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักสูตรในหัวข้อต่างๆที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ สาขา/สาขาวิชา.....

(๒) แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา..... อย่างน้อย ๕ คน ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย ๒ คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขา/สาขาวิชานั้นๆ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกอย่างน้อย ๒ คน หากมีองค์กรวิชาชีพให้มีผู้แทนองค์กรวิชาชีพร่วมเป็นกรรมการด้วยอย่างน้อย ๑ คน เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับสาขา/สาขาวิชาโดยมีหัวข้อของหลักสูตรอย่างน้อยตามที่กำหนดไว้ในแบบ มคอ.๒ รายละเอียดของหลักสูตร (ดูภาคผนวก)

(๓) การพัฒนาหลักสูตรระดับ.....สาขา/สาขาวิชาตามข้อ (๒) นั้น ในหัวข้อผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง นอกจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชานั้นแล้ว สถาบันฯอาจเพิ่มเติมผลการเรียนรู้ซึ่งสถาบันฯต้องการให้บัณฑิตสาขา/สาขาวิชาในระดับคุณวุฒินั้นของตนมีคุณลักษณะเด่นหรือพิเศษกว่าบัณฑิตในสาขา/สาขาวิชาและระดับคุณวุฒิเดียวกันของสถาบันฯอื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญาและปณิธานของสถาบันฯ และเป็นที่น่าสนใจของบุคคลที่จะเลือกเรียนหลักสูตรของสถาบันฯหรือผู้ใช้บัณฑิตสนใจที่จะรับบัณฑิตเข้าทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา โดยให้แสดงแผนที่มีการกระจายความรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) เพื่อให้เห็นว่าแต่ละรายวิชาในหลักสูตรมีความรับผิดชอบหลักหรือความรับผิดชอบรองต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านใด

วิธีที่ ๒ กรณีที่กระทรวงศึกษาธิการยังมิได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชานั้น

เมื่อสถาบันอุดมศึกษาประสงค์จะเปิดสอน/ปรับปรุงหลักสูตรระดับคุณวุฒิใดของสาขา/สาขาวิชาใดให้ดำเนินการดังนี้

(๑) พิจารณาความพร้อมและศักยภาพของสถาบันฯในการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

(๒) แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสาขา/สาขาวิชาใดในระดับคุณวุฒิใดระดับหนึ่งตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย ๒ คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขา/สาขาวิชานั้นๆ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกอย่างน้อย ๒ คน หากมีองค์กรวิชาชีพให้มีผู้แทนองค์กรวิชาชีพร่วมเป็นกรรมการอย่างน้อย ๑ คนด้วย เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรในระดับคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชานั้นตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติโดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามที่กำหนดไว้ในแบบ มคอ. ๒ รายละเอียดของหลักสูตร (ดูภาคผนวก)

(๓) การพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....ตามข้อ (๒) นั้น คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรต้องศึกษาทำความเข้าใจมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของระดับคุณวุฒิที่จะพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรและคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของระดับคุณวุฒินั้นตามที่ได้กล่าวไว้ในส่วนที่ ๑ สถาบันฯอาจเพิ่มเติมมาตรฐานผลการเรียนรู้ซึ่งสถาบันฯต้องการให้บัณฑิตในระดับคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา.....ของตนมีคุณลักษณะเด่นหรือพิเศษ

กว่าบัณฑิตในระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาเดียวกันของสถาบันอื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตาม¹⁶⁶ ปรักษาและปณิธานของสถาบัน และเป็นที่สนใจของบุคคลที่จะเลือกเรียนหลักสูตรของสถาบัน หรือผู้ใช้บัณฑิตสนใจจะรับบัณฑิตเข้าทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา โดยให้แสดงแผนที่การกระจาย ความรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) เพื่อให้เห็นว่าแต่ละรายวิชาในหลักสูตรมีความรับผิดชอบหลักหรือรับผิดชอบรองต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านใดบ้าง นอกจากนี้สถาบันอาจกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ใน การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก รวมทั้งเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การ ประเมินเพื่อการเผยแพร่หลักสูตรจากที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดไว้ด้วยก็ได้

๓. การจัดทำรายละเอียดของรายวิชา (Course Specification) และรายละเอียดของประสบการณ์ ภาคสนาม (Field Experience Specification)

๓.๑ รายละเอียดของรายวิชา หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละ รายวิชาเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องและเป็นไปตามที่วางแผนไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่ง แต่ละรายวิชาจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหา

ความรู้ในรายวิชา แนวทางการปลูกฝังทักษะต่างๆ ตลอดจนคุณลักษณะอื่น ๆ ที่นักศึกษาจะได้รับการ พัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ ในการเรียน วิธีการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลในรายวิชา ตลอดจนหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาจะ สามารถค้นคว้าได้ นอกจากนี้ยังกำหนดยุทธศาสตร์ในการประเมินรายวิชาและกระบวนการปรับปรุง

๓.๒ รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการ ในรายวิชาหรือกิจกรรมที่นักศึกษาจะต้องออกฝึกงาน ออกฝึกภาคสนาม หรือสหกิจศึกษา ซึ่งจะต้อง วางแผนให้สอดคล้องและเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร โดยจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนถึง วัตถุประสงค์และรายละเอียดของการดำเนินการของกิจกรรมนั้นๆ ตลอดจนความรู้ ความเข้าใจที่นักศึกษา จะได้รับจากการออกฝึก มีการกำหนดกระบวนการหรือวิธีการในการปลูกฝังทักษะต่างๆ ตลอดจน คุณลักษณะอื่น ๆ ที่นักศึกษาจะได้รับการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายรวมทั้งเกณฑ์การวัด และประเมินผลนักศึกษาและการประเมินการดำเนินการตามรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม

๓.๓ สถาบันฯ ต้องมอบหมายให้อาจารย์ผู้สอนรับผิดชอบในการจัดทำรายละเอียดของรายวิชา ทุกรายวิชาในหลักสูตร และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ.๓ รายละเอียดของรายวิชา และแบบ มคอ.๔ รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ดูภาคผนวก)

๔. การขออนุมัติหลักสูตรต่อสภาสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอสภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติหลักสูตร ซึ่งได้จัดทำอย่างถูกต้อง สมบูรณ์แล้วก่อนเปิดสอน โดยสภาสถาบันฯ ควรกำหนดระบบและกลไกของการจัดทำและอนุมัติ รายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดรายวิชาและรายละเอียดประสบการณ์ภาคสนามหรือฝึกงาน (ถ้ามี) ให้ชัดเจน

๕. การเสนอหลักสูตรต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอหลักสูตรซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติให้เปิดสอนแล้วให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่สภาสถาบันอนุมัติ

๖. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

๖.๑ สถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาอาจารย์ทั้งด้านวิชาการและวิธีการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตอย่างน้อยตามที่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดอย่างต่อเนื่อง โดยมีการประกาศหลักเกณฑ์การพัฒนาอาจารย์อย่างชัดเจน

๖.๒ สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดสรรทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนและการวิจัยให้เพียงพอที่จะจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ รวมทั้งอาจประสานกับสถาบันอุดมศึกษาและ/หรือหน่วยงานอื่นเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

๖.๓ สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ครอบคลุมมาตรฐานผลการเรียนรู้ในทุกๆ ด้านตามที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตรนั้นๆ

๗. การจัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา (Course Report) รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (Field Experience Report) (ถ้ามี) และรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร (Programme Report)

๗.๑ การรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา (Course Report) หมายถึง การรายงานผลการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชาเมื่อสิ้นภาคเรียนเกี่ยวกับภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนในวิชานั้นๆ ว่า ได้ดำเนินการสอนอย่างครอบคลุมและเป็นไปตามแผนที่วางไว้ในรายละเอียดของรายวิชาหรือไม่ และหากไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ต้องให้เหตุผลและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาดังกล่าวในครั้งต่อไป รายงานนี้จะครอบคลุมถึงผลการเรียนของนักศึกษา จำนวนนักศึกษาตั้งแต่เริ่มเรียนจนสิ้นสุด ปัญหาในด้านการบริหารจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวก การวิเคราะห์ผลการประเมินรายวิชาของนักศึกษา/หัวหน้าภาค/หรือผู้ประเมินภายนอก รวมทั้งการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต การวางแผนและให้ข้อเสนอแนะต่อผู้ประสานงานหลักสูตรหรือผู้รับผิดชอบหลักสูตรเพื่อปรับปรุงและพัฒนาวิชา โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ. ๕ รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา (ดูภาคผนวก)

๗.๒ การรายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (Field Experience Report) หมายถึง การรายงานผลการฝึกงาน ออกฝึกภาคสนาม หรือ สหกิจศึกษา ว่าได้บรรลุผลการเรียนตามแผนที่วางไว้ในรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนามหรือไม่ และหากไม่เป็นไปตามแผนต้องให้เหตุผลและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการฝึกงาน ออกฝึกภาคสนาม หรือ สหกิจศึกษาในครั้งต่อไป รายงานนี้จะครอบคลุมถึงการฝึกประสบการณ์ภาคสนามตั้งแต่เริ่มจนสิ้นสุด ปัญหาด้านการบริหารจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวก การวิเคราะห์ผลการประเมิน การฝึกของนักศึกษา/อาจารย์ผู้รับผิดชอบ/พนักงานพี่เลี้ยง โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ.๖ รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (ดูภาคผนวก)

๗.๓ การรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร (Programme Report) หมายถึง การรายงานผลประจำปีโดยผู้ประสานงานหลักสูตรหรือผู้รับผิดชอบหลักสูตรเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการหลักสูตร เช่น ข้อมูลทางสถิติของนักศึกษาที่เรียนในหลักสูตร สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถาบันที่มีผลกระทบต่อหลักสูตร สรุปภาพรวมของรายงานผลการดำเนินการของรายวิชาในหลักสูตร ประสิทธิภาพของการสอนในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน การเทียบเคียงผลการดำเนินการกับมาตรฐานอื่น ๆ ที่มี สรุปผลการประเมินหลักสูตรจากความเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต ตลอดจนข้อเสนอในการวางแผนและพัฒนา รวมทั้งแผนปฏิบัติการในการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การรายงานผลดังกล่าวจะส่งไปยังหัวหน้าภาควิชา/คณะบดี และใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเองเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะๆ และเป็นข้อมูลในการรับรองหลักสูตรจากผู้ประเมินภายนอกได้ด้วย

(๑) เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนของแต่ละภาคการศึกษา/ปีการศึกษา

เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน การประเมินผลและการทวนสอบผลการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาและประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ในแต่ละภาคการศึกษาให้อาจารย์ผู้สอนจัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชาที่สอน การประเมินผล และการทวนสอบผลการเรียนรู้ในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบพร้อมปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรประมวล/วิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานประจำภาคการศึกษาของแต่ละภาคการศึกษา โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ. ๕ (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) และรายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามแบบ มคอ. ๖ และเมื่อสิ้นปีการศึกษาให้จัดทำรายงานในภาพรวมประจำปีการศึกษาเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการสอน กลยุทธ์การประเมินผลและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและหากจำเป็นจะต้องปรับปรุงหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนก็สามารถกระทำได้ โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ. ๗ (รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร)

(๒) เมื่อครบรอบหลักสูตร (เช่น หลักสูตร ๔ ปี ครบรอบหลักสูตรคือ ๔ ปี) ให้

ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย วิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการหลักสูตรในภาพรวมว่าบัณฑิตบรรลุผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ และนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ. ๗ เช่นเดียวกับการรายงานผลการดำเนินการของแต่ละภาคการศึกษาหรือปีการศึกษา

๘. การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

๘.๑ สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพหลักสูตรทุกหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง แต่ละหลักสูตรจะต้องมีตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์การประเมินตามที่การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกกำหนดเป็นอย่างน้อย โดยสถาบันฯ จะกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติมก็ได้

๘.๒ กรณีที่สาขา/สาขาวิชาใดกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิระดับคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชานั้นแล้ว นอกจากตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์การประเมินตามที่การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกกำหนดแล้ว อาจมีตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติมตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานระดับคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชานั้นซึ่งสถาบันฯ จะกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชานั้นๆ ด้วยก็ได้

๘.๓ สถาบันฯจะต้องรายงานผลการประเมินการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งรวมถึง การประกันคุณภาพหลักสูตรตาม ๘.๑ และ/หรือ ๘.๒ ด้วย ต่อสภาสถาบันฯ ต่อคณะกรรมการ การอุดมศึกษา และต่อสาธารณะ

๘.๔ สถาบันฯจะต้องนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บัณฑิตมีผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังเสมอ

๕. การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งบันทึกในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register: TQR)

เพื่อประโยชน์ต่อการกำกับดูแลคุณภาพการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา การรับรองคุณวุฒิเพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนในการเข้ารับราชการของคณะกรรมการข้าราชการ พลเรือน (ก.พ.) การรับรองคุณวุฒิเพื่อการศึกษาต่อหรือทำงานในต่างประเทศ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการ สังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะสามารถตรวจสอบหลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานได้โดยสะดวก ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งบันทึกในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register: TQR) เมื่อสถาบันฯได้เปิดสอนไปแล้วอย่างน้อยครึ่งระยะเวลาของหลักสูตรตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

๘.๑ เป็นหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากสภาสถาบันอุดมศึกษาก่อนเปิดสอนและได้แจ้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่สภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติหลักสูตรนั้น

๘.๒ ผลการประเมินคุณภาพภายในตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยระดับดีขึ้นไปต่อเนื่องกัน ๒ ปี นับตั้งแต่เปิดสอนหลักสูตรที่ได้พัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เว้นแต่หลักสูตรใดที่มาตรฐานคุณวุฒิสภา/สาขาวิชาได้กำหนดตัวบ่งชี้และ/หรือเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติม ผลการประเมินคุณภาพจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มาตรฐานคุณวุฒิสภา/สาขาวิชานั้น ๆ กำหนด จึงจะได้รับการเผยแพร่ กรณีหลักสูตรใดมีครึ่งระยะเวลาของหลักสูตร ๑ ปีหรือน้อยกว่าให้พิจารณาผลการประเมินคุณภาพภายในของปีแรกที่เปิดสอนด้วยหลักเกณฑ์เดียวกัน

๘.๓ หลักสูตรใดที่ไม่ได้รับการเผยแพร่ ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการปรับปรุงตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะกำหนดจากผลการประเมินต่อไป

๘.๔ กรณีหลักสูตรใดได้รับการเผยแพร่แล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำกับดูแลให้มีการรักษาคุณภาพให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ โดยผลการประเมินคุณภาพภายในต้องมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป หรือเป็นไปตามที่มาตรฐานคุณวุฒิสภา/สาขาวิชานั้นกำหนดทุกปีหลังจากได้รับการเผยแพร่ หากต่อมาปรากฏว่าผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาใดไม่เป็นไปตามที่กำหนด ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อพิจารณาถอนการเผยแพร่หลักสูตรนั้น จนกว่าสถาบันอุดมศึกษานั้นจะได้มีการปรับปรุงตามเงื่อนไขของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๑๐. การกำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา โดยคณะกรรมการการอุดมศึกษา

คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะดำเนินการให้มีการกำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผล การจัดการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็น ไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานตามเจตนารมณ์และแนวปฏิบัติของประกาศฉบับนี้

ส่วนที่ ๓ ภาคผนวก

มคอ. ๑ มาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....

มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา หมายถึง กรอบที่กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในแต่ละระดับการศึกษาของสาขา/สาขาวิชาหนึ่งซึ่งจะกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตในสาขา/สาขาวิชาปริญญา และองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาเท่าที่จำเป็นจะต้องมีในหลักสูตรสาขา/สาขาวิชาและระดับคุณวุฒิ นั้นๆ เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆในสาขา/สาขาวิชาและระดับคุณวุฒิเดียวกันจะมีผลการเรียนรู้ไม่น้อยกว่าที่กำหนด ในขณะที่เดียวกันมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาจะเปิดกว้างและส่งเสริมให้สถาบันต่างๆมีโอกาสมบรรลุเนื้อหาวิชาในส่วนที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้อย่างอิสระ เหมาะสม และตรงกับความต้องการหรือเอกลักษณ์ของแต่ละสถาบัน ซึ่งจะทำให้สถาบันต่างๆสามารถพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย แต่มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตรในสาขา/สาขาวิชาและระดับคุณวุฒิเดียวกันที่เทียบเคียงกันได้

นอกจากนี้ มาตรฐานคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชายังได้กำหนดเงื่อนไข ข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่สถาบันอุดมศึกษาต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้หลักประกันว่า หลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนสามารถบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

มคอ.๑ เป็นแบบที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดให้คณะผู้เชี่ยวชาญใช้ในการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่างๆ ให้สอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

เมื่อคณะกรรมการการอุดมศึกษามีมติเห็นชอบมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาใดตามที่คณะผู้เชี่ยวชาญเสนอแล้ว จะเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการลงนามประกาศใช้เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้มาตรฐานคุณวุฒิดังกล่าวเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือหลักสูตรปรับปรุง ตามแบบ มคอ.๒ รายละเอียดของหลักสูตร

มาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....

๑. ชื่อสาขา/สาขาวิชา

๒. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ให้ระบุชื่อเต็มและอักษรย่อของปริญญาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกัน สำหรับชื่อภาษาไทยให้ใช้ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยชื่อปริญญาในสาขาวิชา อักษรย่อสำหรับสาขาวิชา ของสถาบันฯ (กรณีมหาวิทยาลัยของรัฐ) หรือตามข้อบังคับของสถาบันฯ ซึ่งสอดคล้องตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาของกระทรวงศึกษาธิการ (กรณีมหาวิทยาลัยในกำกับ) หรือตามหลักเกณฑ์ การกำหนดชื่อปริญญาของกระทรวงศึกษาธิการ (กรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน)

๓. ลักษณะของสาขา/สาขาวิชา

ระบุลักษณะสาขา/สาขาวิชา และความเกี่ยวข้องกับสาขา/สาขาวิชาอื่น (ถ้ามี)

๔. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ต้องสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของระดับคุณวุฒิที่จะกำหนดมาตรฐาน ตามที่ระบุไว้ในส่วนที่ ๑ ข้อ ๖

๕. มาตรฐานผลการเรียนรู้

ให้ระบุคุณลักษณะ ทักษะ ความรู้ ความสามารถของบัณฑิตซึ่งเป็นผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ขั้นต่ำที่มุ่งหวังของมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา และต้องสะท้อนให้เห็นว่าได้นำมาตรฐาน ผลการเรียนรู้อย่างน้อย ๕ ด้านตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติพัฒนาไปสู่มาตรฐาน ผลการเรียนรู้ในมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาในระดับคุณวุฒิที่ต้องการพัฒนามาตรฐาน (รายละเอียด ปรากฏในส่วนที่ ๑ ข้อ ๔.๓) โดยอาจเพิ่มเติมคุณลักษณะเฉพาะของบัณฑิตในสาขา/สาขาวิชาและระดับ คุณวุฒินั้นๆ ที่แตกต่างจากบัณฑิตระดับคุณวุฒิเดียวกันของสาขา/สาขาวิชาอื่น

๖. องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

ให้ระบุเฉพาะองค์กรวิชาชีพที่รับรองหลักสูตรตามกฎหมาย

๗. โครงสร้างหลักสูตร

ต้องสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ถ้าต้องมีประสบการณ์ ภาคสนาม เช่น ฝึกงานหรือสหกิจศึกษา ให้ระบุให้ชัดเจน

๘. เนื้อหาสาระสำคัญของสาขา/สาขาวิชา

ให้กำหนดปริมาณเนื้อหาสาระสำคัญขั้นต่ำ เป็นสัดส่วนหรือหน่วยกิตตามลักษณะของแต่ละสาขา/ สาขาวิชา

๙. กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ ให้ระบุ ดังนี้

๙.๑ กลยุทธ์การสอน ให้แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับระหว่างกระบวนการเรียนการสอนที่จะปลูกฝังให้ นักศึกษาในสาขา/สาขาวิชา มีคุณลักษณะตามที่กำหนดในมาตรฐานผลการเรียนรู้ (ข้อ ๕)

๙.๒ กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ ให้ระบุแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้าน ต่างๆ อย่างครบถ้วน เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง

๑๐. การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้

สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดให้มีระบบและกลไกการทวนสอบเพื่อยืนยันว่านักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน มีผลการเรียนรู้ทุกด้านตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา เป็นอย่างน้อย โดยอาจจัดทำ การทวนสอบในระดับรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และระดับหลักสูตร เมื่อได้ดำเนินการทวนสอบแล้ว ให้จัดทำรายงานผลการทวนสอบเพื่อเป็นหลักฐานการบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้

๑๑. คุณสมบัติผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนรู้

กำหนดคุณสมบัติผู้เข้าศึกษาให้ชัดเจนและกำหนดแนวทางเพื่อประโยชน์ต่อการเคลื่อนย้ายของนักศึกษา การเทียบโอนหน่วยกิต และแนวทางสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต โดยที่นักศึกษา ได้ประโยชน์และมีมาตรฐานผลการเรียนรู้เช่นเดียวกับนักศึกษาที่เรียนตามระบบปกติ

๑๒. คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน

ให้แสดงข้อมูลของคณาจารย์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยให้กำหนดคุณวุฒิ คุณสมบัติ และสัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาในสาขา/สาขาวิชา ให้ระบุสัดส่วนบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอนต่อนักศึกษา (ถ้ามี)

๑๓. ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ

ให้ระบุทรัพยากรที่สนับสนุนการเรียนการสอนและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

๑๔. แนวทางการพัฒนาคณาจารย์

ให้ระบุแนวทางการพัฒนาคณาจารย์ โดยเฉพาะด้านกลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้

๑๕. การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ให้ระบุตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์การประเมินการประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

๑๖. การนำมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....สู่การปฏิบัติ

ระบุกระบวนการที่สถาบันอุดมศึกษานำมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....สู่การพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือหลักสูตรปรับปรุง ดังนี้

๑๖.๑ ให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาความพร้อมและศักยภาพในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักสูตรในหัวข้อต่าง ๆ ที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....

๑๖.๒ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับ..... สาขา/สาขาวิชา..... ซึ่งประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย ๕ คน โดยมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย ๒ คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขา/สาขาวิชา.....ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกอย่างน้อย ๒ คน เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....โดยมีหัวข้อของหลักสูตรอย่างน้อยตามที่กำหนดไว้ในแบบ มคอ.๒ รายละเอียดของหลักสูตร (ภาคผนวก)

๑๖.๓ การพัฒนาหลักสูตรระดับ.....สาขา/สาขาวิชาตามข้อ ๑๖.๒ นั้น ในหัวข้อมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง นอกจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....แล้ว สถาบันอุดมศึกษาอาจเพิ่มเติมมาตรฐานผลการเรียนรู้ซึ่งสถาบันฯ ต้องการให้บัณฑิตระดับ.....สาขา/สาขาวิชาของตนมีคุณลักษณะเด่นหรือพิเศษกว่าบัณฑิต

ในระดับคุณวุฒิและสาขาวิชาเดียวกันของสถาบันอื่นๆ เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญาและปณิธานของสถาบันฯ และเป็นที่น่าสนใจของบุคคลที่จะเลือกเรียนหลักสูตรของสถาบันฯ หรือผู้ที่สนใจจะรับบัณฑิตเข้าทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา โดยให้แสดงแผนที่การกระจายความรับผิดชอบต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) เพื่อให้เห็นว่าแต่ละรายวิชาในหลักสูตรมีความรับผิดชอบหลักหรือความรับผิดชอบรองต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านใด

๑๖.๔ จัดทำรายละเอียดของรายวิชา รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตาม แบบ มคอ.๓ (รายละเอียดของรายวิชา) และ แบบ มคอ.๔ (รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม) ตามลำดับ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นว่า แต่ละรายวิชาจะทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในเรื่องใด สถาบันฯต้องมอบหมายให้ภาควิชา/สาขาวิชา จัดทำรายละเอียดของรายวิชาทุกรายวิชา รวมทั้งรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้เสร็จเรียบร้อยก่อนการเปิดสอน

๑๖.๕ สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอสมภาสถาบันฯอนุมัติรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งได้จัดทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้วก่อนเปิดสอน โดยสมภาสถาบันฯควรกำหนดระบบและกลไกของการจัดทำและอนุมัติรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้ชัดเจน

๑๖.๖ สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งสมภาสถาบันฯอนุมัติให้เปิดสอนแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่สมภาสถาบันฯอนุมัติ

๑๖.๗ เมื่อสมภาสถาบันฯ อนุมัติตามข้อ ๑๖.๕ แล้วให้มอบหมายอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามกลยุทธ์การสอนและการประเมินผลที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้บรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาขา/สาขาวิชา

๑๖.๘. เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน การประเมินผลและการทวนสอบผลการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาและประสบการณ์ภาคสนามในแต่ละภาคการศึกษาแล้ว ให้อาจารย์ผู้สอนจัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา ซึ่งรวมถึงการประเมินผล และการทวนสอบผลการเรียนในรายวิชา ที่ตนรับผิดชอบพร้อมปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ.๕ (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) และแบบ มคอ.๖ (รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม) ให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรประมวล/วิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินการ และจัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรในภาพรวมประจำปีการศึกษาเมื่อสิ้นปีการศึกษา โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ.๗ (รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร) เพื่อใช้ในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนา กลยุทธ์การสอน กลยุทธ์การประเมินผลและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และหากจำเป็นจะต้องปรับปรุงหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนก็สามารถทำได้

๑๖.๙. เมื่อครบรอบหลักสูตร ให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร โดยมีหัวข้อและรายละเอียดอย่างน้อยตามแบบ มคอ.๗ (รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร) เช่นเดียวกับการรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา และวิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการหลักสูตรในภาพรวม ว่าบัณฑิตบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ รวมทั้งให้นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและ/หรือการดำเนินการของหลักสูตรต่อไป

**๑๗. การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งบันทึกใน
ฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register: TQR)**

เพื่อประโยชน์ต่อการกำกับดูแลคุณภาพการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา การ
รับรองคุณวุฒิเพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนในการเข้ารับราชการของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)
การรับรองคุณวุฒิเพื่อการศึกษาต่อหรือทำงานในต่างประเทศ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการ สังคมและผู้มี
ส่วนได้ส่วนเสียจะสามารถตรวจสอบหลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ได้โดยสะดวก ให้สำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่ง
บันทึกในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register: TQR) เมื่อสถาบันฯได้เปิด
สอนไปแล้วอย่างน้อยครึ่งระยะเวลาของหลักสูตรตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

๑๗.๑ เป็นหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากสภาสถาบันอุดมศึกษา ก่อนเปิดสอนและได้แจ้ง
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่สภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติ
หลักสูตรนั้น

๑๗.๒ ผลการประเมินคุณภาพภายในตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของ
หลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยระดับดีขึ้นไปต่อเนื่องกัน ๒ ปี
นับตั้งแต่เปิดสอนหลักสูตรที่ได้พัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เว้นแต่หลักสูตร
ใดที่มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาได้กำหนดตัวบ่งชี้และ/หรือเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติม ผลการประเมิน
คุณภาพจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชานั้นๆกำหนด จึงจะได้รับการ
เผยแพร่ กรณีหลักสูตรใดมีครึ่งระยะเวลาของหลักสูตร ๑ ปีหรือน้อยกว่าให้พิจารณาผลการประเมิน
คุณภาพภายในของปีแรกที่เปิดสอนด้วยหลักเกณฑ์เดียวกัน

๑๗.๓ หลักสูตรใดที่ไม่ได้รับการเผยแพร่ ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการปรับปรุงตาม
เงื่อนไขที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะกำหนดจากผลการประเมินต่อไป

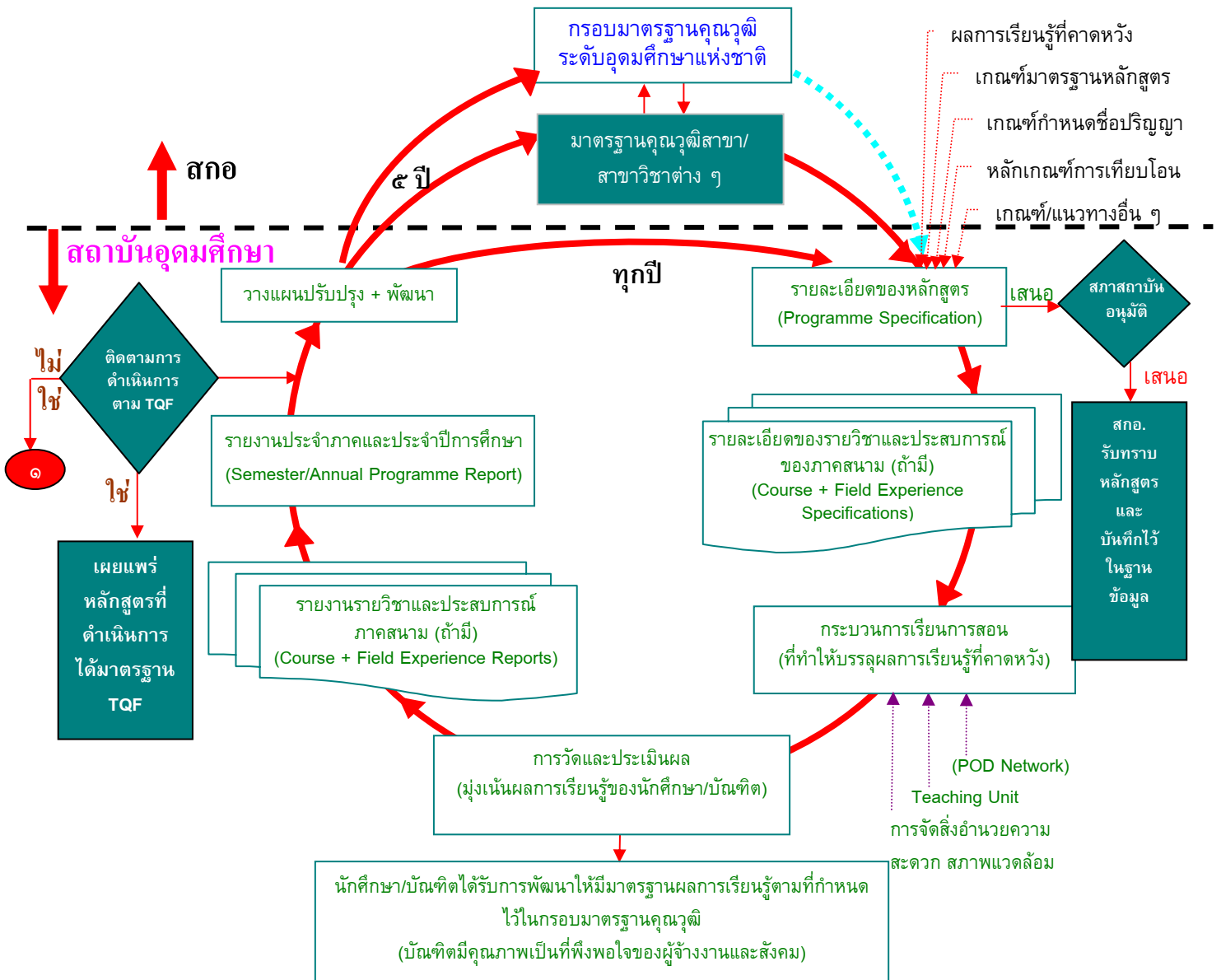
๑๗.๔ กรณีหลักสูตรใดได้รับการเผยแพร่แล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำกับดูแลให้มี
การรักษาคุณภาพให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ โดยผลการประเมินคุณภาพภายในต้องมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ใน
ระดับดีขึ้นไป หรือเป็นไปตามที่มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชานั้นกำหนดทุกปีหลังจากได้รับการเผยแพร่
หากต่อมาปรากฏว่าผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาใดไม่เป็นไปตามที่กำหนด ให้
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อพิจารณาถอนการเผยแพร่
หลักสูตรนั้น จนกว่าสถาบันอุดมศึกษานั้นจะได้มีการปรับปรุงตามเงื่อนไขของคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา

๑๘. รายชื่อและหน่วยงานของคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับการศึกษา.....

สาขา/สาขาวิชา.....

๑๙. ภาคผนวก (ถ้ามี)

แผนภูมิแสดงการนำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาสู่การปฏิบัติ

๑ กก.อ. กำหนดหลักเกณฑ์การปรับปรุง

มคอ.๒ รายละเอียดของหลักสูตร

รายละเอียดของหลักสูตร (Programme Specification) หมายถึง คำอธิบายภาพรวมของการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้บัณฑิตบรรลุผลการเรียนรู้ของหลักสูตรนั้นๆ โดยจะถ่ายทอดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของบัณฑิตที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาไปสู่การปฏิบัติในหลักสูตร ซึ่งแต่ละสถาบันอุดมศึกษาสามารถบรรจุเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้อย่างอิสระ เหมาะสม ตรงกับความต้องการ หรือเอกลักษณ์ของสถาบันฯ โดยคณาจารย์ผู้สอนจะต้องร่วมมือกันวางแผนและจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร

รายละเอียดของหลักสูตรจะช่วยอธิบายให้นักศึกษาทราบว่าตนต้องเรียนวิชาอะไรบ้าง เข้าใจถึงวิธีการสอน วิธีการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลที่จะทำให้มั่นใจว่าเมื่อเรียนสำเร็จแล้ว จะบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งยังแสดงความสัมพันธ์ของหลักสูตรกับ องค์ประกอบในการเรียนเพื่อนำไปสู่คุณวุฒิตามที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิ รายละเอียดของหลักสูตร จะช่วยให้นักศึกษาเลือกเรียนในหลักสูตรที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้และความต้องการของตนเองได้ รวมทั้งผู้ใช้บัณฑิตสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณารับบัณฑิตเข้าทำงาน

ประกอบด้วย ๘ หมวดต่อไปนี้

หมวดที่ ๑	ข้อมูลทั่วไป
หมวดที่ ๒	ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร
หมวดที่ ๓	ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร
หมวดที่ ๔	ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและประเมินผล
หมวดที่ ๕	หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนักศึกษา
หมวดที่ ๖	การพัฒนาคณาจารย์
หมวดที่ ๗	การประกันคุณภาพหลักสูตร
หมวดที่ ๘	การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของหลักสูตร

รายละเอียดของหลักสูตร

หลักสูตร

สาขา/สาขาวิชา.....

หลักสูตรใหม่/ปรับปรุง พ.ศ

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา

หมวดที่ ๑. ข้อมูลทั่วไป

๑. รหัสและชื่อหลักสูตร

ระบุรหัส (ถ้ามี)/ชื่อหลักสูตรและสาขา/สาขาวิชาของหลักสูตรที่เปิดสอนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกัน

๒. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ให้ระบุชื่อเต็มและอักษรย่อของปริญญาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกัน สำหรับชื่อภาษาไทยให้ใช้ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยชื่อปริญญาในสาขาวิชา อักษรย่อสำหรับสาขาวิชาของสถาบัน (กรณีมหาวิทยาลัยของรัฐ) หรือตามข้อบังคับของสถาบันฯ ซึ่งสอดคล้องตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาของกระทรวงศึกษาธิการ (กรณีมหาวิทยาลัยในกำกับ) หรือตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาของกระทรวงศึกษาธิการ (กรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน)

๓. วิชาเอก (ถ้ามี)

๔. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร

๕. รูปแบบของหลักสูตร

๕.๑ รูปแบบ ระบุรูปแบบของหลักสูตรที่เปิดสอนว่าเป็นหลักสูตรระดับคุณวุฒิใดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

๕.๒ ภาษาที่ใช้ ระบุภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนว่าเป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ภาษาใด

๕.๓ การรับเข้าศึกษา ระบุการรับนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตรว่ารับเฉพาะนักศึกษาไทยหรือต่างประเทศ หรือรับทั้งสองกลุ่มเข้าศึกษา

๕.๔ ความร่วมมือกับสถาบันอื่น ระบุว่าเป็นหลักสูตรเฉพาะของสถาบันที่จัดการเรียนการสอนโดยตรงหรือเป็นหลักสูตรความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาหน่วยงานอื่น ๆ โดยต้องระบุชื่อสถาบันการศึกษา/หน่วยงานที่ทำความร่วมมือด้วย สำหรับความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา/หน่วยงานอื่น ๆ ในต่างประเทศต้องสอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๐

๕.๕ การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ระบุว่าให้ปริญญาเพียงสาขาวิชาเดียวหรือให้ปริญญามากกว่า ๑ สาขาวิชา (กรณีทวีปริญญา) หรือปริญญาอื่น ๆ ในช่วงกลางของหลักสูตร หรือเป็นปริญญาร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาที่มีข้อตกลงความร่วมมือ

๖. สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตร

ระบุว่าเป็นหลักสูตรใหม่หรือหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ไต และเวลาที่เริ่มใช้หลักสูตรนี้ (ภาคการศึกษา และปีการศึกษา) พร้อมทั้งให้ระบุวันเดือนปีที่สภาวิชาการหรือที่คณะกรรมการวิชาการหรือที่เรียกอย่างอื่น (ระบุชื่อ) และสภาสถาบันอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตร ในกรณีที่ได้รับการรับรองหลักสูตรโดยองค์กรวิชาชีพ หรือองค์กรอื่นใดด้วย ให้ระบุองค์กรที่ให้การรับรอง และวันเดือนปีที่ได้รับการรับรองด้วย

* ๗. ความพร้อมในการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

ระบุปีที่คาดว่าจะได้รับการเผยแพร่ว่าเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

* ๘. อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา

ระบุอาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา

๙. ชื่อ เลขประจำตัวบัตรประชาชน ตำแหน่ง และคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องมีคุณสมบัติสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาตรี ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรไม่ได้ระบุอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรไว้ ให้อาจารย์ประจำหลักสูตรที่สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่าในสาขาวิชาที่ตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนหรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ อย่างน้อย ๒ คน เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร โดยให้ระบุคุณวุฒิ สาขาวิชา และปีที่สำเร็จ พร้อมทั้งเลขประจำตัวประชาชน ถ้าจัดการเรียนการสอนมากกว่า ๑ แห่งให้แสดงอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรของแต่ละแห่ง ซึ่งต้องเป็นอาจารย์คนละชุดกัน

* ๑๐. สถานที่จัดการเรียนการสอน

ระบุสถานที่จัดการเรียนการสอนให้ชัดเจนหากมีการสอนในวิทยาเขตอื่น ๆ หรือสอนมากกว่า ๑ แห่ง ระบุข้อมูลให้ครบถ้วน

* ๑๑. สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร

๑๑.๑ สถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

๑๑.๒ สถานการณ์หรือการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม

* ๑๒. ผลกระทบจาก ข้อ ๑๑.๑ และ ๑๑.๒ ต่อการพัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน

๑๒.๑ การพัฒนาหลักสูตร

๑๒.๒ ความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน

* ๑๓. ความสัมพันธ์ (ถ้ามี) กับหลักสูตรอื่นที่เปิดสอนในคณะ/ภาควิชาอื่นของสถาบัน (เช่น รายวิชาที่เปิดสอนเพื่อให้บริการคณะ/ภาควิชาอื่น หรือต้องเรียนจากคณะ/ภาควิชาอื่น)

อธิบายการบริหารจัดการ แผนความร่วมมือหรือประสานงานร่วมกับภาควิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักสูตรนี้มีรายวิชาที่กำหนดให้นักศึกษาในหลักสูตรอื่นเรียนหรือไม่ ถ้ามีจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้มั่นใจว่ารายวิชาดังกล่าวสนองต่อความต้องการของนักศึกษาในหลักสูตรอื่น

หมวดที่ ๒. ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร

* ๑. ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ระบุปรัชญา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยต้องสอดคล้องกับปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันและมาตรฐานวิชาการ/วิชาชีพหรือการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะ และความรู้ความสามารถอย่างไร

* ๒. แผนพัฒนาปรับปรุง

ระบุแผนพัฒนาหรือแผนการเปลี่ยนแปลงหลักๆที่เสนอในหลักสูตร พร้อมระบุเวลาคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ (เช่น ภายใน ๕ ปี) โดยให้ระบุกลยุทธ์สำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อความสำเร็จของแผนนั้นๆ รวมทั้งตัวบ่งชี้ความสำเร็จ โดยตัวบ่งชี้ควรจะเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินในหมวด ๗ ด้วย

๒.๑ แผนการพัฒนา/เปลี่ยนแปลง

๒.๒ กลยุทธ์

๒.๓ หลักฐาน/ตัวบ่งชี้

หมวดที่ ๓. ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร

๑. ระบบการจัดการศึกษา

๑.๑ ระบบ

ระบุระบบการจัดการศึกษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรว่าเป็นระบบทวิภาค ระบบไตรภาค ระบบจตุรภาค เป็นต้น ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา

๑.๒ การจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน

ระบุว่ามีการจัดการเรียนการสอนในภาคฤดูร้อนหรือไม่

๑.๓ การเทียบเคียงหน่วยกิตในระบบทวิภาค

ถ้ามีการจัดการศึกษาที่ใช้ระบบอื่น ๆ ที่มิใช่การใช้ระบบการศึกษาแบบทวิภาคในการจัดการเรียนการสอนให้แสดงการเทียบเคียงกับระบบทวิภาคให้ชัดเจน

๒. การดำเนินการหลักสูตร

๒.๑ วัน – เวลาในการดำเนินการเรียนการสอน

ระบุช่วงเวลาการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักศึกษาเรียน

๒.๒ คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

ระบุคุณสมบัติผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรที่สอดคล้องกับระดับการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา อาทิ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับผู้สมัครเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ในกรณีที่มีเกณฑ์คุณสมบัติเพิ่มเติมต้องระบุให้ครบและชัดเจน

* ๒.๓ ปัญหาของนักศึกษาแรกเข้า

ระบุลักษณะเฉพาะของนักศึกษาที่จะสมัครเข้าเรียนในหลักสูตร ที่ต้องนำมาประกอบการพิจารณา เพื่อกำหนดหลักสูตร (เช่น นักศึกษาที่มีข้อจำกัดทางทักษะ IT หรือ ภาษา คณิตศาสตร์ หรือการปรับตัวในการเรียน)

๒.๔ กลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา / ข้อจำกัดของนักศึกษาในข้อ ๒.๓

๒.๕ แผนการรับนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาในระยะ ๕ ปี

ระบุจำนวนผู้ที่คาดว่าจะรับเข้าศึกษาในหลักสูตรและจำนวนที่คาดว่าจะมีผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปี การศึกษาในระยะเวลา ๕ ปี

๒.๖ งบประมาณตามแผน

แสดงงบประมาณ โดยจำแนกรายละเอียดตามหัวข้อการเสนอตั้งงบประมาณ รวมทั้งประมาณการ ค่าใช้จ่ายต่อหัวในการผลิตบัณฑิตตามหลักสูตรนั้น

๒.๗ ระบบการศึกษา

- แบบชั้นเรียน
- แบบทางไกลผ่านสื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลัก
- แบบทางไกลผ่านสื่อแพรมภาพและเสียงเป็นสื่อหลัก
- แบบทางไกลทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อหลัก (E-learning)
- แบบทางไกลทางอินเทอร์เน็ต
- อื่นๆ (ระบุ)

๒.๘ การเทียบโอนหน่วยกิต รายวิชาและการลงทะเบียนเรียนข้ามมหาวิทยาลัย (ถ้ามี)

๓. หลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน

ระบุจำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรและระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาในแต่ละแบบที่สัมพันธ์กับการเลือกเรียนของนักศึกษา ซึ่งกำหนดเป็นหลักสูตรแบบศึกษาเต็มเวลาหรือแบบศึกษาบางเวลาและสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในแต่ละระดับ

๓.๑ หลักสูตร ให้ระบุรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ จำนวนหน่วยกิต ให้ระบุหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร

๓.๑.๒ โครงสร้างหลักสูตร ให้แสดงโครงสร้างหรือองค์ประกอบของหลักสูตร โดยแบ่งเป็นหมวดวิชาให้สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

ตัวอย่าง

จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร	๑๓๕	หน่วยกิต
๑) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	๓๖	หน่วยกิต
- กลุ่มสังคมศึกษาศาสตร์	๙	หน่วยกิต
- กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	๙	หน่วยกิต
- กลุ่มวิชาภาษา	๙	หน่วยกิต
- กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์	๙	หน่วยกิต
๒) หมวดวิชาเฉพาะด้าน	๙๓	หน่วยกิต
- วิชาแกน	๓๐	หน่วยกิต
- วิชาเอก	๔๕	หน่วยกิต
- วิชาโท	๑๘	หน่วยกิต
๓) หมวดวิชาเลือกเสรี	๖	หน่วยกิต

๓.๑.๓ รายวิชา

ให้ระบุรหัสรายวิชา (อธิบายความหมายของรหัสวิชาด้วย) ชื่อรายวิชาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวนหน่วยกิต จำนวนชั่วโมงบรรยาย จำนวนชั่วโมงปฏิบัติ และจำนวนชั่วโมงศึกษาด้วยตนเอง

๓.๑.๔ แสดงแผนการศึกษา**๓.๑.๕ คำอธิบายรายวิชา****๓.๒ ชื่อ สกุล เลขประจำตัวบัตรประชาชน ตำแหน่งและคุณวุฒิของอาจารย์**

ระบุจำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ แยกจากกัน โดยระบุรหัสเลขประจำตัวประชาชน รายชื่อซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชาและสถาบันที่สำเร็จการศึกษา (โดยต้องสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา) ผลงานทางวิชาการ การค้นคว้า วิจัย หรือการแต่งตำรา (ถ้ามี) รวมทั้งภาระการสอนทั้งที่มีอยู่แล้ว และที่จะมีในหลักสูตรนี้ (รายละเอียดทั้งหมดไว้ที่นี่หรือภาคผนวกก็ได้)

๓.๒.๑ อาจารย์ประจำหลักสูตร

ระบุอาจารย์ซึ่งมีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนโดยให้มีคุณวุฒิและจำนวนสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร

๓.๒.๒ อาจารย์ประจำ

ระบุอาจารย์ซึ่งมีหน้าที่หลักด้านการสอนและการวิจัย และปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาในสถาบันอุดมศึกษา

๓.๒.๓ อาจารย์พิเศษ*** ๔. องค์ประกอบเกี่ยวกับประสบการณ์ภาคสนาม (การฝึกงาน หรือสหกิจศึกษา) (ถ้ามี)**

สรุปโดยย่อเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติ ฝึกตามคลินิกหรือฝึกงาน หรือสหกิจศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

๔.๑ มาตรฐานผลการเรียนรู้ของประสบการณ์ภาคสนาม

ลงรายการสำคัญๆ ของมาตรฐานผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ภาคสนามที่ต้องการ

๔.๒ ช่วงเวลา

ระบุช่วงเวลาของหลักสูตรที่จัดประสบการณ์ภาคสนามให้นักศึกษา เช่น ปี ภาคการศึกษาที่จัด

๔.๓ การจัดเวลาและตารางสอน

เช่น ๓ วันต่อสัปดาห์เป็นเวลา ๔ สัปดาห์ หรือจัดเต็มเวลาใน ๑ ภาคการศึกษา

*** ๕. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำโครงการหรืองานวิจัย (ถ้ามี)**

ข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับข้อกำหนดในการทำโครงการหรือวิทยานิพนธ์ นอกเหนือจากโครงการหรืองานวิจัยในรายวิชาอื่นๆ ควรแนบข้อกำหนดสำหรับการทำโครงการด้วย

๕.๑ คำอธิบายโดยย่อ**๕.๒ มาตรฐานผลการเรียนรู้**

ระบุมาตรฐานผลการเรียนรู้หลักๆ ที่ต้องการจากการทำโครงการหรืองานวิจัย

๕.๓ ช่วงเวลา

ระบุช่วงระยะเวลาของหลักสูตรที่กำหนดให้ทำโครงการหรืองานวิจัย เช่น ปี ภาคการศึกษา

๕.๔ จำนวนหน่วยกิต**๕.๕ การเตรียมการ**

อธิบายอย่างย่อเกี่ยวกับการเตรียมการให้คำแนะนำและช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่นักศึกษา

๕.๖ กระบวนการประเมินผล

อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผล รวมทั้งกลไกสำหรับการทวนสอบมาตรฐาน

หมวดที่ ๔. ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล*** ๑. การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษา**

ระบุลักษณะพิเศษของนักศึกษาที่นอกเหนือไปจากความคาดหวังโดยทั่วๆ ไปที่สถาบัน คณะหรือภาควิชา พยายามพัฒนาให้มีขึ้นในตัวของนักศึกษาหลักสูตรนี้ เช่น บัณฑิตซึ่งมีความสามารถพิเศษเฉพาะในการแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการเป็นผู้นำอย่างโดดเด่น หรือมีความมุ่งมั่นในการให้บริการสาธารณะ หรือมีทักษะทาง IT ในระดับสูงในแต่ละคุณลักษณะดังกล่าว ซึ่งให้เห็นถึงกลยุทธ์การสอนและกิจกรรมนักศึกษาที่จะใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะเหล่านั้น

*** ๒. การพัฒนาผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน**

อธิบายผลการเรียนรู้แต่ละด้าน ตามหัวข้อต่อไปนี้

(๑) คำอธิบายทั่วๆ ไปเกี่ยวกับความรู้หรือทักษะในหลักสูตรที่ต้องการจะพัฒนาและระดับของความรู้และทักษะนั้นๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่สาขา/สาขาวิชานั้นๆ กำหนดเป็นอย่างน้อย (ดูประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับการศึกษาของสาขา/สาขาวิชานั้นๆ ข้อ ๕ มาตรฐานผลการเรียนรู้) กรณีกระทรวงศึกษาธิการยังมิได้ประกาศมาตรฐานสาขา/สาขาวิชาของหลักสูตรที่จะพัฒนา/ปรับปรุงให้สถาบันอุดมศึกษาทำความเข้าใจมาตรฐานผลการเรียนแต่ละด้านของระดับคุณวุฒิที่จะพัฒนา/ปรับปรุงจากคำอธิบายในส่วนที่ ๒ ข้อ ๒.๒ วิธีที่ ๒

(๒) คำอธิบายเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนที่จะใช้ในรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรที่จะพัฒนาความรู้และทักษะเหล่านั้น (ควรเป็นคำอธิบายทั่วๆ ไปของวิธีการที่จะใช้ตลอดหลักสูตร โดยใช้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ถ้ามีความรับผิดชอบพิเศษเฉพาะที่จะกำหนดให้มีในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยเฉพาะให้แสดงไว้ด้วย)

(๓) วิธีการวัดและประเมินผลที่จะใช้ในรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรที่จะประเมินผลการเรียนรู้ในกลุ่มที่เกี่ยวข้อง (ซึ่งอาจรวมกลยุทธ์สำหรับการประเมินหลักสูตรเช่นเดียวกับการวัดและประเมินผลนักศึกษา) ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์หรือวิธีการในช่วงระยะเวลาใดของหลักสูตรควรแสดงให้เห็นด้วย ตัวอย่างเช่น กิจกรรมต่างๆ ในการเตรียมการหรือการแนะนำในตอนเริ่มหลักสูตร และงานโครงการในระดับสูงขึ้นใช้ความรู้และทักษะที่กำหนดอาจจะรวมไว้ในระยะเวลาต่อมา

* ๓. แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา
(Curriculum Mapping)

แสดงให้เห็นว่าแต่ละรายวิชาในหลักสูตรรับผิดชอบต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้ใดบ้าง (ตามที่ระบุในหมวดที่ ๔ ข้อ ๒) โดยระบุว่าเป็นความรับผิดชอบหลักหรือรับผิดชอบรอง ซึ่งบางรายวิชาอาจไม่นำสู่มาตรฐานผลการเรียนรู้บางเรื่องก็ได้ (จะแสดงเป็นเอกสารแนบท้ายก็ได้)

หมวดที่ ๕. หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนักศึกษา

๑. กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (เกรด)

ถ้าสถาบันอุดมศึกษา วิทยาลัย ภาควิชา หรือหลักสูตรมีนโยบายหรือกฎ ระเบียบ เกี่ยวกับการให้ระดับคะแนน (เกรด) นักศึกษา ให้กล่าวถึงนโยบายหรือ กฎ ระเบียบนั้นๆ หรือแนบเอกสารดังกล่าว

* ๒. กระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา

อธิบายกระบวนการที่ใช้ในการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ แต่ละรายวิชา เช่น ทวนสอบจากคะแนนข้อสอบ หรืองานที่มอบหมาย กระบวนการอาจจะต่างกัน ไปสำหรับรายวิชาที่แตกต่างกัน หรือสำหรับมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน

๓. เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรซึ่งต้องสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา

หมวดที่ ๖. การพัฒนาคณาจารย์

* ๑. การเตรียมการสำหรับอาจารย์ใหม่

อธิบายกระบวนการที่ใช้สำหรับการปฐมนิเทศ และ/หรือการแนะนำอาจารย์ใหม่และอาจารย์พิเศษ ให้มั่นใจได้ว่าอาจารย์เข้าใจถึงหลักสูตรและบทบาทของรายวิชาต่างๆ ที่สอนในหลักสูตรและรายวิชาที่ตนรับผิดชอบสอน

* ๒. การพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์

อธิบายถึงสิ่งที่จะดำเนินการเพื่อช่วยให้คณาจารย์ได้พัฒนา

๒.๑ การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

๒.๒ การพัฒนาวิชาการและวิชาชีพด้านอื่น ๆ

หมวดที่ ๗. การประกันคุณภาพหลักสูตร

๑. การบริหารหลักสูตร

ระบุระบบและกลไกในการบริหารหลักสูตร

๒. การบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน

๒.๑ การบริหารงบประมาณ

๒.๒ ทรัพยากรการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิม

ระบุความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว โดยแสดงรายการทรัพยากรการเรียนการสอนที่จำเป็น เช่น ตำรา หนังสืออ้างอิง เอกสารหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนอื่น ๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เป็นต้น

๒.๓ การจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนเพิ่มเติม

ระบุกระบวนการวางแผนและจัดหาตำรา หนังสืออ้างอิง เอกสารหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนอื่น ๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ

๒.๔ การประเมินความเพียงพอของทรัพยากร

ระบุกระบวนการติดตามและประเมินความพอเพียงของหนังสือ ตำรา วารสารและอุปกรณ์การเรียนการสอนตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็น

* ๓. การบริหารคณาจารย์

๓.๑ การรับอาจารย์ใหม่

ระบุกระบวนการย่อย ๆ ในการรับอาจารย์ใหม่ เพื่อให้มั่นใจว่า อาจารย์มีคุณสมบัติและประสบการณ์เพียงพอต่อความรับผิดชอบการสอน

๓.๒ การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวางแผน การติดตามและทบทวนหลักสูตร

อธิบายกระบวนการในการปรึกษาหารือร่วมกันและการมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการติดตามคุณภาพหลักสูตร การทบทวนประจำปีและการวางแผนสำหรับการปรับปรุงหลักสูตร

๓.๓ การแต่งตั้งคณาจารย์พิเศษ

สรุปย่อ ๆ ถึงนโยบายในการแต่งตั้งอาจารย์ที่สอนบางเวลาและอาจารย์พิเศษ เช่น วิธีการอนุมัติ กระบวนการเลือกสรร และสัดส่วนต่อคณาจารย์ในหลักสูตรทั้งหลักสูตร

* ๔. การบริหารบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน

๔.๑ การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

๔.๒ การเพิ่มทักษะความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน (เช่น การฝึกอบรม ทักษะศึกษา หรือการฝึกการทำวิจัยร่วมกับอาจารย์ เป็นต้น)

๕. การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา

๕.๑ การให้คำปรึกษาด้านวิชาการ และอื่น ๆ แก่นักศึกษา

อธิบายถึงการจัดการที่ได้ดำเนินการในการให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษา รวมถึงตารางการทำงานของอาจารย์และการแนะนำแผนการเรียนในหลักสูตร การเลือกและวางแผนสำหรับอาชีพ (ซึ่งอาจมีในระดับคณะ)

๕.๒ การอุทธรณ์ของนักศึกษา

แนบกฎระเบียบสำหรับการอุทธรณ์ของนักศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับวิชาการรวมทั้งกระบวนการในการพิจารณาข้ออุทธรณ์เหล่านั้น

๖. ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

ให้อธิบายวงจรของการพัฒนาหลักสูตรหรือการปรับปรุงหลักสูตร โดยต้องสำรวจความต้องการทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนถึงติดตามความเปลี่ยนแปลงและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

* ๗. ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators)

ระบุตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานที่ใช้ในการติดตาม ประเมินและรายงานคุณภาพของหลักสูตร ประจำปีที่ระบุไว้ในหมวด ๑-๖ ข้างต้น เช่น จำนวนนักศึกษาที่จบในเวลาที่กำหนด จำนวนนักศึกษาที่ต้อออก (Retire) ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต การดำเนินงานตามการพัฒนา/ปรับปรุงที่กำหนด เป็นต้น โดยตัวบ่งชี้ อย่างน้อยต้องสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก

หมวดที่ ๘. การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของหลักสูตร

ควรคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ในหมวด ๑ - ๗ และเชื่อมโยงสู่การประเมินการจัดการเรียนการสอนใน ประเด็นสำคัญ ๆ ที่สะท้อนถึงคุณภาพของบัณฑิตที่คาดหวังโดยประเด็นเหล่านี้จะถูกนำมาใช้ในการประเมิน คุณภาพและมาตรฐานของหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่

* ๑. การประเมินประสิทธิผลของการสอน

๑.๑ การประเมินกลยุทธ์การสอน

อธิบายกระบวนการที่ใช้ในการประเมินกลยุทธ์การสอนที่ได้วางแผนไว้สำหรับการพัฒนาการเรียนรู้อื่นในด้านต่าง ๆ เช่น การประเมินความเห็นหรือข้อเสนอแนะของอาจารย์ภายหลังการเข้ารับการอบรม การนำ กลยุทธ์การสอนไปใช้ การปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรหรือวิธีการสอน การวิเคราะห์ผลการ ประเมินของนักศึกษาและหลักสูตรฝึกอบรมด้านทฤษฎีการเรียนรู้และวิธีการสอนที่เกี่ยวข้อง และอธิบาย กระบวนการที่จะนำผลการประเมินที่ได้มาปรับปรุงแผนกลยุทธ์การสอน

๑.๒ การประเมินทักษะของอาจารย์ในการใช้แผนกลยุทธ์การสอน

อธิบายกระบวนการที่ใช้ในการประเมินทักษะของคณาจารย์ในการใช้กลยุทธ์ตามที่ได้วางแผนไว้ เช่น การประเมินของนักศึกษาในแต่ละรายวิชา การสังเกตการณ์ของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรหรือหัวหน้า ภาค การทดสอบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในหลักสูตรโดยเทียบกับนักศึกษาของสถาบันอื่นในหลักสูตร เดียวกัน การจัดอันดับเกี่ยวกับกระบวนการในการพัฒนาความรู้และทักษะที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดที่

* นักศึกษาต้องการ

๒. การประเมินหลักสูตรในภาพรวม

อธิบายกระบวนการที่จะใช้เพื่อจะได้ข้อมูลต่าง ๆ ย้อนกลับในการประเมินคุณภาพของหลักสูตรใน ภาพรวมและการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากกลุ่มบุคคล ดังนี้ ๑) นักศึกษาและบัณฑิต ๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ และ/หรือผู้ประเมินภายนอก ๓) ผู้ใช้บัณฑิตและ/หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ

* ๓. การประเมินผลการดำเนินงานตามรายละเอียดหลักสูตร

ให้ประเมินตามตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานที่ระบุในหมวดที่ ๗ ข้อ ๗ โดยคณะกรรมการประเมินอย่างน้อย ๓ คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขา/สาขาวิชาเดียวกันอย่างน้อย ๑ คน (ควรเป็นคณะกรรมการ ประเมินชุดเดียวกับการประกันคุณภาพภายใน)

* ๔. การทบทวนผลการประเมินและวางแผนปรับปรุง

อธิบายกระบวนการทบทวนผลการประเมินที่ได้จากอาจารย์และนักศึกษา รวมทั้งกระบวนการในการ วางแผนปรับปรุงหลักสูตรและแผนกลยุทธ์

เอกสารแนบ

ให้แนบเอกสารที่ระบุไว้ให้ครบถ้วน

มคอ. ๓ รายละเอียดของรายวิชา

รายละเอียดของรายวิชา (Course Specification) หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละรายวิชาเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องและเป็นไปตามที่วางแผนไว้ในรายละเอียด ของหลักสูตร ซึ่งแต่ละรายวิชาจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาความรู้ในรายวิชา แนวทางการปลูกฝังทักษะต่าง ๆ ตลอดจนคุณลักษณะอื่น ๆ ที่นักศึกษาจะได้รับ การพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน วิธีการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลในรายวิชา ตลอดจนหนังสือหรือสื่อทางวิชาการอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังกำหนดยุทธศาสตร์ในการประเมินรายวิชาและกระบวนการปรับปรุง

ประกอบด้วย ๗ หมวด ดังนี้

หมวดที่ ๑	ข้อมูลทั่วไป
หมวดที่ ๒	จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
หมวดที่ ๓	ลักษณะและการดำเนินการ
หมวดที่ ๔	การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา
หมวดที่ ๕	แผนการสอนและการประเมินผล
หมวดที่ ๖	ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน
หมวดที่ ๗	การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

รายละเอียดของรายวิชา

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา

หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา

๒. จำนวนหน่วยกิต

บรรยาย-ปฏิบัติ

๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา

ระบุชื่อหลักสูตรที่ใช้รายวิชานี้ ยกเว้นวิชาที่เปิดเป็นวิชาเลือกทั่วไป ให้ใช้ “หลายหลักสูตร” และให้ระบุว่าเป็นวิชาศึกษาทั่วไปหรือวิชาเฉพาะ เช่น วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพหรือวิชาชีพ วิชาเอก วิชาเอกเลือก เป็นต้น

๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

๕. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน

ระบุภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน ตามแผนการศึกษาของหลักสูตร

๖. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)

๗. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี)

๘. สถานที่เรียน

ระบุสถานที่เรียนทุกแห่งทั้งในและนอกที่ตั้งหลักของมหาวิทยาลัยให้ครบถ้วน

๙. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

๒. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

อธิบายโดยย่อเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนารายวิชานี้หรือการเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น เพิ่มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ **web based** การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของรายวิชาซึ่งเป็นผลจากงานวิจัยใหม่ๆ ในสาขา

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายรายวิชา

ตามที่ระบุไว้ในรายละเอียดหลักสูตร

๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

ระบุจำนวนชั่วโมงบรรยาย สอนเสริม การฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม/การฝึกงาน และการศึกษาด้วยตนเอง

๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

ระบุจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่จะให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษานอกชั้นเรียน และวิธีการสื่อสารให้นักศึกษาได้ทราบกำหนดเวลาล่วงหน้า

หมวดที่ ๔ การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

การพัฒนาผลการเรียนรู้ในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่มุ่งหวัง ซึ่งต้องสอดคล้องกับที่ระบุไว้ในแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ตามที่กำหนดในรายละเอียดของหลักสูตร โดยมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละด้าน ให้แสดงข้อมูลต่อไปนี้

๑. สรุปสั้นๆ เกี่ยวกับความรู้ หรือทักษะที่รายวิชามุ่งหวังที่จะพัฒนานักศึกษา
๒. คำอธิบายเกี่ยวกับวิธีการสอนที่จะใช้ในรายวิชาเพื่อพัฒนาความรู้ หรือทักษะในข้อ ๑
๓. วิธีการที่จะใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชานี้เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ในมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละด้านที่เกี่ยวข้อง

๑. คุณธรรม จริยธรรม

- ๑.๑ คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา
- ๑.๒ วิธีการสอน
- ๑.๓ วิธีการประเมินผล

๒. ความรู้

- ๒.๑ ความรู้ที่ต้องได้รับ
- ๒.๒ วิธีการสอน
- ๒.๓ วิธีการประเมินผล

๓. ทักษะทางปัญญา

- ๓.๑ ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา
- ๓.๒ วิธีการสอน
- ๓.๓ วิธีการประเมินผล

๔. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- ๔.๑ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา
- ๔.๒ วิธีการสอน

๔.๓ วิธีการประเมินผล

๕. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๕.๑ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา

๕.๒ วิธีการสอน

๕.๓ วิธีการประเมินผล

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

ระบุหัวข้อ/รายละเอียด สัปดาห์ที่สอน จำนวนชั่วโมงการสอน (ซึ่งต้องสอดคล้องกับจำนวนหน่วยกิต) กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อที่ใช้ รวมทั้งอาจารย์ผู้สอน ในแต่ละหัวข้อ/รายละเอียดของรายวิชา

๒. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ระบุวิธีการประเมินผลการเรียนรู้หัวข้อย่อยแต่ละหัวข้อตามที่ปรากฏในแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบของรายวิชา (Curriculum Mapping) ตามที่กำหนดในรายละเอียดของหลักสูตร สัปดาห์ที่ประเมิน และสัดส่วนของการประเมิน

หมวดที่ ๖ ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

๑. ตำราและเอกสารหลัก

ระบุตำราและเอกสารหลักที่ใช้ในการเรียนการสอน

๒. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

ระบุหนังสือ วารสาร รายงาน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ ฎุระเบียบต่างๆ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และแหล่งอ้างอิงที่สำคัญอื่นๆ ซึ่งนักศึกษาจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติม

๓. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

ระบุหนังสือ วารสาร รายงาน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ ฎุระเบียบต่างๆ โปรแกรมคอมพิวเตอร์และแหล่งอ้างอิงที่สำคัญอื่นๆ ซึ่งนักศึกษาควรศึกษาเพิ่มเติม

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

๒. กลยุทธ์การประเมินการสอน

ระบุวิธีการประเมินที่จะได้ข้อมูลการสอน เช่น จากผู้สังเกตการณ์ หรือทีมผู้สอน หรือผลการเรียนของนักศึกษา เป็นต้น

๓. การปรับปรุงการสอน

อธิบายกลไกและวิธีการปรับปรุงการสอน เช่น คณะ/ภาควิชามีการกำหนดกลไกและวิธีการปรับปรุงการสอนไว้อย่างไรบ้าง การวิจัยในชั้นเรียน การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เป็นต้น

๔. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

อธิบายกระบวนการที่ใช้ในการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของรายวิชา เช่น ทวนสอบจากคะแนนข้อสอบ หรืองานที่มอบหมาย กระบวนการอาจจะต่างกันไปสำหรับรายวิชาที่แตกต่างกัน หรือสำหรับมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน

๕. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

อธิบายกระบวนการในการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินจากข้อ ๑ และ ๒ มาวางแผนเพื่อปรับปรุงคุณภาพ

มคอ.๔ รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม

รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (Field Experience Specification)

หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการในรายวิชาหรือกิจกรรมที่นักศึกษาจะต้องออกฝึกงาน ออกฝึกภาคสนาม หรือสหกิจศึกษา ซึ่งจะต้องวางแผนให้สอดคล้องและเป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน รายละเอียดของหลักสูตร โดยจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนถึงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการดำเนินการ ของกิจกรรมนั้นๆ ตลอดจนความรู้ ความเข้าใจที่นักศึกษาจะได้รับจากการออกฝึก มีการกำหนด กระบวนการหรือวิธีการในการปลูกฝังทักษะต่างๆ ตลอดจนคุณลักษณะอื่นๆที่นักศึกษาจะได้รับการพัฒนา ให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายรวมทั้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลนักศึกษา และการประเมินการ ดำเนินการตามรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม

ประกอบด้วย ๗ หมวด ดังนี้

หมวดที่ ๑	ข้อมูลทั่วไป
หมวดที่ ๒	จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
หมวดที่ ๓	การพัฒนาผลการเรียนรู้
หมวดที่ ๔	ลักษณะและการดำเนินการ
หมวดที่ ๕	การวางแผนและการเตรียมการ
หมวดที่ ๖	การประเมินนักศึกษา
หมวดที่ ๗	การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม

รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา

วิทยาเขต/คณะ/ ภาควิชา

หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา
๒. จำนวนหน่วยกิต หรือจำนวนชั่วโมง
๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา
ระบุชื่อหลักสูตรที่ใช้รายวิชานี้ และระบุว่าเป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือก
๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบ / อาจารย์ที่ปรึกษาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม
๕. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่กำหนดให้มีการฝึกประสบการณ์ภาคสนามตามแผนการศึกษาของหลักสูตร
๖. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาประสบการณ์ภาคสนามครั้งล่าสุด

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของประสบการณ์ภาคสนาม
๒. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาหรือปรับปรุงประสบการณ์ภาคสนาม
อธิบายโดยย่อถึงวัตถุประสงค์การพัฒนาหรือปรับปรุงประสบการณ์ภาคสนามหรือการเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นและการกระทำที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์

หมวดที่ ๓ การพัฒนาผลการเรียนรู้

การพัฒนาผลการเรียนรู้ในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่มุ่งหวังต้องสอดคล้องกับที่ระบุไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร (แบบ มคอ.๒) โดยมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน ให้แสดงข้อมูลต่อไปนี้

๑. สรุปร่วมกับความรู้อื่นหรือทักษะที่ต้องการจะพัฒนาจากประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกภาคสนาม/ฝึกในสถานประกอบการ
๒. อธิบายกระบวนการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะพัฒนาความรู้หรือทักษะในข้อ ๑
๓. วิธีการที่จะใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่เกี่ยวข้อง

หมวดที่ ๔ ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายโดยทั่วไปของประสบการณ์ภาคสนามหรือคำอธิบายรายวิชา
ระบุคำอธิบายตามที่ระบุในรายละเอียดของหลักสูตร
๒. กิจกรรมของนักศึกษา
ระบุกิจกรรมหลักที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาระหว่างฝึกประสบการณ์ภาคสนาม

๓. รายงานหรืองานที่นักศึกษาได้รับมอบหมาย

ระบุรายงานหรืองานที่มอบหมายนักศึกษา และกำหนดส่ง

๔. การติดตามผลการเรียนรู้การฝึกประสบการณ์ภาคสนามของนักศึกษา

ระบุกิจกรรมที่ใช้ในการติดตามผลการเรียนรู้ทั้งระหว่างฝึกและเมื่อสิ้นสุดการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม

๕. หน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานพี่เลี้ยงในสถานประกอบการที่ดูแลกิจกรรมในภาคสนาม

เช่น การวางแผนกิจกรรมสำหรับการพัฒนาทักษะของนักศึกษา การให้คำแนะนำแก่นักศึกษา การประเมินผลการฝึกประสบการณ์

๖. หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์นิเทศก์

เช่น การให้คำปรึกษา การประสานและร่วมวางแผนกับพนักงานพี่เลี้ยงในสถานประกอบการ การประเมินผลนักศึกษา การวางแผนสำหรับการออกนิเทศก์นักศึกษา

๗. การเตรียมการในการแนะแนวและช่วยเหลือนักศึกษา

๘. สิ่งอำนวยความสะดวกและการสนับสนุนที่ต้องการจากสถานที่ที่จัดประสบการณ์ภาคสนาม/สถานประกอบการ

เช่น ที่พัก การเดินทาง วัสดุอุปกรณ์สนับสนุนอื่น ๆ เช่น เบี้ยเลี้ยง

หมวดที่ ๕ การวางแผนและการเตรียมการ**๑. การกำหนดสถานที่ฝึก****๒. การเตรียมนักศึกษา****๓. การเตรียมอาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์นิเทศก์****๔. การเตรียมพนักงานพี่เลี้ยงในสถานที่ฝึก****๕. การจัดการความเสี่ยง****หมวดที่ ๖ การประเมินนักศึกษา****๑. หลักเกณฑ์การประเมิน****๒. กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา****๓. ความรับผิดชอบของพนักงานพี่เลี้ยงต่อการประเมินนักศึกษา****๔. ความรับผิดชอบของอาจารย์ผู้รับผิดชอบประสบการณ์ภาคสนามต่อการประเมินนักศึกษา****๕. การสรุปผลการประเมินที่แตกต่าง**

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม

๑. กระบวนการประเมินการฝึกประสบการณ์ภาคสนามจากผู้เกี่ยวข้องต่อไปนี้

๑.๑ นักศึกษา

๑.๒ พนักงานพี่เลี้ยงหรือผู้ประกอบการ

๑.๓ อาจารย์ที่ดูแลกิจกรรมภาคสนาม

๑.๔ อื่น ๆ เช่น บัณฑิตจบใหม่

๒. กระบวนการทบทวนผลการประเมินและการวางแผนปรับปรุง

มคอ. ๕ รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา

รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา (Course Report) หมายถึง รายงานผล การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชาเมื่อสิ้นภาคเรียนเกี่ยวกับภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนในวิชานั้นๆว่า ได้ดำเนินการสอนอย่างครอบคลุมและเป็นไปตามแผนที่วางไว้ ในรายละเอียดของรายวิชาหรือไม่ และหากไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ต้องให้เหตุผลและข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาดังกล่าวในครั้งต่อไป รายงานนี้จะครอบคลุมถึงผลการเรียนของนักศึกษา จำนวนนักศึกษาตั้งแต่เริ่มเรียนจนสิ้นสุด ปัญหาในด้านการบริหารจัดการและ สิ่งอำนวยความสะดวก การวิเคราะห์ผลการประเมินรายวิชาของนักศึกษา/หัวหน้าภาค/หรือผู้ประเมินภายนอก รวมทั้งการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต การวางแผนและให้ข้อเสนอแนะ ต่อผู้ประสานงานหลักสูตรเพื่อปรับปรุงและพัฒนาวิชา

ประกอบด้วย ๖ หมวด ดังนี้

- หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป
- หมวดที่ ๒ การจัดการเรียนการสอนเปรียบเทียบกับแผนการสอน
- หมวดที่ ๓ สรุปผลการจัดการเรียนการสอนของรายวิชา
- หมวดที่ ๔ ปัญหาและผลกระทบต่อการดำเนินการ
- หมวดที่ ๕ การประเมินรายวิชา
- หมวดที่ ๖ แผนการปรับปรุง

รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา
วิทยาเขต/คณะ/ ภาควิชา

หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา
๒. รายวิชาที่ต้องเรียนก่อนรายวิชานี้ (ถ้ามี)
๓. อาจารย์ผู้รับผิดชอบ อาจารย์ผู้สอนและกลุ่มเรียน (Section)
ให้รายงานเป็นรายกลุ่ม
๔. ภาคการศึกษา/ปีการศึกษาที่เปิดสอนรายวิชา
๕. สถานที่เรียน
ระบุสถานที่เรียนทุกแห่งทั้งในและนอกที่ตั้งหลักของมหาวิทยาลัยให้ครบถ้วน

หมวดที่ ๒ การจัดการเรียนการสอนที่เปรียบเทียบกับแผนการสอน

๑. รายงานชั่วโมงการสอนจริงเทียบกับแผนการสอน
ระบุหัวข้อ จำนวนชั่วโมงตามแผนการสอน จำนวนชั่วโมงที่สอนจริง ระบุเหตุผลที่การสอนจริงต่างจากแผนการสอนหากมีความแตกต่างเกิน ๒๕%
๒. หัวข้อที่สอนไม่ครอบคลุมตามแผน
ระบุหัวข้อที่สอนไม่ครอบคลุมตามแผน และพิจารณานัยสำคัญของหัวข้อต่อผลการเรียนรู้ของรายวิชาและหลักสูตร ในกรณีที่มีนัยสำคัญให้เสนอแนวทางชดเชย
๓. ประสิทธิภาพของวิธีสอนที่ทำให้เกิดผลการเรียนรู้ตามที่ระบุในรายละเอียดของรายวิชา
ระบุว่าวิธีสอนเพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้แต่ละด้านตามที่ระบุในรายละเอียดรายวิชามีประสิทธิภาพหรือไม่ และปัญหาของวิธีสอนที่ใช้(ถ้ามี) พร้อมข้อเสนอแนะในการแก้ไข
๔. ข้อเสนอการดำเนินการเพื่อปรับปรุงวิธีสอน
ระบุข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงวิธีสอน ซึ่งได้จากปัญหาที่พบในข้อ ๓

หมวดที่ ๓ สรุปผลการจัดการเรียนการสอนของรายวิชา

๑. จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน (ณ วันหมดกำหนดการเพิ่มถอน)
๒. จำนวนนักศึกษาที่คงอยู่เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา
๓. จำนวนนักศึกษาที่ถอน (W)
๔. การกระจายของระดับคะแนน (เกรด)
ระบุจำนวนและร้อยละของนักศึกษาในแต่ละระดับคะแนน

๕. ปัจจัยที่ทำให้ระดับคะแนนผิดปกติ (ถ้ามี)

๖. ความคลาดเคลื่อนจากแผนการประเมินที่กำหนดไว้ในรายละเอียดรายวิชา

ระบุความคลาดเคลื่อนจากแผนการประเมินผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน มคอ.๓ หมวด ๕ ข้อ ๒

๖.๑ ความคลาดเคลื่อนด้านกำหนดเวลาการประเมิน

ระบุความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นพร้อมเหตุผล

๖.๒ ความคลาดเคลื่อนด้านวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ (ถ้ามี)

ระบุความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นพร้อมเหตุผล

๗. การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา

ระบุวิธีการทวนสอบ และสรุปผลการทวนสอบ

หมวดที่ ๔ ปัญหาและผลกระทบต่อการดำเนินการ

๑. ประเด็นด้านทรัพยากรประกอบการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก

ระบุปัญหาในการใช้ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน(ถ้ามี) และผลกระทบ

๒. ประเด็นด้านการบริหารและองค์กร

ระบุปัญหาด้านการบริหารและองค์กร(ถ้ามี) และผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

หมวดที่ ๕ การประเมินรายวิชา

๑. ผลการประเมินรายวิชาโดยนักศึกษา (แนบเอกสาร)

๑.๑ ข้อวิพากษ์ที่สำคัญจากผลการประเมินโดยนักศึกษา

ระบุข้อวิพากษ์ทั้งที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน

๑.๒ ความเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อข้อวิพากษ์ตามข้อ ๑.๑

๒. ผลการประเมินรายวิชาโดยวิธีอื่น

๒.๑ ข้อวิพากษ์ที่สำคัญจากผลการประเมินโดยวิธีอื่น

ระบุข้อวิพากษ์ทั้งที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน

๒.๒ ความเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อข้อวิพากษ์ตามข้อ ๒.๑

หมวดที่ ๖ แผนการปรับปรุง

๑. ความก้าวหน้าของการปรับปรุงการเรียนการสอนตามที่เสนอในรายงาน/รายวิชาครั้งที่ผ่านมา

ระบุแผนการปรับปรุงที่เสนอในภาคการศึกษา/ปีการศึกษาที่ผ่านมาและอธิบายผลการดำเนินการตามแผน ถ้าไม่ได้ดำเนินการหรือไม่เสร็จสมบูรณ์ให้ระบุเหตุผล

๒. การดำเนินการอื่น ๆ ในการปรับปรุงรายวิชา

อธิบายการปรับปรุงโดยย่อ เช่น ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนสำหรับภาคการศึกษา/ปีการศึกษานี้ การใช้อุปกรณ์การสอนแบบใหม่ เป็นต้น

๓. ข้อเสนอแผนการปรับปรุงสำหรับภาคการศึกษา/ปีการศึกษาต่อไป

ระบุข้อเสนอพร้อมกำหนดเวลาที่ควรแล้วเสร็จและผู้รับผิดชอบ

๔. ข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาต่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

ชื่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา:.....

ลงชื่อ..... วันที่รายงาน

ชื่อผู้รับผิดชอบหลักสูตร:

ลงชื่อ..... วันที่รับรายงาน

มคอ.๖ รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม

รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (Field Experience Report) หมายถึง รายงานผลการฝึกงาน ออกฝึกภาคสนาม หรือ สหกิจศึกษา ว่าได้บรรลุผลการเรียนตามแผนที่วางไว้ในรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนามหรือไม่ และหากไม่เป็นไปตามแผนต้องให้เหตุผลและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการฝึกงาน ออกฝึกภาคสนาม หรือ สหกิจศึกษาในครั้งต่อไป รายงานนี้จะครอบคลุมถึงการฝึกประสบการณ์ภาคสนามตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุด ปัญหาด้านการบริหารจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวก การวิเคราะห์ผลการประเมิน การฝึกของนักศึกษา/อาจารย์ผู้รับผิดชอบ/พนักงานพี่เลี้ยง

ประกอบด้วย ๖ หมวด ดังนี้

- หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป
- หมวดที่ ๒ การดำเนินการที่ต่างไปจากแผนการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม
- หมวดที่ ๓ ผลการดำเนินการ
- หมวดที่ ๔ ปัญหา และผลกระทบด้านการบริหาร
- หมวดที่ ๕ การประเมินการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม
- หมวดที่ ๖ แผนการปรับปรุง

รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา

วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา

หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา
๒. หลักสูตร
๓. อาจารย์ผู้รับผิดชอบ / อาจารย์ที่ปรึกษาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม
๔. ภาคการศึกษา / ปีการศึกษาที่ฝึกประสบการณ์ภาคสนาม

หมวดที่ ๒ การดำเนินการที่ต่างจากแผนการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม

๑. การเตรียมนักศึกษา (ถ้ามี)

ระบุว่าการเตรียมนักศึกษาต่างจากแผนอย่างไร และให้ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นเพื่อการวางแผนในอนาคต

๒. การเตรียมอาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์นิเทศก์

ระบุว่าการเตรียมอาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์นิเทศก์ต่างจากแผนอย่างไรและให้ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นเพื่อการวางแผนในอนาคต

๓. การเตรียมพนักงานพี่เลี้ยง (Field Supervisors) จากสถานประกอบการ (ถ้ามี)

ระบุว่าการเตรียมพนักงานพี่เลี้ยงจากสถานประกอบการต่างจากแผนอย่างไรและให้ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นเพื่อการวางแผนในอนาคต

๔. การเปลี่ยนแปลงการจัดการในการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี)

ระบุการเปลี่ยนแปลงต่อไปนี้ที่ต่างจากแผนและให้ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นเพื่อการวางแผน

- ๔.๑ การเปลี่ยนแปลงกิจกรรม และ/หรืองานที่มอบหมายให้นักศึกษา
- ๔.๒ การเปลี่ยนแปลงสิ่งอำนวยความสะดวกในการสนับสนุนนักศึกษา
- ๔.๓ การเปลี่ยนแปลงอื่นๆ (ถ้ามี)

หมวดที่ ๓ ผลการดำเนินการ

๑. จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียน/ส่งไปฝึกประสบการณ์ภาคสนาม
๒. จำนวนนักศึกษาที่คงอยู่เมื่อสิ้นสุดการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม
๓. จำนวนนักศึกษาที่ถอน (W)
๔. การกระจายระดับคะแนน (เกรด)

ระบุจำนวนและร้อยละของนักศึกษาในแต่ละระดับคะแนน

๕. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี)
๕. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี)

หมวดที่ ๔ ปัญหาและผลกระทบด้านการบริหาร

๑. ปัญหาด้านการบริหารของสถาบันอุดมศึกษา และ/หรือ สถานประกอบการ/สถานที่ฝึก
๒. ผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษา
๓. การเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาและอุปสรรคในอนาคต (ถ้ามี)

หมวดที่ ๕ การประเมินการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม

๑. การประเมินการฝึกประสบการณ์ภาคสนามโดยนักศึกษา (ให้แนบผลการสำรวจ)
 - ๑.๑ ข้อวิพากษ์ที่สำคัญจากผลการประเมิน
 - ระบุข้อวิพากษ์ทั้งที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน
 - ๑.๒ ความเห็นของอาจารย์ผู้รับผิดชอบ / อาจารย์ที่ปรึกษาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม
๒. การประเมินการฝึกประสบการณ์ภาคสนามโดยสถานประกอบการหรือพนักงานพี่เลี้ยง
 - ๒.๑ ข้อวิพากษ์ที่สำคัญจากผลการประเมิน
 - ระบุข้อวิพากษ์ทั้งที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน
 - ๒.๒ ความเห็นของอาจารย์ผู้รับผิดชอบ / อาจารย์ที่ปรึกษาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม

หมวดที่ ๖ แผนการปรับปรุง

๑. การดำเนินการเพื่อปรับปรุงการฝึกประสบการณ์ภาคสนามครั้งที่ผ่านมา

สรุปย่อการพัฒนาที่สำคัญในปัจจุบัน อาทิ การพัฒนาอย่างมืออาชีพสำหรับคณะหรือที่ปรึกษา ประสบการณ์ภาคสนาม การปรับปรุงประสบการณ์ภาคสนาม และแนวทางใหม่ของการจัดการเชิงคุณภาพ
๒. ความก้าวหน้าของการปรับปรุงการฝึกประสบการณ์ภาคสนามจากรายงานการประเมินครั้งก่อน

ระบุประเด็นที่ระบุไว้ในครั้งที่ผ่านมาสำหรับการปรับปรุงนอกเหนือจากข้อ ๑ และอธิบายถึงความสำเร็จ ผลกระทบ ในกรณีที่ไม่สำเร็จให้ระบุเหตุผล
๓. ข้อเสนอแผนการปรับปรุงสำหรับภาคการศึกษา/ปีการศึกษาต่อไป

ระบุข้อเสนอพร้อมกำหนดเวลาที่ควรแล้วเสร็จและผู้รับผิดชอบ
๔. ข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้รับผิดชอบการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม เสนอต่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

ระบุข้อเสนอแนะต่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หากมีกิจกรรมหรือการดำเนินงานใดๆ ที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากภาควิชาหรือสถาบัน หรืออาจจะมีผลกระทบต่อรายวิชาอื่นๆ ในหลักสูตร

ชื่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบ/อาจารย์ที่ปรึกษาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม:.....

ลงชื่อ..... วันที่รายงาน

ชื่อผู้รับผิดชอบหลักสูตร:

ลงชื่อ..... วันที่รับรายงาน

มคอ. ๗ รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร

การรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร (Programme Report) หมายถึง การรายงานผลประจำปีโดยผู้ประสานงานหลักสูตรหรือผู้รับผิดชอบหลักสูตรเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการหลักสูตร เช่น ข้อมูลทางสถิติของนักศึกษาที่เรียนในหลักสูตร สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถาบันที่มีผลกระทบต่อหลักสูตร สรุปภาพรวมของรายงานผลของรายวิชาในหลักสูตร ประสิทธิภาพของการสอนในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน การเทียบเคียงผลการดำเนินการกับมาตรฐานอื่น ๆ ที่มี สรุปผลการประเมินหลักสูตร จากความเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต ตลอดจนข้อเสนอในการวางแผนและพัฒนา รวมทั้งแผนปฏิบัติการในการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การรายงานผลดังกล่าวจะส่งไปยังหัวหน้าภาควิชา/คณะบดี และใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเองเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะๆ และเป็นข้อมูลในการรับรองหลักสูตรจากผู้ประเมินภายนอกได้ด้วย

ประกอบด้วย ๙ หมวด ดังนี้

- หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป
- หมวดที่ ๒ ข้อมูลเชิงสถิติ
- หมวดที่ ๓ การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อหลักสูตร
- หมวดที่ ๔ ข้อมูลสรุปรายวิชาของหลักสูตร
- หมวดที่ ๕ การบริหารหลักสูตร
- หมวดที่ ๖ สรุปการประเมินหลักสูตร
- หมวดที่ ๗ คุณภาพของการสอน
- หมวดที่ ๘ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพหลักสูตรจาก
ผู้ประเมินอิสระ
- หมวดที่ ๙ แผนการดำเนินการเพื่อพัฒนาหลักสูตร

รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร.....ประจำปีการศึกษา.....

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา

วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา

หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. หลักสูตร
๒. ระดับคุณวุฒิ
๓. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
๔. วันที่รายงาน
๕. ปีการศึกษาที่รายงาน
๖. สถานที่ตั้ง

ระบุสถานที่ตั้งที่วิทยาเขตหลักและวิทยาเขตอื่น ๆ หากมีการเปิดสอนในหลายวิทยาเขต

หมวดที่ ๒ ข้อมูลเชิงสถิติ

๑. จำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ ที่รับเข้าในปีการศึกษาที่รายงาน
๒. จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในปีที่รายงาน
 - ๒.๑. จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาก่อนกำหนดเวลาของหลักสูตร
 - ๒.๒. จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาของหลักสูตร
 - ๒.๓. จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาหลังกำหนดเวลาของหลักสูตร
 - ๒.๔. จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเอกต่าง ๆ (ระบุ)

สาขา/สาขาวิชา.....	จำนวน	คน
สาขา/สาขาวิชา.....	จำนวน	คน
สาขา/สาขาวิชา.....	จำนวน	คน

๓. รายละเอียดเกี่ยวกับอัตราการสำเร็จการศึกษา

๓.๑ ร้อยละของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

คำนวณจากจำนวนนักศึกษาที่จบการศึกษาตามข้อ ๒.๑ และจำนวนนักศึกษาทั้งหมดที่รับเข้าในหลักสูตรของรุ่น

ข้อสังเกตเกี่ยวกับปัจจัยหลัก หรือ สาเหตุที่มีผลกระทบอย่างเด่นชัดต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา (เช่น การเปลี่ยนสถานภาพของนักศึกษาจากกลุ่มประกาศนียบัตรเป็นปริญญาบัตร หรือการย้ายสาขาวิชา ฯ)

๔. จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่สอบผ่านตามแผนการศึกษาของหลักสูตรในแต่ละปี

๕. อัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาในแต่ละปีการศึกษา

สัดส่วนของนักศึกษาที่สอบผ่านตามแผนกำหนดการศึกษาและยังคงศึกษาต่อในหลักสูตร
เปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาทั้งหมดของรุ่นในปีที่ผ่านมา

นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ ที่เรียนต่อชั้นปีที่ ๒ %
นักศึกษาชั้นปีที่ ๒ ที่เรียนต่อชั้นปีที่ ๓ %
นักศึกษาชั้นปีที่ ๓ ที่เรียนต่อชั้นปีที่ ๔ %

๖. ปัจจัย/สาเหตุที่มีผลกระทบต่อจำนวนนักศึกษาตามแผนการศึกษา

๗. ภาวะการไต่งานทำของบัณฑิตภายในระยะ ๑ ปี หลังสำเร็จการศึกษา

วันที่สำรวจ

จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง จำนวนแบบสอบถามที่ตอบกลับ

ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

การกระจายภาวะการไต่งานทำเทียบกับจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

การไต่ งานทำ	ไต่งานทำแล้ว		ไม่ประสงค์จะทำงาน		ยังไม่ไต่งานทำ
	ตรงสาขาที่ เรียน	ไม่ตรงสาขา ที่เรียน	ศึกษาต่อ	สาเหตุอื่น	
จำนวน					
ร้อยละ					

๘. การวิเคราะห์ผลที่ได้

วิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลงหรือแนวโน้มของการไต่งานทำ โดยใช้ข้อมูลภาวะตลาดแรงงาน ภาวะเศรษฐกิจ และเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ผ่านมาและสถาบันอื่นที่เปิดสอนสาขา/สาขาวิชาเดียวกัน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร

หมวดที่ ๓ การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อหลักสูตร

๑. การเปลี่ยนแปลงภายในสถาบัน (ถ้ามี) ที่มีผลกระทบต่อหลักสูตรในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา
๒. การเปลี่ยนแปลงภายนอกสถาบัน (ถ้ามี) ที่มีผลกระทบต่อหลักสูตรในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา

หมวดที่ ๔ ข้อมูลสรุปรายวิชาของหลักสูตร

๑. สรุปผลรายวิชาที่เปิดสอนในภาคการศึกษา/ปีการศึกษา

ระบุรายวิชาที่เปิดสอนทั้งหมดพร้อมจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน จำนวนนักศึกษาที่สอบผ่านแต่ละรายวิชาและการกระจายของระดับคะแนน

๒. การวิเคราะห์รายวิชาที่มีผลการเรียนไม่ปกติ

ระบุรหัสและชื่อรายวิชาที่มีการแจกแจงระดับคะแนนไม่ปกติ เช่น นักศึกษาได้ระดับคะแนนสูงมากหรือต่ำเกินไป หรือต่างไปจากเกณฑ์มาตรฐานการให้ระดับคะแนนในแต่ละรายวิชา หรือนักศึกษาสอบตกมากเกินไป การสอนไม่ตรงกับเนื้อหาที่กำหนดของรายวิชา เป็นต้น นอกจากนี้ให้ระบุวิธีการตรวจสอบสาเหตุความผิดปกติ เหตุผลที่ทำให้เกิดความไม่ปกติจากข้อกำหนดหรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และมาตรการแก้ไขที่ได้ดำเนินการไปแล้ว (หากจำเป็นให้แนบข้อสรุปการประเมินและแนวทางการแก้ไข ที่ได้ดำเนินการมาแล้วด้วย)

๓. การเปิดรายวิชาในภาคหรือปีการศึกษา

๓.๑ รายวิชาที่ไม่ได้เปิดสอนตามแผนการศึกษา และเหตุผลที่ไม่ได้เปิดสอน

ให้ระบุรหัสและชื่อรายวิชาที่ไม่ได้เปิดสอนตามแผนการศึกษา พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลที่ไม่ได้เปิดสอนและมาตรการทดแทนที่ได้ดำเนินการ (ถ้ามี) เช่น เป็นรายวิชาเกณฑ์ที่ต้องเปิดตามแผนการศึกษาแต่ขาดผู้สอนหรือจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนน้อยเกินไป และได้ดำเนินการปรับแผนการเปิดรายวิชาเพื่อเป็นการประกันว่า นักศึกษาสามารถลงทะเบียนเรียนตามแผนการศึกษาได้ในภาคการศึกษาต่อไป

๓.๒ วิธีแก้ไขกรณีที่มีการสอนเนื้อหาในรายวิชาไม่ครบถ้วน

ให้ระบุรหัสและชื่อรายวิชา สารหรือหัวข้อที่ขาด สาเหตุที่ไม่ได้สอนสารหรือหัวข้อดังกล่าว พร้อมวิธีแก้ไข (ถ้ามี) เช่น สารที่ขาดและจำเป็นต้องสอนเพื่อใช้เป็นพื้นฐานของรายวิชาอื่นได้เพิ่มหัวข้อหรือสารที่ขาดในรายวิชาที่สูงขึ้น

หมวดที่ ๕ การบริหารหลักสูตร

๕.๑ การบริหารหลักสูตร

ให้ระบุปัญหาในการบริหารหลักสูตร ผลกระทบของปัญหาต่อสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานั้น

หมวดที่ ๖ สรุปการประเมินหลักสูตร

๑. การประเมินจากผู้ที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา (รายงานตามปีที่สำรวจ)

วันที่สำรวจ (ให้แนบผลการสำรวจมาประกอบด้วย)

๑.๑. ข้อวิพากษ์ที่สำคัญจากผลการประเมิน และข้อคิดเห็นของคณาจารย์ต่อผลการประเมิน

๑.๒. ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงในหลักสูตรจากผลการประเมินข้อ ๑.๑

๒. การประเมินจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

อธิบายกระบวนการประเมิน โดยประเมินจากผู้ใช้บัณฑิต หรือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจากภายนอก

๒.๑. ข้อวิพากษ์ที่สำคัญจากผลการประเมินและข้อคิดเห็นของคณาจารย์ต่อผลการประเมิน

๒.๒. ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงในหลักสูตรจากผลการประเมินข้อ ๒.๑ (ถ้ามี)

๓. การประเมินคุณภาพหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ

หมวดที่ ๗ คุณภาพของการสอน

๑. การประเมินรายวิชาที่เปิดสอนในปีที่รายงาน

๑.๑ รายวิชาที่มีการประเมินคุณภาพการสอน และแผนการปรับปรุงจากผลการประเมิน

ระบุรหัสและชื่อรายวิชาที่มีการประเมินคุณภาพการสอนพร้อมวิธีการประเมิน เช่น ประเมินโดยนักศึกษา เป็นต้น และแผนปฏิบัติการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

๑.๒ ผลการประเมินคุณภาพการสอนโดยรวม

๒. ประสิทธิภาพของกลยุทธ์การสอน

ระบุข้อคิดเห็นต่อแผนการสอน กลยุทธ์และวิธีการสอนที่ใช้ในรายวิชาเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่กำหนดในรายวิชา ให้ดูรายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.๒) หมวด ๘ กระบวนการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรประกอบ อย่างไรก็ตามไม่ได้เป็นการประเมินผู้สอน แต่เป็นการประเมินภาพรวมของการสอนจากข้อคิดเห็นของนักศึกษาเพื่อนำผลมาปรับปรุงกลยุทธ์และวิธีการสอนต่อไป

๒.๑ สรุปข้อคิดเห็นของผู้สอน และข้อมูลย้อนกลับจากแหล่งต่าง ๆ

สรุปข้อเสนอแนะของผู้สอน และความเห็นจากบุคคลภายนอกต่อสัมฤทธิ์ผลของการสอนและมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน ให้ระบุปัญหาที่พบพร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคให้ดีขึ้น

๒.๒ แนวทางแก้ไข/ปรับปรุง

แผนดำเนินการในการตอบสนองต่อข้อเสนอแนะ (เช่น การฝึกอบรมหรือการให้คำแนะนำ หรือการแก้ปัญหาวิธีการอื่นให้ผู้สอน รวมทั้งการปรับเปลี่ยนแผนกำหนดการศึกษา) ควรระบุรายวิชาที่ได้แก้ไขหรือปรับเปลี่ยน

๓. การปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่

การปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงหลักสูตร มี ไม่มี

หากมีการปฐมนิเทศให้ระบุจำนวนอาจารย์ใหม่

จำนวนอาจารย์ที่เข้าร่วมปฐมนิเทศ

๓.๑. สรุปสาระสำคัญในการดำเนินการ

๓.๒. สรุปการประเมินจากอาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศ

๓.๓. หากไม่มีการจัดปฐมนิเทศ ให้แสดงเหตุผลที่ไม่ได้ดำเนินการ

๔. กิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพของอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน

๔.๑. กิจกรรมที่จัดหรือเข้าร่วม

ให้ระบุกิจกรรมที่สถาบันฯจัดหรือหน่วยอื่นที่ไม่ใช่สถาบันฯจัด จำนวนอาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนที่เข้าร่วมแต่ละกิจกรรม

๔.๒. สรุปข้อคิดเห็น และประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับ (สรุปจากผลการประเมินของผู้เข้าร่วมกิจกรรม)

หมวดที่ ๘ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพหลักสูตร

จากผู้ประเมินอิสระ

๑. ข้อคิดเห็นหรือสาระที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้ประเมิน และความเห็นของหลักสูตร/ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต่อข้อคิดเห็นหรือสาระที่ได้รับการเสนอแนะ
๒. การนำไปดำเนินการเพื่อการวางแผนหรือปรับปรุงหลักสูตร

หมวดที่ ๙ แผนการดำเนินการเพื่อพัฒนาหลักสูตร

๑. ความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนที่เสนอในรายงานของปีที่ผ่านมา

ระบุแผนการดำเนินการแต่ละแผน กำหนดเวลาที่แล้วเสร็จ ผู้รับผิดชอบ ความสำเร็จของแผน และเหตุผลที่ไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จ

๒. ข้อเสนอในการพัฒนาหลักสูตร

๒.๑. ข้อเสนอในการปรับโครงสร้างหลักสูตร (จำนวนหน่วยกิต รายวิชาแกน รายวิชาเลือก ฯ)

๒.๒. ข้อเสนอในการเปลี่ยนแปลงรายวิชา (การเปลี่ยนแปลง เพิ่มหรือลดเนื้อหาในรายวิชา การเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนและการประเมินสัมฤทธิ์ผลรายวิชา ฯ)

๒.๓. กิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน

๓. แผนปฏิบัติการใหม่สำหรับปี

ระบุแผนปฏิบัติการแต่ละแผน วันที่คาดว่าจะสิ้นสุดแผน และผู้รับผิดชอบ

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร : _____

ลายเซ็น : _____ วันที่รายงาน: _____

ประธานหลักสูตร : _____ -

ลายเซ็น : _____ วันที่รายงาน: _____

เห็นชอบโดย _____ (หัวหน้าภาควิชา)

ลายเซ็น : _____ วันที่: _____

เห็นชอบโดย _____ (คณบดี)

ลายเซ็น : _____ วันที่ : _____

เอกสารประกอบรายงาน

๑. สำเนารายงานรายวิชาทุกวิชา
๒. วิธีการให้คะแนนตามกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการประเมิน
๓. ข้อสรุปผลการประเมินของบัณฑิตที่จบการศึกษาในปีที่ประเมิน
๔. ข้อสรุปผลการประเมินจากบุคคลภายนอก

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ นางโรชนี ทุ่นทอง
วันเกิด วันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 225 หมู่ที่ 20 บ้านอัครฉัตรธานี ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
- ประวัติการศึกษา
- พ.ศ. 2536 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแขงวิทยาคม ตำบลหนองสูงใต้ อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร
 - พ.ศ. 2539 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
 - พ.ศ. 2543 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - พ.ศ. 2546 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ประวัติการทำงาน
- พ.ศ. 2546-2547 เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 - พ.ศ. 2547-2548 อาจารย์ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)
 - พ.ศ. 2548-ปัจจุบัน นักวิชาการศึกษา ปฏิบัติการ งานพัฒนาหลักสูตรและระบบฐานข้อมูล กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม